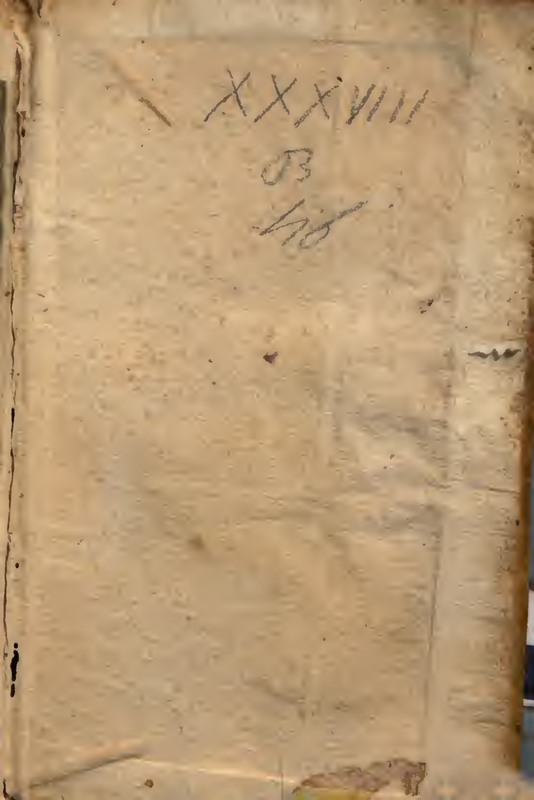

BIBL
X

[illegible]VELIS DIESTII,

S. S[illegible]eol. & Ling. Sanct. Profess.

CLAVIS LINGUÆ SANCTÆ;

Seu REGULÆ XX. De Mutatione Punctorum:

Quibus

HEBRÆA Lingua, omnium Facillima,
Sed solius Mutationis Punctorum repagulis occlusa, nude aperitur:

Præmissis illius Linguæ

RUDIMENTIS,

Quibus eadem,
Sine ulla Mutatione Punctorum,
Paucissimis præceptis Grammaticis,
Tironibus perspicue explicatur.

Opus Novum, diu desideratum, atque Eruditorum judicio comprobatum.

Accedit HENRICI DIESTII Grammatica Hebræa,
Cum Rudimentis Chald. ac Syriac.

AMSTELODAMI,
Apud JOANNEM JANSSONIUM à WAESBERGE,
Et Viduam ELIZÆI WEYERSTRAET.
CIↃ IↃC LXIX.

Per-Illustribus & Generosis
DOMINIS,

D. GUALTERO de RODE ab HEECKEREN, Toparchæ in RUIRLO, DD. Ordinum Ducatus Gelriæ & Comitatus Zutphaniæ Deputato, Territorii *Lochemiensis* Prætori;

D. GERHARDO NICASIO ab HELL, toe den WILTBAEN, supremæ Ducatus Gelriæ & Comitatus Zutphaniæ curiæ Senatori, Civitatis *Arnhemiensis* Cos.

D. JOHANNI à WYNBERGEN, ejusdem supremæ curiæ Gelro-Zutphanicæ Præsidi, Feudorum Administratori, & Civitatis *Hardervicenæ* Cos.

D. WOLFGANGO ab. HAERSOLTE, Domino de YRST, ad Consilium Ordinum Federati Belgii Delegato, & Civitatis *Hattemensis* Cos.

Inclytæ hujus DUCATUS GELRIÆ & COMITATUS ZUTPHANIÆ, *quæ est* HARDERVICI, *Academiæ*

CURATORIBUS,

Dominis, Patronis, & εὐεργέταις *suspiciendis, colendis,*

Opusculum hoc Grammaticum,
Debita Reverentia

D. D. C.

SAMUEL à DIEST.

A*Nxie mihi dispiciendum non fuit*, Viri Perillustres ac Generosi, *quibus, pro recepto antiquitus more, has laboris mei Hebraici primitias sacras facerem. Quos enim Patronos, qui hunc meum fœtum ab invidorum & malignorum injuria protegerent, meliores eligere possem, quam ipsos Academiæ nostræ Nutritios & Curatores optimos? Quibus hoc qualecunque industriæ meæ specimen exhiberem, quam Vobis solis, qui me ad hanc Spartam Academicam exornandam Duisburgo ante quinquennium evocastis? Accipite quæso benigno vultu hæc prima Linguæ Hebrææ tirocinia, nova ac facili methodo, ad crebra Eruditorum postulata, in usum linguæ Hebrææ Tironum (ut Præfatione ad Lectorem explano) conscripta; meque Vestra benevolentia, ad majora quæ molior edenda animate. Deum rogo, ut Vos Reip. litterariæ bono diutissime incolumes, & modis omnibus florentissimos servet. Dabam è museo meo, Kal. Majis, Anno salutis* CIϽ IϽC LXIX.

PRÆFATIO ad LECTOREM.

NE mireris Lector, quid me in tanto Philologorum, cum quibus minime comparandus sim, celebritate, inque tanta editarum Grammaticarum ubertate, illis nullatenus conferendum hoc meum opusculum conscribere commoverit; hæc Te in Præfatione monitum volo.

Non me insatiabile scribendi cacoëthes, non vanæ gloriæ aucupium, sed Discipulorum meorum, quos ab aliquot annis, hac quam trado methodo, haud pœnitendo per Dei gratiam successu, in Lingua Sancta informavi, implacabile desiderium, ad fœtus hujus editionem exstimulavit. Quorum honestæ petitioni ne plus nimio indulsisse viderer, summos aliquot Philologos, artis Grammaticæ Linguæ Hebrææ peritissimos, ac Litteratos Viros, quibus quidem familiarius innotueram, mihi animi incerto judices atque æquos arbitros elegi: quos quum rigidos censores exspectarem, qui multa minus polita, atque exactiori judicio limanda, obelo configerent, plurima quæ adhuc desiderantur, in quibus mihi ipse, ob temporis & otii angustiam, neutiquam satisfeci, supplenda postularent, adeoque hujus partus immaturi atque multis modis adhuc perficiendi editionem mihi dissuaderent, protinus, supra meam exspectationem, hoc meum opusculum unanimes approbarunt, utque illud, velut nova ac facili methodo, haud mediocri discentium commodo conscriptum, publici juris facerem, auctores mihi fuere gravissimi: ut ex subjectis eorum Judiciis & Acclamationibus patet.

Nec me inanis præsumtio, Grammaticos Eruditorum labores carpendi, aut cornicum oculos configendi, inflavit; quippe qui eorum bene inventis passim usus sum: imitatus Apum exemplum, favos suos

ex

ex alienis floribus ſtudioſe colligentium, & ſuo more componentium. Quod ipſum ſi quis mihi vitio vertere voluerit, eruditiſſimos quoſque in omni diſciplina ſcriptores, optima in proprios uſus colligentes, repetundarum accuſabit. Nec apum ſolummodo, ſed & Bombycum, fila ſua ex ſeipſis gignentium, exemplum ſequutus, novum quid circa Punctorum Mutationem, ex propria meditatione ac praxi, in tredecim annorum Profeſſione Publica, molitus mihi videor.

Sed hæc plenius ex Scopo meo cognoſce; qui eſt, Doctrinam de Mutatione Punctorum, quæ ſola maximam Tironibus parit difficultatem, multoſque ab illius acquirenda notitia, tanquam objectum Gorgonis caput, abſterret, facilem ac planam reddere. Quod ut in uſum privatorum collegiorum præſtarem, eam, latiſſime diffuſam, & innumeris fere Regulis atque Exceptionibus oneratam, imo intricatam, paucis Regulis adſtringere tentavi. Præivit hîc mihi venerandus meus Parens in Grammatica ſua Hebræa, Cap. VI. dans VIII. Regulas Generales, de Scheva, de Gutturalibus, de Vocalium Permutatione ac Reſolutione; quibus nono loco Mutationem ob Accentum ſubjicit. Quas Regulas generales plenius pro inſtituto meo concepi, atque exemplis, ubi deſiderabantur, auxi. Ad harum imitationem etiam XI. Regulas Speciales, ob Formationem Grammaticam, de ſingulis vocalibus mutandis, deque terminationibus vocum abjiciendis aut immutandis compoſui; ſic ut unicam de vocalibus non decreſcentibus, unicam quoque de qualibet vocali mutationi obnoxia, Regulam conceperim; ac ſingulas Exemplis, ex univerſa Grammatica mutuatis, illuſtraverim. Scilicet quum plerique Grammatici, & ſpeciatim Cl. Buxtorfius ac Parens meus (quorum ego præceptorum meo-

rum veſtigia ut plurimum premo) quatuor locis, nempe in Flexione Nominis è Maſculino in Fœmininum, & è Singulari in Pluralem Dualemque, inque Statu Conſtructo & Affixo, Regulas tradant; & ſic quatuor illis locis de una eademque vocali quater agant, de affixis autem Verborum ac Particularum nullas Regulas, ſed nuda ſolum præcepta, habeant: ego de ſingulis vocalibus unicam trado Regulam, e. g. unicam de Kametz penultimæ, unam de eadem ultimæ ſyllabæ, unam de Tzere penultimæ, unamque de eadem ultimæ ſyll. & ſic in cæteris; ac ſingulas Regulas Exemplis non ſolum Nominum, quæ è Maſc. in Fœm. è Sing. in Plur. Dualemque, è ſtatu abſoluto in Conſtructum & Affixum moventur, ſed & Verborum ac Particularum cum Affixis declaro. Similiter quas quatuor illis locis de una vocali habent Exceptiones in unam contraxi, ſi illæ ſpeciales fuerint; aut ſi generales fuerint, quarum certam invenire rationem potis fui, in Regulam eas redegi: imo quandoque plurium vocalium plures Exceptiones ad unam Regulam revocavi; uti ex Exceptionibus omnibus, quæ de Kametz, Tzere, Cholem, Schurek & Patach, diverſis in locis de ſingulis ſeorſim ingeminantur, quod Dageſch adſumant, unicam Regulam VIII. confeci; & uti omnes Exceptiones, quæ de Kametz, Tzere, Cholem, Sægol & Patach non decreſcentibus ſæpius inculcantur, unica Regula complexus ſum, ſc. Regulæ X. Membro III. & ſic in cæteris.

Quibus XX. numero Regulis omnem aut ſaltem præcipuam, & ad intellectum Vet. Teſt. ſufficientem, rationem abſolvere niſus ſum. Et hoc meum opuſculum *Clavem Linguæ Sanctæ* appello, qua Linguam Hebræam, omnium quidem facillimam, ſed ſola punctorum multiplici Variatione quaſi obſeratam

tam

tam & inaccessibilem, Tironibus nude refero, apertamque, planam atque aditu facillimam trado.

Has autem Regulas characteribus majusculis, quos Typographi *Augustinianos Romanos* vocant, exprimi curavi; Regularum vero Explicationes, atque Exceptiones (nisi specialissimæ fuerint) literis *Augustinianis currentibus*, ut loquuntur; & Exempla ac Notas Regularum literis minoribus, dictis *Mediaen* expressi: ut linguæ Hebrææ Studiosus Regulas, quæ tenacissime memoriæ imprimendæ sunt, à suis Explicationibus & Exceptionibus, quas secundo loco addiscet, & ab Exemplis, quæ Regulas illustrant, atque à Notis, quæ uberioris explicationis ergo subjiciuntur, sine ulla molestia distinguere queat. Quæ vero altioris indaginis, atque à tironibus initio negligi queunt, minusculis literis, dictis *Brevier*, impressa, aut ejusmodi uncis [ ] inclusa sunt: quibus iisdem minusculis expressum est, quoties Lector ad aliam Regulam vel Paginam ablegatur.

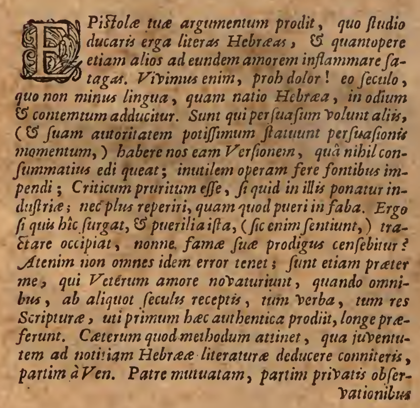
Huic Clavi præmitto *Linguæ Hebrææ* prima *Rudimenta*, ex Parentis mei Grammatica, quam discipuli nostri terere assueverunt, maximam partem contracta, servatis, in memoriæ eorum subsidium, iisdem fere præceptis, iisdemque capitibus; ut quod breviter in Rudimentis exhibeo, plenius ex pleniori Parentis Grammatica, tanquam ex illius commentario, hauriri queat. His autem Rudimentis prima Linguæ Hebrææ fundamenta, paucissimis præceptis, sine ulla mutatione punctorum, brevissime explico, exemplisque mutationi non obnoxiis illustro: ne Linguæ Hebrææ Studiosi in limine ob punctorum mutationem absterreantur; quam postea, jactis his primis fundamentis, ex Regulis nostris nullo negotio addiscent: utque variarum linguarum scrutatores, qui relicta Theologis plena Linguæ Sanctæ indagine, aliquam

aliquam illius linguæ notitiam indagare cupidi ſunt, ex his noſtris breviſſimis Rudimentis, ſine ulla ob mutationem punctorum remora, deſideratam ejus linguæ ſcientiam Grammaticam haurire queant.

JUDICIUM

Reverendi & Clariſſimi Viri,

D. JACOBI ALTINGII, SS. Theol. & Linguæ Hebrææ in Groningana Acad. D. & Prof. Excerptum ex ejus literis ad auctorem, datis $\frac{16}{6}$ Aprilis 1669.

EPiſtolæ tuæ argumentum prodit, quo ſtudio ducaris erga literas Hebræas, & quantopere etiam alios ad eundem amorem inflammare ſatagas. Vivimus enim, proh dolor! eo ſeculo, quo non minus lingua, quam natio Hebræa, in odium & contemtum adducitur. Sunt qui perſuaſum volunt aliis, (& ſuam autoritatem potiſſimum ſtatuunt perſuaſionis momentum,) habere nos eam Verſionem, quâ nihil conſummatius edi queat; inutilem operam fere fontibus impendi; Criticum pruritum eſſe, ſi quid in illis ponatur induſtriæ; nec plus reperiri, quam quod pueri in faba. Ergo ſi quis hîc ſurgat, & puerilia iſta, (ſic enim ſentiunt,) tractare occipiat, nonne famæ ſuæ prodigus cenſebitur? Atenim non omnes idem error tenet; ſunt etiam præter me, qui Veterum amore novaturiunt, quando omnibus, ab aliquot ſeculis receptis, tum verba, tum res Scripturæ, uti primum hæc authentica prodiit, longe præferunt. Cæterum quod methodum attinet, qua juventutem ad notitiam Hebrææ literaturæ deducere conniteris, partim à Ven. Patre mutuatam, partim privatis obſer-

vationibus

vationibus concinnatam, currenti oculo perlustravi, Judicium quod mihi defers non sumo, maxime cum illud tribuas elogium, cujus nulla in me agnosco vestigia; peccaremque in me non minus, quam in alios & Te imprimis, si quid hîc pronunciarem. Unus omnium scopus hoc agentium, una meta; sed non una, quam insistunt via; Aliquibus compendium placet, aliis securitas: quidam in simplici veritate acquiescunt, quibus satis per inductionem ire, experientiamque ab exemplis consectari: nonnulli causas veri inquirere amant, scientiamque linguæ hujus consequi. Hos inter ego jam dudum nomen meum professus sum; quam feliciter aliis judicandi jus est, & arbitrium. Saltem meos discipulos hac ratione satis expedite, non tantum ad analysin, sed etiam ad genesin deduco. De Tuo labore nullus dubito, fore tibi ex usu multiplici eam facilitatem, ut auditoribus queas manuductionem præstare, qua ad linguam, & hinc ad mentem Vet. Test. progrediantur, adeoque evadant θεοδίδακτοι, tanto digniori elogio, quanto ab ipsius Dei ore propius pendebunt. Quod quisquis assecutus est, non oleum nec operam perdidit. Huc nos pariter contendere par est: Deus autem nostris conatibus gratiam suam & benedictionem addat, ut quæ agimus sibi gloriosa sint, Ecclesiæque proficua.

JUDICIUM

Clarissimi & Doctissimi Viri,

D. JOHANNIS LEUSDEN,

Phil. D. & Linguæ Hebrææ in Ultrajectina Acad. Professf. datum septimo Kal. Aprilis, 1669.

Um Reverendus & Clarissimus Vir D. Samuel Diestius, S. Theologiæ & Philosophiæ Doctor, illiusque ut & linguæ Sanctæ in Illustri Academia

demia Harderovicena Professor, *à me judicium petiisset de libro suo*, *cui titulus*, Clavis linguæ Sanctæ, seu XX. Regulæ de mutatione punctorum; *ego, honestæ illi petitioni volens satisfacere*, *attente & sedulo dictum librum lustravi, & pleraque perlegi. Quantum verò mihi sic observare licuit*, *judico*, *laudatum illum librum non tantum accurata methodo esse digestum*, *sed etiam multiplici eruditione*, *ac singularis peritiæ*, *præcipue circa mutationem punctorum, demonstratione refertum. Primò enim Author hic proponit brevia Rudimenta*, *sine ulla mutatione punctorum*, *quæ tyronibus in initio remoram injicere solet: deinde tradit Clavem mutationis punctorum; ac Regulas, quæ plurimæ de mutatione punctorum à plerisque Grammaticis formantur*, *multisque exceptionibus sæpe onerantur*, *ad paucas contrahit; ut una solum sit regula de Kametz penultimæ syllabæ*, *una de Tzere*, *&c. quarum quælibet exemplis totius Grammaticæ illustratur. Quibus XX. Regulis laudatus Author totam mutationis punctorum rationem*, *tum in Flexione Nominis*, *tum in statu Regiminis, atque Affixis Nominum*, *Verborum ac Particularum, plene absolvit. Quapropter cum totum illud negotium mutationis vocalium*, *aliàs satis arduum & intricatum*, novâ, facillimâ & accuratissimâ methodo *sit concinnatum*, *non possum non dictum librum laudare*, *eundemque* φιλεβραίοις *de meliori nota commendare; & Reverendo ac Clarissimo Auctori* pro novo suo invento *gratias agere; atque simul Deum Opt. Max. orare*, *ut ipsum bono publico diu servet incolumem.*

IN

IN CLAVEM LINGUÆ SANCTÆ

Sive

Compendium Linguæ Hebraicæ, novâ, brevi, & ſimul facili methodo adornatum,

Clariſſimi atque Doctiſſimi Viri,

D. SAMUELIS DIESTII,

S. S. Theol. & Phil. Doctoris, illiuſque & linguæ Sanctæ in Academia Gelro-Zutphanicâ Hardervici Profeſſoris.

SCAZONTES.

SAcrata ſacris caſtioribus pubes,
Cui pectus ardet labra, præ *caballino*,
Rigare fonte nigricante *Cidronis*,
Toto vel etiam *Iordane* ablui totos;
Bicepsque *Sinai* præ bicipite *Parnaſſo*,
Helicone amœno amœnior *Sion*, præque
Pindo, ſacro arridet jugo *Thabor*, Chriſti
Calcatus ille ſæpius *Thabor* plantis:
Si forte ſentibus ſatæ viæ terrent,
Multos morata & hactenus ſalebroſa
Mutantium ſubinde teſqua *punctorum*;
Linguæ ecce ſanctæ Myſta, ſanctiorumque
Myſteriorum DIESTIUS facem præfert,
Magno parente digna DIESTIUS proles.
Qui mente ſolers Dædalâ, pede & fauſto has
Vitans ſalebras, ſemitâ novâ & planâ, &
Compendioſo, at nec minus ſacili calle
Rectà ipſam in arcem & linguæ adyta manu ducit,
Auguſta quorum limina hâc CLAVE en parvâ
Ipſumque dexterè ſacrarium pandit.

Quare

Quare libellus iſte mole quàm parvus,
Tam fruge magnus, *regulis quater quinis*
Mirâ arte totam, *puncta* quæ *variat*, artem
Complexus, *omne* jure fert ſuo *punctum*.
O! tu ergo fauſto nunc pede i, ſitim ſacro
Reſtingue fonte, auguſta limina, i, calca,
Hæc plana ducit ſemita, hæc *Clavis* pandit,
Sacrata ſacris caſtioribus pubes.

Collegæ conjunctiſſimo L. M. Q.
WILH. WILHELMIUS.

A L I U D.

Οὐ μόνον Ἑβραίοιο λόγου παιδεύματ᾽ ἀνοίγει
Δίστος, ἀλλ᾽ ἱερῶν ὄργια Πιερίδων.
Δίστος ἐλλογίμοιο γονῆος γνήσιον ἔρνος,
Εὐσεβίης κῆρυξ, θεολογίης τε στόμα.

JOHANNES GEORGIUS GRÆVIUS.

AD

Clariss. & Doctissimum Virum,

D. SAMUELEM à DIEST,

SS. Theolog. & Linguarum Orientalium in illustri Gelrorum Academia D. & Professſ.

CUM

CLAVEM LINGUÆ SANCTÆ

in lucem prolaturus esset.

QUa pater excellit toto clarissimus orbe,
 Perspicuam methodum tu quoque ritè colis.
Quin, quod vel primus gaudebit & efferet ipse
 Laudibus, inquiris quod facias melius.
Te duce, Punctorum missis ambagibus, unam
 Et certam & facilem nunc datur ire viam.
Perge ita, sic olim, me vaticinante, futura
 Tempora sunt, magno cum Patre major eris.

PHILIPPUS MUNCKERUS,

Gymnasiarcha Harlemensis.

ADDEN-

P*Ag.* 7. *linea à fine* 8. *post* makkaph *adde omissam vocem* accentu.

Pag. 44. *lin. à fin.* 9. *post voculam* ob *adde* Resolutionem vocalium sequente. *Ibidem lin. à fin.* 5. *adde*; Præmissis tribus Regulis Generalibus de Mutatione ob Scheva.

Pag. 47. *lin.* 3. *adde:* Sic à רֵעֶה *amicus*, est plurale רֵעִים, cum affixo רֵעֶי, רֵעוֹ & רֵעֵהוּ: Sic & in Verbis; ut à עָשָׂה *fecit*, est cum affix. עָשְׂךָ *fecit te.* (*Conf. Reg.XIX. Memb.I. & IV.*) Ubi *Nota*, cum affixo penacuto ֵהוּ vocem literis quidem crescere, sed accentum non promoveri; adeoque nec puncta vocis decrescere. Dicitur tamen שֵׂהוּ tanquam à שֶׂה, *vid. Except. dicta Reg. XIX. Memb.I.*

Ibid. lin. 11. *adde*; Nisi illud Chirek sit sub מ heemantico.

Pag. 48. *lin.* 5. *adde*; Vid. Not. 3. ad Reg. XX.

Ibid. lin. 15. *post* sægol *adde* (*si sit ortum ex tzere Verborum ac Participiorum*)

Ibid. lineam à fine septimam & sextam plenius sic lege; pro chirek vel sægol est patach (*si Scheva ex sægol vel patach vicario Nominum, vel ex tzere Verborum ac Participiorum, sit oriundum*)

Pag. 49. *lin.* 11. *ante* Ut *adde*; Ita fit communiter, si scheva ortum sit ex tzere Verborum in pihel & niphal, ac Participiorum kal & pihel, hisque similium Nominalium, &c. sequente alio scheva

cum

cum affixis ךְ, כֶם, כֶן : *Ibid. lin.* 12. *adde:* ab הִזָּכֵר *recordari*, est הִזָּכֶרְכֶם: Quandoque tamen illud Scheva transit in chirek; ut ab אֹיֵב *inimicans*, est אֹיִבְךָ, ab אֹסֵף *colligens*, est אֹסִפְךָ: ab infin. pihel פָּרֵשׂ *expandere*, est פָּרִשְׂכֶם:

Ibid. lin. à fin. 10. *adde:* In quibus exemplis pro chirek est patach; sic & loco segol, propter primam aut secundam gutturalem, est patach, in Conjug. pihel, niphal, & participiis, (*ut & modo ad lin.* 11. *dictum est*); ut à Præt. Pihel. בֵּרֵךְ est בֵּרַכְךָ *benedixit tibi*, à Particip. אֹהֵב est אֹהַבְךָ *diligens te.*

Pag. 56. *lin. à fin.* 6. *adde:* Sic Adverbium לְבַד *solùm*, cum Affix. לְבַדִּי *solus ego* (à בָּדַד *solitarius fuit:*) & Præpositio אֵת *cum*, juncto affixo אִתִּי *mecum*, ab אתת; at quum est accusativi casus nota, & desinit esse præpositio, differentiæ causa assumit cholem, à rad. אות, *&c. Vid. Gram. p.* 242. *&* 246. *ac Buxtorf. Thes. p.* 556.

Pag. 82. *l. à fin.* 4. *post* eum *adde*; ab Imp. לַמֵּד est לַמְּדָה *doce hoc.*

P. 91. *l.* 8. *post* me *adde:* Sic Imperat. קַח, דַּע:

Pag. 104. *l. à fin.* 9. *post* decremento *adde*; voce sc. non crescente, *juxta Reg. I. Memb. II.*

EMENDANDA.

PAg. 8. *lin.* 6. *pro* illis *lege* illud. *p.* 15. *lin. ult. pro* XII. XIV. & XVIII. *lege* XI. XIII. & XVI. *p.* 16. *l. à f.* 5. *lege* הִיא *pro* חִיא *p.* 17. *l.* 4. *&* 9. *pro* ד *pone* ר.

ne ר. *p.* 25. *l.* 13. *lege* הוּשַׁב. *p.* 33. *l.* 4. *lege* נָשִׁים *p.* 36. *l.* 5. *deest* chirek *sub jod in terminat. duali* יִם *p.* 43. *l. à fin.* 3. *pro* tertia *lege* prima. *p.* 47. *l.* 9. 12. *&* 13. *pro* ש *ubique pone* שׁ. *p.* 56. *l.* 12. *lege* לְבָב, *ibid. l. à f.* 5. *lege* Exempla Verborum. *p.* 64. *l.* 14. *pro* קָטוֹל *lege* קָטוֹב. *p.* 66. *l. à fin.* 4. *pro* ſcheva *pone* tzere *in voce* מֵעִים. *p.* 68. *l.* 14. *lege* יִשְׂרָאֵל. *p.* 73. *l. ult. lege* נֶחָמָה *p.* 78. *l. à f.* 3. *pro* עַד *lege* עֵד. *p.* 81. *l.* 11. *lege* וְעֵת *per* tzere *loco* ſcheva. *p.* 91. *l.* 3. *pro* ſupra me *lege* uſque ad me, *& ſic pag. ſeq. lege* uſque ad eos. *p.* 95. *l.* 13. *pro* ־ָ: *pone* ־ַ: *p.* 96. l. à f. 6. lege נְרָדִים *per* nun *cum* ſcheva *loco* ע *cum* tzere.

Reliqua errata leviora, quando litera quæpiam, vel maxime punctum literarium non bene eſt expreſſum, benevolus lector facile corriget; hæc tamen obſervata, in imperitiorum gratiam, ſubjungere volui.

Pag. 4. *l.* 14. *ſub* ד *deficit ſcheva.* *p.* 6. *l. à f.* 11. *ſub* ק *deeſt patach.* *p.* 13. *l. à f.* 4. *deficit* ־ָ *ſub* שׁ *in* אִשָּׁה. *p.* 16. *l. à f.* 7. *deficit patach ſub* א *in* אַתְּ*, & lin.* 9. *idem deficit ſub* נ *in* אֲנַחְנוּ. *p.* 32. *l. à f.* 5. *ante* qui *deeſt ſignum initii parentheſeos.* *p.* 39. *l. à f.* 2. *non recte expreſſa vox* לְמַעֲנֵנוּ. *p.* 46. *l.* 16. *non bene expreſſa vox* הֵסַב. *p.* 49. *l.* 11 *deeſt punctum cholem ſupra* פ *in duabus primis vocibus.* *p.* 51. *l.* 3. *latitat* ־ֲ *ſub* ע. *p.* 53. *l.* 3. *ab initio non bene expreſſum* ־ֲ *p.* 56. *l. à fin.* 9. *non bene expreſſ. kibbutz ſub* ח. *p.* 57. *l.* 2. *non bene expreſſum* ן. *p.* 76. *l. à f.* 3. *latitat* ־ָ *ſub* שׂ. *p.* 83. *l. à f.* 5. *non bene expreſſum tzere ſub* ג *in* בֶּגֶד. *p.* 84. *l.* 11. *latitat ſcheva ſub* ך. *p.* 96. *l.* 8. *deficit ſcheva ſub* ג.

RUDI-

RVDIMENTORVM

Pars I.

DE ETYMOLOGIA.

Caput I. De Literis.

RINCIPIA vocum ſunt *Literæ* & *Puncta*, atque ex his natæ *Syllabæ*.

Literæ ſunt 22. eæque omnes Conſonæ:

א	*Aleph*	(') ſpirit.lenis	ל	*Lamed*	l.
ב	*Beth*	bh. b.	מם	*Mem*	m.
ג	*Gimel*	gh. g.	נן	*Nun*	n.
ד	*Daleth*	dh. d.	ס	*Samech*	ſ. forte.
ה	*He*	h.	ע	*Ajin*	ng. nj.
ו	*Vau*	v.	פף	*Pe*	ph. p.
ז	*Sajin*	ſ. lene.	צץ	*Tzade*	tz.
ח	*Cheth*	ch. hh.	ק	*Koph*	k.
ט	*Teth*	t.	ר	*Reſch*	r.
י	*Jod*	j.	שׁ	*Schin*	ſch.
כך	*Caph*	ch. k.	שׂ	*Sin*	ſ.
			ת	*Thau*	th. t.

Ex his *quinque* aliter in fine, atque in initio ac medio ſcribuntur, ut in tabella poſtpoſitæ conſpi-

ciuntur; hinc Finales dictæ: sc. *Caph*, *Mem*, *Nun*, *Pe*, *Tzade*. Nonnullæ etiam elegantiæ causa diducuntur. (*Vide Gramm. Parentis mei p.* 3.)

Ut Latini, à sinistra dextram versùs legentes, plerasque literas à dextra versus sinistram ducunt, & quælibet fere apud eos litera dextrorsum ad sequentem prospicit: sic contra Hebræi à dextra legentes, à sinistra ad dextram literas pingunt, eorumque literæ sinistrorsum prospectant: quarum eleganti scriptioni singularem etiam calamum adaptarunt, (*de quibus ibid. in fine.*)

Ductu autem ac *Figura* literæ sunt, vel

Rotundæ, seu obtusi anguli, quarum mater est ר

| ut ל ק ת ם ס כ ף פ ב ר

Quadratæ, seu acuti anguli, quarum mater est ד

| ut ך ח ה ד

Exiles, quarum mater est י

| ut ן ז ג נ ו י

Composita, ש ץ צ ע מ ט א

Organorum oris respectu, literæ sunt vel *Gutturales*, vel *Palatinæ*, vel *Dentales*, vel *Linguales*, vel *Labiales* (*Gram. p.* 6.) Ex his quæ sæpius usu veniunt, tiro memoriæ mandabit *Gutturales* ע ח ה א & *Labiales* פ מ ו ב; quarum posteriores vulgo literæ בּוּמַף *bumaph* in Grammatica appellantur.

Caput II. De Vocalibus.

Puncta sunt vel Vocalia vel Literaria.

Vocalis non est litera, sed ejusdem prolatio: estque vel Propria vel Impropria.

Propria

Propria vocalis eſt quæ facit ſyllabam: eaque vel Longa vel Brevis.

Vocalis *longa* eſt, quæ regulariter terminat ſyllabam; ut בָּ *ba*, בֵּ *be*, בִּי *bi*, בּוֹ *bo*, בּוּ *bu*.

Vocalis *brevis* eſt, quæ regulariter non terminat ſyllabam, ſed ſibi ſubjunctam habet aliam literam; ut בַּן *ban*, בֶּן *ben*, בִּן *bin*, בָּן *bon*, בֻּן *bun*.

Nota, Accentum poſſe vocalem Longam corripere, Brevemque producere.

Utraque eſt quintuplex; *ut in ſeq. tabella.*

Longæ		*Breves.*		
ָ	Kametz.	ַ	Patach.	a.
ֵ	Tzere.	ֶ	Sægol.	e.
ִי	Chirek longum.	ִ	Chirek breve.	i.
וֹ vel ֹ	Cholem.	ָ	Kametz chatuph.	o.
וּ	Schurek.	ֻ	Kibbytz.	u.

Omnes infra literam ſcribuntur, exceptis *Cholem* & *Schurek*; quorum *hoc* in medio Vau, *illud* vero ſupra Vau, vel etiam ſine Vau ſupra quamcunque literam ſcribitur, & aliquando etiam punctis diacriticis literarū שׁ & שׂ ſimul inſinuatur. Jod raro à *Chirek longo* abeſt. *Kibbytz* ſæpius pro vocali longa וּ ponitur, rarius *Schurek* pro Kibbytz. *Kametz chatuph* quomodo à Kametz longo dignoſcatur, in fine *Cap. IV.* docebitur.

Impropria vocalis eſt, quæ non facit, ſed connectit ſyllabam: Alias *Breviſſima* vocalis; vocaturque SCHEVA: quod eſt vel Proprium vel Vicarium.

¶ Scheva proprium eſt, quod omnibus literis ſubjici poteſt, & communiter *Scheva Simplex* vocatur, facitque duo puncta ſub litera, ut בְ

Eſtque duplex *Mobile*, quod ut *e* breviſſimum

pronunciatur (velut ſub p in voce pſalmus;) vel *Quieſcens*, cujus ſonus notabilis non auditur.

Mobile eſt,

1. Ab initio vocis, ut פְּקַד *pekad.*
2. Poſt vocalem longam, ut פָּקְדָה *pakedah.*
3. Poſt alterum ſcheva,
   ſive expreſſum, ut תִּפְקְדוּ *thiphkedu*;
   ſive latens in dageſch forti, ut פִּקְּדוּ *pikkedu.*

Contrà *Quieſcens* eſt,

1. In fine vocis, ut בָּרַךְ *barach*,
   etſi ſit geminum, ut בֵּרַכְתְּ *baracht.*
2. Poſt vocalem brevem, ut תִּפְקַד *tiphkad.*
   vel longam cum accentu tonico, quæ habetur pro brevi, ut פְּקוֹדְנָה *pikodna.*
3. Ante aliud ſcheva, ut יִפְקְדוּ *jiphkedu.*

Adeoque mobile ſemper eſt in initio, quieſcens in fine ſyllabæ. *Scheva finale* quando *exprimatur*, quando *ſubintelligatur*, vid. *Gramm. p.11*

¶ *Vicarium* Scheva eſt, quod loco proprii ſub Gutturalibus (irregulariter & rariſſime ſub aliis) ponitur, ad latiorem ſui pronunciationem.

Eſtque vel Compoſitum, vel Incompoſitum,

Compoſitum eſt, cui jungitur vocalis brevis, cujus ſonum raptim refert: eſtque triplex,

Chateph patach	־ַ: a	raptiſſimum.
Cateph ſegol	־ֶ: e	
Cateph kametz (chatuph)	־ָ: o	

Chateph enim ſignificat raptum.

Incompoſitum dicitur *Patach genubah*, quod ſub guttura-

gutturalibus ח, ע & ה cum mappik, in fine vocis, loco ſcheva quieſcentis ſubintellecti ponitur, & ante literam, cui ſubjicitur, ut *a* raptiſſimum pronunciatur: (*ut* רֵחַ reach, רֵעַ reang, גָּבֹהַּ gabbeah; *ſic & ante* י. ו & ו *non vero ante* ־. *Vid. Gram. p.* 12.

Hic *Craſis* frequens eſt, quando Tzere, Chirek & Schurek cum Patach genubah contrahuntur in Patach: ut pro יִפְתַּח eſt יִפְתַּח, pro תַּגִּיעַ eſt תַּגַּע, pro יָנוּחַ eſt יָנַח: Sic & poſſet eſſet contractio Cholem cum Patach genubah in Patach in Infinit. Imp. & Fut. Kal, ut pro בְּטוֹחַ ſit בְּטַח, pro יִבְטוֹחַ יִבְטַח, niſi ibi utraque terminatio & in Cholem & in Patach uſitata eſſet

Huic cognatum eſt Patach illud, quod eſt loco prioris ſcheva in fine gemini, ſub gutturalibus ח & ע, quod communiter poſt literam pronunciatur: (*ut pro* לָקַחְתְּ lakacht *eſt* לָקַחַתְּ lakachat.)

CAPUT III.
De Dageſch & Mappik.

POST puncta Vocalia, ſequuntur Literaria, quæ ventri literarum inſcripta, earum pronunciationi inſerviunt; ſc. Dageſch & Mappik.

Dageſch eſt Duplex, Lene & Forte.

DAGESCH LENE eſt, quod ſex literis בגד כפת (vulgo בְּגַד כְּפַת *begad-kephath* dictis) inſcriptum, aſpirationem ab iis tollit.

Inſcribitur autem iis, 1. Initio dictionis (ut בֵּן *ben:*)

ben:) 2. Post scheva quiescens, sive in medio (ut מַלְכִּי *malci,*) sive in fine vocis (ut יַרְדְּ *jard.*)

Idem etiam fit in fine vocis post patach, quod est loco prioris scheva in fine gemini. Aliquando etiam ibidem offuscatur: *vid. Gramm. p.15*

Excipe (1) *In initio dictionis*, si præcedens vox claudatur litera quiescente aut vocali sine accentu regio; (quod tamen & rursum suas exceptiones habet) (2) *In medio vocis*, si scheva illud fuerit primitivum initiale formæ absolutæ singularis aut pluralis, cum præfixo servili, aut è vocali longa (ָ) vel (ֵ) correptum; aut Infinitivi vel Imperativi Kal; aut si illud sequatur vocalem brevem ex scheva composito natam. Excipe etiam כ in affixis, quod post scheva quiescens semper aspiratum manet: & alia specialia, *Vid. Buxtorf. Thesaur. l. 1. c 5. in Addit.*

Aspiratæ *Raphatæ* vocantur, quia olim superne lineola, quæ *Raphe* vocatur, signabantur, ut בֿ

ב *Aspiratum*, seu raphatum pronunciatur tanquam *Bh* vel *V*; ut אַב *abh*, אַבָּא *abba:*
Tenue, seu Dagessatum tanq *B*, ut בֵּן *ben:*

כ *Aspiratum*, tanq. *Ch*, ut לְכַד *lachad:*
Tenue, tanquam *K*, ut כֵּן *ken.*

פ *Aspiratum* sonat *Ph*, ut אַף *aph:*
Tenue, sonat *P*, ut פָּקַד *pakad.*

In reliquis tribus ג ד ת Hebræi pronunciatione vix distinguunt, an illæ aspiratæ, an tenues sint.

Dagesch Forte est, quod omnibus literis, exceptis Gutturalibus & Resch, inscriptum, easdem pronunciatione geminat; atque insuper aspirationem tollit à literis בגד כפת

Estque vel Proprium vel Euphonicum.

¶ *Proprium* est, quod in media voce post vocales breves *, literæ imprimitur; idque vel propter defectum literæ alicujus compensandæ, (ut

מִכֹּל

מִכֹּל *miccol* pro מִנְכֹּל) vel requirente characteristica Grammatica, (ut פִּקֵּד *pikked.*)

* Quæ hic *Excipiantur*, vid. Gram.p. 6.
Vocalis longa cum accentu, aliquando habetur pro brevi.
Ex litera subevata dagesi forte sæpissime excidit.

In *Gutturalibus* & *Resch* indageſſabilibus ſit compenſatio per vocalem longam analogam,

mutatis { ַ in ָ ; ִ ֶ } in ֵ ; ֻ ֳ } in וֹ

ſic pro בֵּקֵּד dicitur בֵּרֵךְ, pro אֲפַקֵּד eſt אֲרָחֵק, pro פִּקֵּד eſt בֵּרֵךְ: pro פֻּקַּד eſt בּוֹרַךְ:

Veruntamen ante ה & ח rara eſt compenſatio; nec ſemper ante reliquas א & ע: ſemper autem ante ר

Kametz tamen compenſativum euphoniæ causâ quandoque mutatur in ֶ (*Gram. p.* 17.)

¶ *Euphonicum* dageſch eſt, quod initio vocis, euphoniæ cauſa, imprimitur, poſt vocem penacutam, finitam in ָ, ָה & ֶה (eandemque per makkaph privatam;) nec non poſt duo pronomina מַה & זֶה: Vocaturque dageſch *Initiale.* e.g. זֶה לְּךָ *ſellecha (Gram. p.*19.)

Mappik eſt, quod literis ה & י impreſſum, eas mobiles facit, ſi ſine eo quieſcerent.

ה imprimitur in fine vocis 1.in ſex verbis; 2.duobus nominibus Divinis יָהּ & אֱלוֹהַּ; 3. in affixo fœm. gen. הּ ָ (ubi tamen communiter ה non

profertur;) 4. in duabus interjectionibus, (*Gram. p.* 19.)

Jod imprimitur in media voce, post chirek longum, ut שְׁנִיָּה *schenija*, à שְׁנִי.

Nonnulli hoc punctum in jod dagesch forte appellant. Sed rationes Grammaticæ illis potius mappik esse suadent, licet tale jod tanquam dagessatum pronuncietur. Interim res eodem recidit, quocunque nomine idem appelletur.

CAP. IV. De Syllaba.

SYLLABA est literæ per vocalem prolatio. Ejus consideranda *Divisio* & *Accidentia*.

Dividitur syllaba in Simplicem & Compositam.

Simplex syllaba est, quæ caret scheva: eaque vel Propria vel Impropria.

Propria fit 1. ex litera & vocali longa, (ut בָּ *ba*, בֵּ *be*;) 2. ex eadem recipiente ad se literam quiescentem (ut בָּא *ba*, בֵּי *be.*)

Sunt autem *Literæ quiescentes* א ה ו י vulgo אֱהֱוִי dictæ. Ex quibus

א & ה vocali destitutæ semper quiescunt.

ו vero & י vocali destitutæ aliquando quiescunt.

Vau quiescit in cholem & schurek, ut לוֹ *lo*, לוּ *lu*.

Jod quiescit proprie in chirek longo & tzere, (ut לִי *li*, דֵי *de*;) improprie in segol (ut גְּלֶינָה *gelena*, & post ־ seq. ו mobili (ut יָדָיו *jadaf.*)

Post reliquas vocales, literæ ו & י moventur. *Vid. Gramm. p.*20, 21.

Impro-

Impropria ſyllaba fit ex vocali brevi: *ibid.*

Compoſita ſyllaba fit per Scheva; (quippe quod non facit, ſed connectit ſyllabam.) Eſtque compoſita, vel

Ab initio; ut פְּרִי *peri*, unâ ſyllabâ:

A fine, per Scheva quieſcens, ſive expreſſum unum vel duplex, (ut רַךְ *rach*, יַרְדְּ *jard*;) ſive latens in dageſch forti, (ut פִּתִּי *piti*;) ſive ſubintellectum, (ut בַּל *bal*:)

Utrinque; ut בְּרַךְ *berach*. *Vid. Gram. pag.* 22. 23.

De Diſtinctione Kametz.

Quum *Kametz longum* eandem cum *Kametz chatuph* habeat figuram, diſtinguuntur hoc pacto:

Kametz longum ante ſcheva ſemper habet accentum metheg; e. g. פָּֽקְדָה (*Except. vid. Gramm. p.* 24.)

Kametz vero ante ſcheva, ſine accentu, eſt Kametz chatuph;

Sive illud ſcheva ſit expreſſum, ut חָכְמָה *chochma*;

Sive ſubintellectũ in fine vocis, ut וַיָּקָם *vajakom*;

Quod & fit ablato accentu per makkaph, ut כָּל־ *col*;

Sive latens in dageſch forti, ut רָנּוּ *ronnu*.

Kametz vero ante ſcheva compoſitum facile dignoſcitur. *Kametz chatuph* enim eſt ante ſolum chateph kametz chat. juxta Reg. de mutat. punct.

V. ut אָהֳלוֹ *oholo*. Secus est *Kametz longum*; ut ut ante chateph patach, פָּעֳלָה *paala*; ubi & est accentus metheg.

CAP. V. De Accentu.

ACcidentia syllabæ sunt Accentus & Mutatio punctorum.

ACCENTUS est vel Tonicus vel Euphonicus.

Tonicus est, qui syllabam elevat, prætereaque distinctioni inservit, (Judæis etiam Musicum usum præstat:) Poniturque vel in ultima, vel in penultima syllaba; unde voces sunt vel *Acutæ* vel *Penacutæ* (*de quib. Gram.p.*25.)

Estque Rex vel Minister.

Rex est, qui sententiam distinguit, & quidem vel fortius, vel lenius, vel lenissime.

Fortius distinguentes, (qui proprie *Pausæ* dicuntur, & punctum, aut duo puncta faciunt,) sunt duo, *Athnach* & *Silluk*, in singulis versibus Biblicis occurentes: ille in medio versus, hac figura בָ֑ hic in fine, hoc pacto בֽ quem duo puncta (:) quæ *soph pasuk*, finis versus, dicuntur, assequuntur.

Quinque *Lenius*, & decem *Lenissime* distinguentes, *vid. Gram. p.*27.

Minister est, qui sententiam non distinguit, sed continuat, estque octuplex: *Gram. p.*26.

Hi

Hi omnes accentus in Grammatica unica forma, sc. lineâ perpendiculari sub litera, proponi solent. Qui accentus Grammaticus ideo appellatur.

Euphonicus accentus est, qui tonico præmissus, suaviorem pronunciationem efficit: estque duplex Metheg & Makkaph.

Metheg est, qui vocalem, cui adjungitur, decore suspendit; notaturque virgulâ rectâ sub litera: (*sicut Silluk, à quo situ distinguitur*, ut פָּקְדָה *(ubi prior accentus est Metheg, posterior Silluk.)*

Makkaph est, qui duas pluresve voces connectit, sublato à præcedentibus vocibus accentu tonico, (ministro sc.) ut cum posterioris vocis accentu venusta pronunciatione coalescant; notaturque virgula transversa: ut וְאַף־גַּם־זֹאת׃ כָּל־הַיּוֹם

CAPUT VI.
De Mutatione punctorum.

Certo consilio doctrinam de mutatione punctorum in finem Rudimentorum rejicio: de quo consule Præfationem.

CAPUT VII.
De Vocis Affectionibus & Divisione.

Affectiones vocis sunt duæ, Species & Figura. *Specie* vox est vel Primitiva, vel Derivativa.

Primiti-

Primitiva vox RADIX dicitur, tribus communiter constans literis; estque *aut* Præteritum Kal, 3. pers. sing. masc. *aut* Infinitivus Kal, formæ קוּם

Sæpe tamen nomen verbo simplicius, ac potius radix esse videtur, ut : שָׁלֹשׁ tres, ell שָׁלַשׁ in pihel שִׁלֵּשׁ *tripertitus fuit.*

Derivativæ voces, sunt omnes reliquæ.
Hinc literæ *Radicales* dicuntur quæ radicem constituunt, quales sunt omnes; & *Serviles* quæ ad radicem accedunt, quales sunt undecim, משה וכלב איתן

Figurâ vox est vel *Simplex*, vel *Composita*.

Compositæ voces, quæ à conjunctis sunt distinguendæ, paucissimæ apud Hebræos sunt.

De literis Servilibus, vocibusque Compositis, *vid.* infr. *p.* 38.

Divisione vox est Declinabilis vel Indeclinabilis.

Declinabilis est, quæ flectitur Numero & Genere.

Numerus est vel Singularis, vel *Pluralis*. *Dualis* etiam in Nomine datur, rerum naturâ binarum, raro aliarum.

Genus est vel *Masculinum*, vel *Fœmininum* vel *Dubium*. *Neutro* Hebræi carent, & pro eo plerumque fœminino utuntur.

Vox *Declinabilis* est Nomen, Pronomen, Verbum & Participium.

Indeclinabiles voces Hebræis *Particulæ* vocantur; suntque Adverbium, Præpositio, Conjunctio & Interjectio.

CAP.

CAP. VIII. De Nomine Subſtantivo & Adjectivo.

NOMEN eſt vox declinabilis cum caſu. Cujus notanda, 1. Diviſio; 2. Motio maſculini in fœmininum; 3. Comparatio; 4. Declinatio.

DIVIDITUR Nomen in *Subſtantivum & Adjectivum.* Subſtantivum rurſus eſt vel *Proprium*, vel *Appellativum.* Ad Adjectivum *Participia* pertinent. (*Ut & in aliis linguis. Vid. Gram. p. 40. 41.*)

MOTIO Maſculinæ formæ (quæ varia eſt) in Fœmininam fit addita terminatione ָה vel ת

Terminatio ָה communiſſima eſt, ut à טוֹב *bonus* eſt טוֹבָה *bona.*

Formatio in ת fit (1) in nudum ת (uti maſculina in ִי moventur in ִיָּה (cum mappik in י) & in ִית e. g. שְׁבִיעִי *ſeptimus*, fœm. שְׁבִיעִיָּה & שְׁבִיעִית (2) in ֶ ֶת vel propter guttural. in ַ ַת quæ in Participiis uſitatiſſima, e. g. פֹּקֵד *viſitans*, fœm. פֹּקְדָה vel פֹּקֶדֶת, שֹׁמֵעַ *audiens*, fœm. שֹׁמְעָה vel שֹׁמַעַת

Subſtantivum non movetur; niſi quandoque propter ſexum, ad modum Adjectivorum, & אִישׁ *vir*, movetur in fœm. אִשָּׁה & אֵשֶׁת *mulier*, שָׂר vel שַׂר *princeps*, in fœmin. שָׂרָה

COMPARATIO Adjectivorum fit ſola periphraſi,

Compara-

Comparativus circumscribitur per מִן *præ*; *Superlativus*, 1. per מְאֹד *valde*; 2. per binam, trinamve repetitionem; 3. per מִכֹּל *præ omnibus*. *Vid. Gram. p* 46.

Cap. IX. & X. De Declinatione.

DECLINATIO Nominis est, sola ejus ex singulari in Pluralem, Dualemve, non etiam per Casus, variatio.

Casus apud Hebræos ex structura sermonis, certisque signis dignoscuntur.

ה articulus omnium casuum est.

Genitivus per statum constructum fere significatur.

ל communiter est nota *Dativi*; quandoque & *Accusativi*; imo & *Genitivi*, positum inter duo nomina.

אֵת *Accusativum* notat; quandoque *Ablativum*, significans *cum* vel *a*.

מִן vel hinc decisum מ seq. dagesch, *Ablativi* casus nota, significans, *a*, *ex*, *præ*.

De quibus omnibus infra suo loco agitur.

Declinationes sunt *duæ*: Prima Masculinorum, Secunda Fœmininorum. Utraque flectitur aut in Pluralem, aut in Dualem numerum.

Pluralis Masculinorum flectitur in ים.
Fœmininorum in ות, *Dualis* utriusque in יִם.

Hæ

Hæ terminationes, Singulari, nisi in ה desinat, sine literarum mutatione adjiciuntur; *e. g.*
in Masc. טוֹב *bonus*, Plur. טוֹבִים *boni*;
| יוֹם *dies*, Dual. יוֹמַיִם *biduum*:
in Fœm. אַגָּן *crater*. Plur. אַגָּנוֹת *crateres*;
יָד *manus*, Dual. יָדַיִם *duæ manus*.

At si singularis in ה terminetur, h.e. masculinorum in ה aut Fœminorum in ה, tum illæ terminationes, in Plurali abjectæ, immutantur in terminationem pluralem; in *Duali* verò ה singularis numeri cum præcedente puncto mutatur in ת e. g.
Sing. Masc. יָפֶה *pulcer*. Plur. יָפִים *pulcri*:
Fœm. יָפָה *pulcra*, Plur. יָפוֹת *pulcræ*:
Sing. Fœm. אַמָּה *cubitus*, Dual. אַמָּתַיִם *duo cubiti*.

Nomina ac Participia, quæ Fœmininum & in ה & in ת flectunt (*de quib. Cap. praced.* §. 5.) solum à singulari in ה desinente pluralem formant: ut à Fœmin. שְׁנִיָּה vel שֵׁנִית *secunda*, est plur. שְׁנִיּוֹת; à פֹּקְדָה vel פֹּקֶדֶת *visitans*, est plural. פֹּקְדוֹת; à עֲטָרָה vel עֲטֶרֶת *corona*, est pl. עֲטָרוֹת; à מִלְחָמָה vel מִלְחֶמֶת *bellum*, est plur. מִלְחָמוֹת; à בְּהֵמָה vel בְּהֶמֶת *bestia*, est pl. בְּהֵמוֹת.

Si autem terminatio fœminina in ת solum usitata sit, ad formam ה reducenda, indeque pluralis formandus est.

Quomodo contra hæ terminationes penacutæ ה sæpius in statu constructo, ac solæ in statu affixo usurpentur; *vid. Reg de Mutat. Punct. XII. XIV. & XVIII.*

Mascu-

Masculina in י. aliquando regulariter in pl. assumunt ים. (uti & in fœm. adscito mappik) ut אִי *insula*, in plur אִיִּים ; at sæpius solum ם adsciscunt, ut יְהוּדִי *Judeus* in pl. יְהוּדִים.

Quinque masculina, quæ in plurali irregulariter habent ר, *vid. Gram. p.*50.

Fœminina, quæ in plurali variant, *vid. Buxt. Thes p.*82.

De iis, quæ propter [illegible] secundæ radicalis dagesch assumunt, *vid.* [illegible] *Regul.* 8. *nota* 1.

Quomodo hæc [illegible], [illegible] *uncta* sæpe mutet, & crescente voce literæ decrescant [illegible] *Mutat Punct docebo.*

Anomalias Declinationum, *vid. Gram. Cap. X.* in fine.

Cap. XI. De Pronomine.

Pronomina sunt vel Separata vel Inseparabilia.

¶ Separata sunt vel Integra vel Defectiva.

Integra genere & numero, sunt tria, tres personas indicantia: ut

	Singular.		Plural.	
1.	אֲנִי vel אָנֹכִי	*ego*, c.	אֲנַחְנוּ[d]	*nos*, c.
2	אַתָּה[a]	*tu*, m.	אַתֶּם	*vos*, m.
	אַתְּ[b]	*tu*, f.	אַתֵּן[e]	*vos*, f.
3	הוּא	*ille*,	הֵם[e]	*illi*,
	הִיא	*illa.*	הֵן[e]	*illæ.*

[a] Raro sine ה scribitur אַתְּ [b] Invenitur & raro cum jod redundante אַתִּי [c] Sæpissime cum ו scribitur הוּא [d] Rarius per aphæresin dicitur נַחְנוּ [e] Cum ה paragogico dicitur & אַתֵּנָה, הֵמָּה, הֵנָּה.

De-

Defectiva, sunt aut Singularia aut Pluralia tantum, *vid. Gram. p.*57.

Utriusque generis & numeri sunt, pronomen Relativum אֲשֶׁר, & Interrogativum, vel de { Persona מִי / Re מָה }, *vid. ibid.*

¶ *Inseparabilia* pronomina sunt, vel Præfixa vel Affixa.

PRÆFIXA sunt duo שׁ & ה

I. שׁ ex אֲשֶׁר decisum idem significat; idemque punctum ְ Regulariter obtinet sequente dagesch, (*etiam ante gutturales sine compensatione.*) *Irregulariter habet* Patach *seq. dagesch*, *raro* Scheva, *semel* Kametz. *Gram. p.* 58.

II. ה articulus ex הוא decisus, habet *Patach* sequente dagesch. (*ibid.*)

Quando ־ ante gutturalem compensatur per vocalem longam [illegible] ָ attamen [illegible] ה & ח [illegible] compensatio, & [illegible] ָ quandoque fit [illegible] vitandum; *in loco de Dagesh* [illegible] *Cap.* [illegible] *dicemus.*

AFFIXA Pronominis describunt *pronomina Possessiva*, adjecta nominibus & adverbiis; item *casum Accusativum*, quandoque *Dativum* & *Ablativum*, adjecta verbis & præpositionibus: (*ut in statu affixo, secunda parte Gram. demonstrabitur.*)

[illegible] ab Affixis

Affixa ſunt Literaria vel Syllabica : ut,

Ex אֲנִי { lit. י / ſyll. נִי	Ex אֲנַחְנוּ ſyll. נוּ
Ex { אַתָּה ſyll. תָ / אַתְּ { lit. ךְ / ſyll. ךְ	Ex { אַתֶּם ſyll. כֶם / אַתֵּן ſyll. כֶן
Ex { הוּא { lit. ו & ו / ſyll. הוּ & ו / הִיא { lit. הָ / ſyll. הָ & נָּה	Ex { הֵם { lit. ם / ſyll. הֶם & מוֹ / הֵן { lit. ן / ſyll. הֶן

Quomodo ת in affixis mutetur in כ & quædam literæ per paragogen & epenthefin adjiciantur, *vid. Gram. p. 60.*

CAPUT XII. De Verbo.

Verba ſunt vel Analoga, vel Anomala: Quorum conſideranda, Conjugatio & Significatio.

Conjugationes ſunt Quatuor:

1. *Kal*, & ejus paſſivum *Niphal*,
2. *Pihel*, ejusque paſſivum *Pyhal*,
3. *Hiphil*, ejusque paſſivum *Hophal*,
4. *Hithpahel.*

Conjugatio fit ſecundum Tempora, Perſonas, Genus, & Numerum.

Tempora ſunt Præteritum, Participium, (quo & Præſens.

Præsens denotatur) Infinitivus, Imperativus & Futurum.

Personæ sunt tres.

Genus est Masculinum, Fœm. vel Commune.

Numerus est Singularis vel Pluralis.

Modi nulli sunt apud Hebræos.

Præteritum unicum est: quo circumscribitur Præteritum Imperfectum, Perfectum & Plusquamperfectum.

Formativæ conjugationum, quomodo ex Pronomine trium personarum fiant, *vid. Gram. p.63. & 64.*

De *Significatione* Conjug. *vid. p. 67. 68. 69.*

CAP. XIII. De Verbis Analogis.

Prima conjugatio dicitur KAL *Levu*, quia facillima, & sequentes facilitat. Quare hanc solùm primùm discet tiro; & tribus illius conjugationis temporibus (*quæ proprie solum conjugantur*) Præterito, Imperativo & Futuro, firmiter memoriæ impressis, facile reliquas conjugationes ad imitationem recitabit; quum tria illa tempora reliquarum conjugationum in easdem cum Kal flectantur formativas seu terminationes finales, eædemque literæ איתן in Futuro in omnibus conjugationibus (licet cum variis punctis) præfigantur (nisi quod Hiphil parumper variet, ibidemque personæ in הָ ו & י finitæ sint penacutæ: e. g. Præteritum Niphal eodem modo ac Kal conjugatur, si modo pro syllaba initiali פָּ ubique dicatur נִפְ; & sic in cæteris.

Participiorum motio jam ex Declinationibus facilior; quia tantum instar Nominum, e masculino in fœm. & e sing. in plural. flectuntur.

Nec *Infinitivus* conjugatur, sed solummodo est vel Absolutus vel Constructus. [illegible] *Paradigmate apparet*

KAL.

Infinitiv.

absolutus פָּקוֹד

constr. פְּקֹד vel פְּקוֹד

Imperativ.

Plur. *sing.*

פִּקְדוּ פְּקַד׳ פְּקוֹד m.

פְּקוֹדְנָה פִּקְדִי f.

Futurum.

Sing.

fœm. *masc.*

com. (אֶפְקֹד) אֶפְקוֹד 1.

תִּפְקְדִי תִּפְקוֹד 2.

תִּפְקוֹד יִפְקוֹד 3.

Plural.

comm. נִפְקוֹד 1.

תִּפְקוֹדְנָה { תִּפְקְדוּ 2.

{ יִפְקְדוּ 3.

Præteritum.

Sing.

fœm. *masc.*

פָּקְדָה פָּקַד 3 *perf.*

פָּקַדְתְּ פָּקַדְתָּ 2.

comm. פָּקַדְתִּי 1.

Plural

comm. פָּקְדוּ 3.

פְּקַדְתֶּן פְּקַדְתֶּם 2.

פָּקַדְנוּ 1.

Particip. præf.

Plural. *Sing.*

פֹּקְדִים פֹּקֵד *masc.*

פֹּקְדוֹת { פֹּקְדָה vel } *f.*

פֹּקֶדֶת

Part. Præt. Pahul.

Plural. *Sing.*

פְּקוּדִים פָּקוּד *masc.*

פְּקוּדוֹת פְּקוּדָה *fœm.*

Ut ad imitationem KAL reliquæ conjugationes (quarum Paradigmata *Gramm. p.* 79. 80. 81. *& c.* videre est) inflectantur, & memoriam juvabit sequens tabula.

TA-

TABELLA CONJUGATIONUM ANALOGARUM.

Futurum.	Imperat.	Infinitiv.	Particip.	Præterit.	
אֶפְקוֹד vel אֶפְקֹד	פְּקוֹד vel פְּקֹד	absolutus, פָּקוֹד constructus פְּקוֹד vel פְּקֹד	præsens פֹּקֵד præteritum פָּקוּד	פָּקַד	Kal.
אֶפָּקֵד	הִפָּקֵד	הִפָּקֵד	נִפְקָד	נִפְקַד	Niph.
אֲפַקֵּד	פַּקֵּד	פַּקֵּד	מְפַקֵּד	פִּקֵּד	Pihel.
אֲפֻקַּד	Caret.	פֻּקֹּד	מְפֻקָּד 1. מְפֻקָּד 2.	פֻּקַּד	Pyhal.
אַפְקִיד vel אַפְקֵד	הַפְקֵד	הַפְקִיד vel הַפְקֵד	מַפְקִיד	הִפְקִיד	Hiph.
אָפְקַד	Caret.	הָפְקֵד	הָפְקָד 1. מָפְקָד 2	הָפְקַד	Hoph.
אֶתְפַּקֵּד	הִתְפַּקֵּד	הִתְפַּקֵּד	מִתְפַּקֵּד	הִתְפַּקֵּד	Hith.

NOTA hic, 1. de Particip.

Kal [illegible] habet Participia, diversæ significationis. Reliquæ solummodo unum. Etsi licet raro in Pyhal, & rarissime in Hophal alterum participium forte inveniatur, utrumque tamen unius ejusdemque est [illegible].

Quinque [illegible] conjugationes habent מ ab initio Participiorum, *Pihel* & [illegible] cum (ְ) *Hiphil* cum (ַ) *Hophal* cum (ָ) *Hithpahel* cum (ְ).

De Infinitivo

Omnis Infinitivus [illegible] (ֹ) excepto *Kal* & *Pyhal*, Hiphil autem & in tzere & in [illegible] desinit.

De Imperativo.

Omnis Imperativus similis est Infinitivo
Pyhal & *Hophal* Imperativo carent.

De Futuro.

Futurum similiter fit ab Infinitivo, præpositis solum literis אית"ן dictis vulgo *ethan*: nisi quod in *Pyhal* terminatio puncti ֹ & in *Hophal* terminatio (ֹ) mutandæ in (ָ)

5 *De Verbis in genere.*

In Verbis itaque,
Si initio sit
נ, est nota conjugationis Niphal,
מ nota Participii,
Literæ אית"ן (ethan) nota Futuri.
Nisi illæ literæ sint radicales & Præteritum ab una ex his sex literis incoet.
Si Dagesch forte sit in prima radicali, est nota conjugationis Niphal,
Si Dagesch in media radicali, est conjugatio Pihel aut Pyhal.
Hithpahel [illegible] longa syllaba הִת vel מִת vel אֶת etc.

CAP. XIV. De Verbis Anomalis, & Defectivis Primâ.

Plenior Conjugationum Anomalarum scientia ex Grammatica petenda est ad quas facilitandas hæc pauca [illegible] tradimus.

Conjugationes ANOMALÆ sunt vel Deficientiũ, vel Quiescentium; & quidem vel

vel Primâ, vel Secundâ, vel Tertiâ radicali.

Deficientia

1. Radicali, sunt verba Incipientia à נ, ut נָגַשׁ

2. Radicali, sunt Secundam geminantia, ut סָבַב

3. Radicali, sunt Habentia in fine נ vel ת, ut כָּרַת נָתַן

Quiescentia, sunt Verba quæ constant una ex literis Quiescentibus אהוי (*ehevi*) habentia in

1. Radicali י, *Paradigm.* יָשַׁב

2. Radicali ו vel quandoque י, *Parad.* קוּם

3. Radicali א vel ה *Parad.* גָּלָה מָצָא

Nota Quædam verba [illegible] anomalia quæ I. *Duabus radicalibus deficiunt*; ut prima [illegible] a, aut prima & tertia b, aut secunda & tertia c. II. *Duabus radicalibus quiescunt*, ut prima & tertia d, aut [illegible] & tertia e. III. *Una radicali deficiunt, altera que quiescunt*, ut primâ deficientia, & secundâ quiescentia f, aut prima deficientia & tertia quiescentia g, aut quiescentia primâ & deficientia secunda h, aut quiescentia prima & deficientia tertia i, aut tandem quiescentia secundâ, & deficientia tertiâ radicali k e g

אָבָה יָדָה יָצָא : עָתַת חָנַן : נָטַת נָתַן[b]: נָסַס[a]:
בּוֹן: יָצַת יָמַן: יָרַד : נָשָׁה נָשָׁא : נוּד : בּוֹא[c]:
מוּת: Vid. Gram. [illegible] 142 [illegible] 141 140 [illegible]

Quia est cognatio [illegible] inter Defectivas ac Quiescentes conjugationes, [illegible] post Deficientes primâ radic. i mox subjiciuntur [illegible] primâ radicali. Et [illegible] post Deficientes secundâ mox Quiescentes secundâ, ac porro post Def. [illegible] statim Quiesc. 3 radicali tractantur.

Deficientes Primâ radicali, sunt Verborum à נ

 incipien-

incipientium; Paradigmate נָגַשׁ *accessit*. In quibus *Nun* deficit, aut

Irregulariter, sine compensatione dagesch;

In solo Infinitivo & Imperativo Kal:

ut in Infinit. גֶּשֶׁת, in Imp. גַּשׁ

Regulariter, quando voce ab initio crescente, *Nun* cum scheva quiescenti veniens, compensatur per dages forte;

Ut in Futuro Kal, in Præterito & Particip. Niphal, totaque conjugatione Hiphil & Hophal: Sic in Fut. Kal. אֶגַּשׁ pro אֶנְגַּשׁ, in Niph. נִגַּשׁ pro נִנְגַּשׁ, in Hiph. הִגִּישׁ pro הִנְגִּישׁ, in Hoph. הֻגַּשׁ pro הֻנְגַּשׁ

In quibus omnibus ratio conjugandi est eadem quæ in פָּקַד: *Imo Præteritum & Participium utrumque in Kal, & integræ Conjugationis Pihel, Puhal & Hithpahel plane analoga sunt; quippe in quibus Nun nusquam venit cum scheva quiescente.*

Nota [illegible] ל incoantia, [illegible]

Cap. XV. De Quiescentibus Prima Jod.

Quiescentes Prima radicali, sunt Verborum à *Jod* incipientium; Paradigmate יָשַׁב *sedit*. In quibus

Irregulariter Jod abjicitur;

In

In solo Infinitivo & Imperativo Kal:
ut in Infinit. שֶׁבֶת, in Imp. שֵׁב:

Regulariter,

Aut Jod habent quiescens in vocali longa, tzere vel chirck; idque

In tzere vel

Occulte, ut אֵשֵׁב

Expresse, ut אֵישֵׁב

In chirek, cum terminatione segolata in patach, ut אִינַק *sugam*.

Aut Jod in Vau cholem vel schurek commutant; ut in Niphal נוֹשַׁב, in Hiphil הוֹשִׁיב & in Hophal הוּשַׁב

In quibus rursum ratio conjugandi est eadem quæ in פָּקַד: *Imo etiam Præteritum & Participium utrumque in Kal, atque integræ conjugationes Pihel, Pyhal, & Hithpahel analogæ sunt.*

NOTA, Huc spectant quædam verba ab א *incipientia*, quæ in solo Futuro Kal anomala sunt, iidemque א habent quiescens in Cholem expresse vel occulte, ac præterea sæpe in Tzere desinunt. *Plurima vero* reliqua verba analoga sunt. *Vid. Gr. p.* 102. & *Buxt. Thes. p.* 1[illegible]9.

CAP. XVII. De Defectivis Secunda, seu Geminantibus Secundam.

D*Efectiva Secunda radicali*, sunt Verborum secundam geminantium; Paradigmate סָבַב & contracte סַב *circumdedit*:

Quæ,

Quæ, per defectum secundæ radicalis, in monosyllabam contracta, deficientem per dagesch forte, quum vox à fine crescit compensant; & in Præterito Kal, Niphal, Hiphil & Hophal, in secunda & prima persona, tam sing. quam pl. numeri assumunt cholem, ut possit exaudiri dagesch forte. *Reliqua vid. Gram. p. 119. & seqq. & ex ipso Paradigmate addiscenda sunt.*

Cap. XVII. De Quiescentibus Secundâ Vau vel Jod.

Quiescentes *Secundâ radicali*, sunt Verborum habentium in medio ו vel quandoque י vel rarius ־.; Paradigmate קוּם surgere: ad cujus modum conjugantur etiam reliquæ formæ בּוֹשׁ *erubescere*, & בִּין *intelligere*.

Horum Anomalia est in Secundâ radicali vel quiescente vel abjecta. *Reliqua rursum vid. Gram. p.124. & seqq. atque in ipso Paradigmate.*

Huc non spectant verba quæ habent Vau vel Iod mobile in medio; ut quæ in ה desinunt, & pauca alia, e.g. קָוָה *expectavit*, הָיָה *fuit*, שָׁוַע *vociferatus fuit*, אָיַב *inimicus fuit*.

Cap. XVIII. De Defectivis Tertiâ Nun vel Thau.

Deficientes *Tertiâ radicali*, sunt habentium in fine ן vel ת; quæ sequente in formativis conjugandi

jugandi alio נ vel ת, deficientes, per dagesch forte, juxta præcepta de dagesch forti, compensantur.

Ut nulla hic specialis anomalia sit, quæ specialibus Paradigmatis tradi opus habeat; ideoque a plerisque Grammaticis ea omittitur, quæ tamen hoc loco notanda est.

Deficientium Tertiâ Nun Paradigma proponitur נָתַן *dedit*; Quæ deficiunt sequente alio נ in formativis conjugandi נוּ vel נָה; quarum illa est Præteriti Kal prima pluralis, hæc Imperativi & Futuri pluralis fœm. ut נָתַנּוּ pro נָתַנְנוּ &c.

Deficientium Tertiâ Thau Paradigma est כָּרַת *cecîdit*: Quæ deficiunt sequente alio ת in formativis Præteriti תָּ, תִּי, תֶּם, תֶּן; ut כָּרַתָּ pro כָּרַתְתָּ *&c.*

Nota dictum Verbum נָתַן etiam hunc defectum patitur in nun finali, sequente formativa נ, præterquam quod & nun initiale spectet ad defectivas prima radicali. *Vid. Gram. p.* 138.

Cap. XIX. De Quiescentibus Tertiâ Aleph.

QUiescentes Tertiâ radicali sunt Verborum habentium in fine א vel ה.

Quiescentium Tertiâ rad. א, Paradigma est מָצָא *invenit*: In quibus א vocali destitutum, ut plurimum quiescit in vocali longa; atque ratio

conju-

conjugatu facillima est, proxime ad formam integram accedunt. *Consule Gramm. & Paradigma.*

CAP. XX. De Quiescentibus Tertiâ He.

QUiescentium Tertiâ ה, Paradigma est גָּלָה *revelavit*: In quibus ה *aut* quiescit vocali destitutum, *aut* abjicitur; *aut* in ת vel י mutatur. Singula fere tempora propriam habent terminationem.

Omne *Præteritum* in ָה definit,
Participium in ֶה excepto pahul,
Infinitivus in ה vel ות vel regular. in ה..
Imperativus in ֵה, *Futurum* in ֶה.

CAPUT XXI.

DE VERBALIBUS *vid. Gramm. p.*167.

CAP. XXII. De Particulis.

VOces indeclinabiles Hebræis PARTICULÆ dictæ, sunt *Adverbium*, *Præpositio*, *Conjunctio*, & *Interjectio*.

DE ADVERBIO.

Separabilia adverbia *vid. Gramm. p.*179.
Inseparabilia sunt vel *Præfixa* duo, כ similitudinis,

dinis, & ה interrogationis; vel *Affixum unicum*, ה locale.

כ Est aut Adverbium, significans *sicut*; aut Præpositio, significans *juxta*, *secundum*. Punctationem ejus *vid. infra in Præpositionibus.*

ה Interrogationis, *Regulariter* habet (-), ut הֲלֹא *annon.*

Quomodo hoc (ֲ) sequente alio scheva resolvatur in (-) *vid. Regul. de Mutat. Punct.*

Irregulariter, cum ה articuli puncta interdum conveniens, habet (-) sine vel cum daghesch sequente, vel etiam (ָ) *Vid. Gram. p.* 181.

ה Locale, significans *In*, *Ad*, *Versùs*, habet ante se (ָ), voce penacutâ, ut סְדֹמָה *Sodomam versùs.*

De Præpositione.

Separabiles Præpositiones *Vid. Gram. p.* 182.

Inseparabiles Præpositiones sunt literæ בכלם, vulgo dictæ *bachlam*. Ex quibus

ל, כ, ב eodem modo punctantur, habentque *Regulariter* Scheva, ut בְּדָבָר *in verbo.*

Quomodo illud Scheva, sequente alio scheva mutetur in chirek, *vid. Reg. III.* & quomodo sequente Scheva composito (ֲ), (ֱ) aut (ֳ), loco chirek punctum cognatum adsumatur, ibidemque *Crasis* & *Regulatio* quandoque adhibeatur, *Reg. V.* docetur.

Irregulariter habent

1. Sæpe (ָ) ante monosyllabam aut dissyllabam penacutam, sive cum pausa, sive etiam cum accentu minore; ut בָּהֶם *in illis*, לָמַיִם *ad aquas*, בָּזֹאת *sicut hoc.*

2. Exclu-

2. Exclu[illegible] ה articulo recipiunt ejus vocalem ut [illegible] *sicut gluma*, pro כְּהַמּוֹץ:

Sic & exclusa characteristica Niphal aut Hiphil, ejus vocalem suscipiunt ב & ל. *Gram. p.* 183.

מ Decisum ex מִן illius punctum, sc. chirek breve retinet, & נ [illegible] compensat per dagesch f. ut מִדָּבָר *ex verbo*, pro מִן דָּבָר:

[illegible] per vocalem longam [illegible], compensatio [illegible] negligatur, ac [illegible] ex [illegible] excidat. *vid. in loco de* D[illegible] *Cap. XI.*

Quomodo ante A[illegible] מ [illegible] geminetur, ut dagesch melius exaudi[illegible] [illegible]

De Coniunctione.

Separabiles Conjunctiones *vid. Gram p.*185.

Inseparabiles sunt duæ ש & ו præfixæ.

ש non tantum est Pronomen, sed & Conjunctio, significans *quòd*; eadem habens puncta, quæ Pronomen, *de quibus vid. Cap. XI.*

ו Est *vel simpliciter* Copulativum, dictum *Vau Chibbur*; *vel simul* Conversivum, convertens significationem Præteriti in Futuram, & contra Futuri in Præteritam, dictum *Vau Hippuch.*

Vau Chibbur, seu Copulativum

(*similiter fere ut tres literæ* ב · כ · ל)

Regulariter habet Scheva, ut וְדָבָר *& verbum.*

Quomodo rursum [illegible] Scheva [illegible] scheva, [illegible] sub ה [illegible] mutetur in Chirek, [illegible] quomodo [illegible] a composito, [illegible] chirek [illegible] cognatum [illegible], ibidemque [illegible] & [illegible] venit, *vid. Reg.* [illegible] *paulo ante de* [illegible] ב · כ · ל [illegible]

Irregulariter habet

1. Schu-

1. Schurek
   Ante aliud Scheva (*sc. quod non est sub* ה, ח, י, *ut* §. *praced.*) ut וּסְלַח *& remitte.*
   Et ante literas בומף (propter concursum literarum unius organi ὁμόφωνον) ut וּפָקַד *& visitavit.*
2. Kametz ante monosyllabam aut dissyllabam penacutam: (*sc. si ea sit cum accentu rege, vel etiam quandoque extra pausam; vel si* ו *sit inter duo nomina, quorum posterius est monosyllabum aut dissyllabum penacutum. Exempla vid. Gram. p.186.*)

Vau Hippuch seu Conversivum

Præterito præfixum, eadem habet puncta, quæ Vau Chibbur; & quandoque Accentum rejicit ex penultima in ult. ut וְאָמַרְתָּ pro וְאָמַרְתָּ *& dices.*

Futuro præfixum habet Patach sequente Dagesch; Et contrà, Accentum quandoque ex ultima in penult. retrahit:
Unde correptio est (··) in (··) & ו in (ּ) chat. ut וַיֹּאמֶר *& dixit*, pro יֹאמַר, וַיָּקָם *& surrexit*, pro יָקוּם: *Vid. Reg. X. de Mut. Punct.*

Quomodo Patach sub Vau (sequente inlagessibili א) mutandum in (ּ) analogum ex compensatione Dagesch *Cap III. explicata,* scitur, ut וָאֶפְקֹד *& visit.*

INTERIECTIONES *vid. Gram. p.188.*

CAP. XXIII. De Figuris.

FIGURAS, quæ sunt Syncope, Apocope, Aphæresis, Paragoge, Epenthesis, Prosthesis, Metathesis, Antithesis, Crasis, Chaldaismus, & Syriasmus, vid. *Gramm. p.* 189. *& seqq.*

RUDIMENTORUM PARS II.

DE

SYNTAXI.

SYNTAXIS Hebræa duplex est, Colligata & Separata.

Colligata Syntaxis est in statu Constructo, & Conjuncto.

STATUS CONSTRUCTUS est duorum Substantivorum, quorum posterius ut apud Latinos in Genitivum flectitur, sic prius apud Hebræos mutatur; cui opponitur *Status Absolutus*: ut דִּבְרֵי מֶלֶךְ *verba regis*, pro absoluto דְּבָרִים *verba*.

Quomodo inter [illegible] particulæ; & quomodo loco [illegible] *nale*, *participale* [illegible] habeat, ut & apud Latinos dicitur [illegible], & [illegible] aliquando *Infinitivus*, [illegible] (ur) imo *adverbium*, &c. [illegible]

Immutatur sola terminatio fœm. הָ in תַ atque terminatio masc. plur. ים. ac dual. יִם in י Ut אִמְרַת יְהֹוָה *verbum Jehovæ*, pro absoluto אִמְרָה: צוּרִי

צוּרֵי הַיְּעֵלִים *rupes rupicaprarum*, pro absoluto צוּרִים:

Reliquæ terminationes omnes invariatæ manent, ut דֶּרֶךְ נָשִׁים *via* seu *consuetudo mulierum*, ubi vox דֶּרֶךְ a forma absoluta non differt.

Quomodo hic status constructus *Puncta* sæpissime immutet, ex Clavi mutationis punctorum addiscendum est.

CAP. II. De Affixis Nominum.

S*Tatus conjunctus est* in Præfixis & Affixis. De *Præfixis* (quæ sunt ה interrogationis, שׁ pronomen & conjunctio, ו copula, atque literæ ב, כ, ל, מ) *parte prima dictum est.*

Affixa sunt vel Adverbii, quale unicum ה locale, *de quo & suprà*; vel Pronominis, *de quibus hoc loco.*

Affiguntur Pronomina vel Nominibus, vel Verbis, vel Particulis.

AFFIXA NOMINUM sunt, quæ nominibus affixa, pronomina possessiva supplent; suntque vel ad Singularem, vel ad Pluralem, Dualemve numerum, in utroque genere, tum Masc. tum Fœm. * quæ ex sequente schemate tuto memoriæ mandabit, maxime ea, quæ ut utilissima extra parenthesin leguntur.

* In translatione [illegible] Affixorum [illegible] addidi, quia in [illegible] textus Hebræi necessarium est, nomini latino [illegible] generis jungere [illegible]

Affixa ad Nomen Singul. numeri.

י *meus, a, um,* commun. gener. de persona vel re cum masculi. tum fœm.

ךָ / ךְ (vel כִי) *tuus, a, um,* { si de masculin. / de fœm. [illegible] }

וֹ (vel הוּ) / הָ (vel הָ) *ejus,* { masculin. / fœmin. }

נוּ *noster, a, um,* commun. gen.

כֶם (vel הֶם) / כֶן (vel הֶן) *vester, a, um,* { de masculin. / de fœmin. }

ם (vel הֶם item מוֹ) *eorum.*
ן (vel הֶן) *earum.*

Affixa ad Nom. Plur. numeri.

י *mei, æ, a,* commun. gen.

יךָ / יךְ (vel יכִי) *tui, æ, a,* { de masc. / de fœm. }

יו / יהָ *ejus* { mascul. / fœmin. }

ינוּ *nostri, æ, a,* commun. gen.

יכם / יכן *vestri, æ, a,* { masculin. / fœmin. }

יהם (vel ם item ימו) *eorum.*
יהן (vel ן) *earum.*

Exem-

Exempli Gratiâ

Affixa ad Nom. Sing. צוּר *rupes*.

צוּרִי *rupes mea*, sive masc. sive fœm. loquens.
צוּרְךָ *rupes tua*, si de masculino sit sermo.
צוּרֵךְ *rupes tua*, si de fœmin.
צוּרוֹ *rupes ejus*, de masculino.
צוּרָהּ *rupes ejus*, de fœminino.
צוּרֵנוּ *rupes nostra*, tam de masc. tam fœm.
צוּרְכֶם *rupes vestra*, de masculinis.
צוּרְכֶן *rupes vestra*, de fœmininis.
צוּרָם *rupes eorum*.
צוּרָן *rupes earum*.

Affixa ad Nom. Plural. צוּרִים

צוּרַי *rupes meæ*, sive masc. sive fœm. loquens.
צוּרֶיךָ *rupes tuæ*, si de masculino sit sermo.
צוּרַיִךְ *rupes tuæ*, si de fœminino.
צוּרָיו *rupes ejus*, de masculino.
צוּרֶיהָ *rupes ejus*, de fœminino.
צוּרֵינוּ *rupes nostræ*, de utroque.
צוּרֵיכֶם *rupes vestræ*, de masculinis.
צוּרֵיכֶן *rupes vestræ*, de fœmininis.
צוּרֵיהֶם *rupes eorum*.
צוּרֵיהֶן *rupes earum*.

Ut *in Statu Constructo* mutatur terminatio fœm. הָ in תַ, & terminatio plural. ים. dualisve יִם in (··): Sic in statu *Affixo* terminatio fœm. הָ mutat ה in ת, at manente præced. (ָ); & terminationes plural. ים ac dual. יִם tolluntur. (Ut ab אֵימָה *terror* est אֵימָתוֹ *terror ejus*, à צוּרִים *rupes* est צוּרַי *rupes meæ*, à יָדַיִם *manus* est יָדֶיךָ *manus tuæ.*)

Terminatio autem masculina הֶ ut in flexione nominis, sic & hic in affixis abjicitur. (ut à רֹעֶה *pastor* est רֹעִי *pastor meus.*)

Reliquæ terminationes omnes invariatæ manent. (ut à צוּר rupes est צוּרִי *rupes mea.*)

NB. Terminatio plur. ים & dual. יִם [illegible] abjicitur ם cum præcedente puncto [illegible] jod, [illegible] quod jod etiam terminatio fœm. [illegible] ות in affixis, [illegible] Sed brevitatis & perspicuitatis [illegible] dual., simpliciter [illegible] ים & יִם [illegible] jod ad affixa [illegible] masculinorum [illegible] plur. ים & dual. יִם [illegible]

Nominibus in vocali longa finitis [illegible] affixa NUDA, h. e. sine prævia vocali, (*excepto affixo primæ personæ quod vocali vestitur*) *De quibus vid. Gram. p. 206. in fine, & seqq.* Uti reliqua affixa cum prævia vocali, VESTITA dicuntur. [*Ex quibus terminatio* fœm. הָ *pro affixis* ו, הָ *habet* הוּ, הָ, & *ante affixa* כֶם, כֶן, הֶם, הֶן *loco scheva habent tzere. Vid. Gram. p. 217. in voce* מִקְנָה:]

Qua-

Quatuor affixa כֶם, כֶן, הֶם, הֶן, vocem cui affiguntur, ad formam ſtatus conſtructi immutant; ideoque AFFIXA CONSTRUCTA vocantur.

[*Affixum* מוֹ *eſt ſæpiſſime pluralis numeri ex* הֶם, *cum* ו *paragogico, & aliquando ſing. numeri ex* הוּא, *cum* מ *epenthetico, ut Gen.* 9. 26. 27. *Job.* 20. 23. *Pſ.* 11. 7. *Eſ.* 53. 8. *&c. Vid. Gram. p.* 61. *in fine. & Buxt. Theſaur. p.* 381. *&* 405.

Quomodo forma מִלְחָמָה, בְּהֵמָה &c. nulla affixa adſciſcat, *vid Reg. de Mut. Punct. XI. & XIII.*

Quomodo autem ſtatus affixus ſæpiſſime etiam *Punctâ immutet*, ex Clavi Mut. Punct. diſcendum eſt.

Hîc notanda autem hæc Regula; de qua *vid. Buxtorf. Theſ. l.* 2. *c.* 7.

Affixa cum antecedentibus ſubſtantivis, aut cum re vel perſona, de qua ſermo eſt, in eodem genere & numero conveniunt, non autem cum iis nominibus quibus affiguntur:

e. g. נִטְעוּ גַנּוֹת וְאִכְלוּ אֶת פִּרְיָהֶן *plantate hortos & comedite fructum eorum*; ubi voci ſingulari maſculinæ פְּרִי jungitur affixum pronominis pluralis fœmininum, quod reſpicit vocem pl. fœm. גַּנּוֹת:

CAP. III. De Affixis Verborum.

AFfixa Verborum ſunt, quæ verbis activis affixa, *Accuſativum* pronominum primæ, ſecundæ & tertiæ perſonæ, utriuſque numeri deſcribunt:

scribunt: ut à שָׂם *posuit*, est שָׂמַנִי *posuit me*, שָׂמְךָ *posuit te*, שָׂמוֹ *posuit eum*, שָׂמָנוּ *posuit nos*, &c.

Quandoque [illegible] ellipsin [illegible]; [illegible] & [illegible] [illegible]. *Vid.* [illegible]

Affixa Verborum tam Nuda quam Vestita; & quibus eadem temporibus junguntur, vid. Gram. p. 220 *&* 221. *In genere autem nota:* (1.) *Affixa omnis generis in verbo inveniuntur, excepto* כֶם, כֶן; *licet eadem in Participiis, nominum formam fere imitantibus, inveniantur. Quemadmodum in Nominibus occurrunt affixa omnis generis, exceptis* נִי, נוּ, הוּ. (2.) *Affixa* ךָ, נוּ, הוּ, *Præterito junguntur, vestita vocali a,* (-) *vel* (-); *reliquis vero temporibus eadem junguntur vestita vocali* e, (..). *Quemadmodum &* ם.. ן.. *junguntur Præterito, Participio & Infinitivo;* ם.., ן.. *Imperat. & Futuro.*

Ut in Nominibus, sic & in Verbis, terminatio fœm. ה mutatur in ת, & terminatio mascul. ה abjicitur.

Participia (*ut §. præced. dictum*) nominum formam imitantur; nisi quod alicubi, ad Verborum imitationem, affixa, quæ nomen respuit, assumant. *Vid. Gram. p.* 228.

Quomodo autem Affixa Verborum [illegible], Puncta verborum sæpissime *mutent*, in Clavi [illegible] explicabitur.

CAP.

Cap. IV. De Affixis Particularum.

Affixa Particularum sunt etiam vel *Nota* (quæ rarissima, in uno sc. כְּמוֹ *sicut*;) vel *Mobilia*, quæ omnis generis, qualia in Nominibus & Verbis occurrunt; imo & quædam *Aucta dagesh f.* (*Consule Gram.* p. 240. 241.)

Particulæ, quibus affixa junguntur, sunt Adverbia, & Præpositiones.

Paucis tantum ADVERBIIS Affixa junguntur, appositionem pronominis significantia: ut כָּמוֹנִי *sicut ego*, ex adverb. כְּמוֹ & aff. נִי; הִנְּךָ *ecce te*, ex adverb. הִנֵּה & aff. ךָ, אַיּוֹ *ubi ille*, sc. est, ex adv. אַי & aff. וֹ &c. *Gram.* p. 242. & 243.

Affixa, PRÆPOSITIONIBUS juncta, significant Pronomina, in casu quem præpositiones regunt.

Assumunt autem Præpositiones affixa vel sub forma numeri Singularis, vel Pluralis, vel Utriusque.

Sub forma Singulari affixa recipiunt Præpositiones tum Separabiles אֵצֶל *apud*, נֶגֶד *coram*, בְּעַד *circum*, לְמַעַן *propter*, זוּלַת *præter*, בַּעֲבוּר *propter*, עִמָּד *cum*, עִם *cum*, אֵת *cum*, vel *nota accusativi casus*, מִן *a*, *ex*; tum Inseparabiles quatuor מ, ל, כ, ב. Ut אֶצְלִי *apud me*, נֶגְדְּךָ *coram te*, בַּעֲדוֹ *circa eum*, לְמַעֲנֵנוּ *propter nos*, זוּלָתְךָ *præter te*, בַּעֲבוּרִי *propter me*, עִמָּדִי *mecum*, עִמְּךָ *tecum*,

tecum , אִתִּי *mecum* , אוֹתִי *me* , מִנֵּהוּ *ab eo*, בָּךְ *in te* , לָךְ *tibi* , כָּכֶם *ſicut vos* , מִמֶּנּוּ *a nobis*, &c. &c. *Vid. Gram. p.* 244.... 248.

Sub forma Plurali affixa aſſumunt Præpoſitiones אֶל *ad*, עַל *ſupra, contra*, עַד *uſque ad*, תַּחַת *infra*, אַחַר *poſt*, בִּלְעֲדֵי *præter*, לִפְנֵי *coram*, (quod tamen eſt potius nomen cum præfixo ל). Ut אֵלַי *ad me*, עָלֶיךָ *ſupra te*, עָדָיו *uſque ad eum*, תַּחְתֵּינוּ *infra nos*, אַחֲרֵיכֶם *poſt vos*, בִּלְעֲדֵיהֶם *præter vos*. &c. &c. *Gram. p.* 248. *&* 249.

Sub forma utraque tam Singularis, quam Pluralis numeri, affixa aſſumit præpoſitio בֵּין *inter*, ut בֵּינִי & בֵּינַי vel בֵּינוֹתַי *inter me*, &c. *Gramm. p.* 250.

Nota. Terminatio ה Adverbiorum הֵנָּה *huc*, & אָנָה *quo*, in affixis abjicitur. (*Vid. & Reg. de Mut. Fund.* xix.) Præpoſitio בִּלְתִּי ſimiliter י abjicit. [illegible] ex מִן (*de qua* [illegible]) [illegible] affixa, exceptis conſtructis כֶם, כֶן, הֶם, הֶן [illegible]tur

Quomodo affixa [illegible] quorundam Adverbiorum & Præpoſitionum *mutent* [illegible] punctorum [illegible]

Cap. V.

Separata *Syntaxis* ex Buxtorfii Theſauro Gram. Linguæ Hebr. petenda eſt.

Cap. VI.

Modus inveſtigandæ radicis ſequenti Carmine comprehenditur. Cui, ne quid deeſſet. Notas adjeci.

Abjice Serviles, & tres si forte supersunt,
Radicem thematis noveris esse tui.
Sin tantum remanere duas conspexeris, adde
Jod *vel* Nun *capiti*[a]; *vel dato* Vau *medio*[b];
Aut He *postponas*[c]; *aut* conduplicato secundam:
Vera statim radix pullulat inde tibi.
Unica sed remanet mihi litera, quando removi
Serviles, radix dic age qualis erit?
Nun *da principio, vel* Jod *superadde quiescens,*
He *fini: radix inde petita venit.*
Litera pro vera tibi sæpe Vicaria *curret*[d],
Pro qua mox vera est restituenda tibi.
Quicquid analogico norma dissentit ab usu,
Hoc exercitium, lector amice, dabit.

N o t a.

¶ *In genere* Nota, Defectum unius aut plurium radicalium, ex conjugationibus anomalis facile suppleri posse:

Si *Prima radicalis* desit; restituenda
Aut ex primâ Deficientibus, litera נ;
vel ל in duob. verbis לָקַח & [illegible],
vel etiam *Jod* in octo sc. verbis à Jod, incipientibus; quæ ad Defectiva primæ nun referri solent, ut [illegible] *reliquiae* à [illegible];
Aut ex primâ Quiescentibus, litera י vel א:
Si *Secunda radicalis* desit;
Aut ex secundâ Deficient. Secunda est geminanda;

Aut ex secunda Quiescente, addenda ו vel י :

Si Tertia radicalis desit, restituenda

Aut ex tertiis Deficientibus, litera נ vel ה;

Aut ex tertiis Quiescentibus, litera א vel ה.

Sin Duæ radicales desint; similiter sunt restituendæ.

¶ *In specie Nota, ad literas a, b, c, d.*

a] Vel etiam adde initio ל vel א:

ל in duobus verbis לָקַח & לָתַע, quæ defectiva priora nun imitantur: ut Imperat. קַח, Fut. יִקַּח à rad. לָקַח *accepit*, & Præt. Niph. נִתַּע *commolitus fuit*, à rad. inus. לָתַע:

א verborum quiesc. primâ א, ad quiesc. primâ jod spectantium: ut Fut. יֹמַר à rad. אָמַר *dixit*.

Huc refer Partic. Hiphil מֵזִין *attendens* contractè pro מַאֲזִין, à rad. אזן:

b] Vel junge mediæ literam *Jod*, verborum sc. quiesc. secunda jod, ad quiesc. secundâ vau pertinentium: ut Imper. Hiph. הָרֵק *evacua*, & adject. רֵק *vacuus*, à rad. רִיק:

Huc referri possunt אֵד *vapor*, defective pro אֵיד; אֵל *fortis*, ab אֵיל:

Aliquando etiam נ vel א,

נ, ut אַף *facies, ira*, ab אָנַף. בַּת *filia*, à בָּנָה, חִטָּה *triticum*, pro חִנְטָה:

א, ut צֹנָה *oves*, à צֹאן vel inus. צָאַן:

c] Vel adde fini נ vel ה; verborum sc. deficient. tertiâ

tertiâ] vel ת: ut נָתַתָּ *dedisti*, & Infinit. תֵּת speciali anomalia pro תֵּנֶת, à נָתַן; כָּרַתְ a כָּרַת *cecidit*.

Huc refer אֱמֶת *veritas*, pro אֱמֶנֶת ab אמן:

d] e.g. pro tertia rad. ה sæpe est י ut præt. גָּלִית, partic. גָּלוּי &c. sic עָנִי *afflictus*; vel ו ut עָנָו *humilis*;) vel ת (ut גָּלְתָה, גָּלִית &c. sic שֹׁקֶת *canalis*) à radicibus גָּלָה, עָנָה, שָׁקָה:

pro secunda rad. ו sæpe est י ut גִּיל pro גול:

pro tertia rad. י sæpe est ו ut הוֹשִׁיב, הוֹשַׁב, à יָשַׁב:

FINIS RUDIMENTORUM.

LIN-

LINGUÆ SANCTÆ

CLAVIS,

seu

REGULÆ XX.

De

MUTATIONE PUNCTORUM.

De Causis Mutationum.

Omnis Mutatio Punctorum fit quinque ob causas: (1.) ob literas Gutturales & Resch, *peculiarem punctationem requirentes*; (2.) *ob* Vocalium *cognatarum* permutationem; (3.) *ob* Dagesch forte; (4.) *ob* Accentum *additum vel ablatum*; & (5.) *maxime ob* Formationem Grammaticam. *Quæ singula certis regulis, in tironum gratiam, complectar.*

De Mutatione Punctorum ob Scheva.

REGULA I. Bimembris.

I. Crescentibus literis decrescunt Puncta.

h. e.

h. e. Nominibus ac Particulis à fine crescentibus; ultimæ[a], *vel penultimæ*[b], *vel utriusque*[c] *syllabæ punctum communiter mutatur in Scheva.*

Similiter in statu Constructo, propter accessionem sequentis vocis, vocalis longa penultimæ decrescit in Scheva: [at ultimæ communiter in vocalem brevem[d], *ut Regulis specialibus infra docebitur.]*

In Verbis vero, per affixa crescentibus, etiam antepenultimæ decrescit[e].

Crescere vox hic intelligitur, quum voce à fine literis crescente promovetur accentus.

Sic a fine Crescere accentumque promovere dicuntur I. Nomina, *tum in Flexione Grammatica, h. e. quum Masc. in Fœm. Sing. in Plural. Dualemve flectitur*; *tum in Affixis:* II. Verba *ac* Particulæ, *quando iis Affixa junguntur.*

De [illegible] Constr[illegible] [illegible] est

In [illegible] Grammatica [illegible] qula cr[illegible] puncta [illegible] ta ma-[illegible] m[illegible]ratione [illegible] ex Paradigmatis [illegible] non agitur; [illegible] veniens, in ex-[illegible]

a] ut à פָּקִיד *visitans* est f. פְּקִדָה pl. פְּקִדִים cum affixo פְּקִדִי *visitans me.* [b] sic a קָדוֹשׁ *sanctus*

קְדוּשׁוֹת f. קְדוֹשִׁים pl. m. קְדוֹשָׁה [illegible] cum aff. קְדוֹשִׁי *sanctus meus*. [c] sic à בֶּגֶד *vestis* est in statu affixo בִּגְדִי quod prius scheva dein juxta Reg. II. & III. in chirek mutandum est, ut בִּגְדִי *vestis mea*. [d] ut דָּבָר *verbum*, constructe דְּבַר מֶלֶךְ *verbum regis*. [e] ut in Præterito פָּקַדְתָּ, פְּקַדְתִּי, פְּקַדְתֶּם &c. unde פְּקַדְתַּנִי *tu vir visitasti me*, פְּקַדְתִּיךָ *ego visitavi te*, פְּקַדְנוּךָ *nos visitavimus te*. Sic in מְצָאתָם, גָּרַשׁ, הֲקִימוֹנוּ, הֲסִבּוֹ &c. *Vid. Reg.* xi. & xiii. [Posset dici, hic (ָ) & (ֵ) antepenultimæ decrescere, quia illa puncta Præteriti פָּקַד, הֵקִים, הֵסֵב, accedentibus formativis conjugationum ה, הֵ, נ, non decreverant accentu manente: adeo ut eadem puncta in affixis non solum Penultimæ Præteriti 3. pers. masc. פָּקַד, הֵקִים, הֵסֵב, sed & Antepenultimæ reliquarum personarum, à tertia masc. deducuntur, mutentur in Scheva.]

[illegible]

II. Non crescente voce, nec puncta decrescunt:

In flexione sc. nominis è masc. in fœm. & è sing. in plur. ut à קָשֶׁה *durus*, est fœm. קָשָׁה, pl.

pl. קְשָׁיִם, קָשׁוֹת: Sic שָׂפָה *labium*, pl. שְׂפָתוֹת, צְדָקָה *justitia* pl. צְדָקוֹת, בְּהֵמָה *bestia*, pl. בְּהֵמוֹת &c.

At in statu constructo, quia, *ut dictum*, vox propter accessionem alterius vocis quasi crescere æstimatur, hic puncta quoque decrescunt, ut שָׂפָה *labium*, constructe שְׂפַת בְּרָכָה *labii* [illegible], *h. e.* *dulcium*.

Excipe formam שִׁפְחָה, quæ punctis accrescentibus reducenda est ad formam צְדָקָה:

Ut שִׁפְחָה *ancilla*, in plurali non שִׁפְחוֹת, sed sicut צְדָקוֹת שְׁפָחוֹת:

Ejusdem formæ sunt, quæ propter primam aut secundam gutturalem, quandoque & non gutturalem, pro *Chirek* habent *Patach* vel *Segol*. *Vid. Gramm.* p. 52 & 53.

REGULA II.

DUæ brevissimæ continuo legi nequeunt. *Primo*:

1. *Nec duplex Schevain ab initio locum habet*; (*quod utrumque foret mobile, e. g.* בְּרְכָה)

2. *Nec duplex Schevain in medio, si utrumque sit mobile, locum habet*; (*quod sit præcedente vocali longa, e. g.* פּוֹקְדְךָ)

3. *Nec*

3. *Ne Scheva simplex, compositumve, post scheva compositum locum habet;* (quod utrumque etiam esset mobile, ut יַהַרְגוּ vel יֶאֱהָבוּ: *Excipe* מְחָאֲךָ *Ezech. 25. 6. vid. Gramm. pag. 33. lin. ult.*)

Quare in duobus prioribus casibus adhibenda *Regula III.* in posteriori Resolutio est necessaria, de qua *Regula V.*

REGULA III.

DUplex Scheva si ab Initio concurrat, itemque in Medio si utrumq; sit mobile; tum *Prius* mutatur Regulariter in chirek breve [f], vel in analogam brevem kametz chatuph [g] aut kibbytz [h] (*si Scheva ex cholem ortum sit,*) vel quandoque in sægol [i]; Irregulariter, propter gutturalem ac resch [k], quandoque & non gutturalem [l], pro chirek est patach (*si Scheva ex sægol vel patach vicario oriundum,*) vel sægol (*si ortum sit ex tzere sub prima gutturali* [m], *aut raro ex sægol sub non gutturali* [n]: *Posterius* manet [o], sub jod tollitur [p], & sub gutturali communiter dilatatur [q].

f] e. g. דְּבַר mutandum in בִּדְבַר *in verbo*, à דָּבָר

דָּבָר *verbum*, ſic צִדְקוֹ in צִדְקוֹ *juſtitia ejus*, à צֶדֶק:

g] Ut קָדְשִׁי in קָדְשִׁי *ſanctitas mea*, à קֹדֶשׁ:

[h] Ut קָמְצוֹ in קָמְצוֹ *pugillus ejus*, à קֹמֶץ:

Similiter in Infinitivo & Imperativo Kal cum affixis ſcheva prius in kametz chat. aut kibbytz tranſit, quia poſterius ſcheva ex cholem ortum eſt; *quemadmodum Reg. XX. ſpeciatim docetur*: ut פָּקְדוֹ in פָּקְדוֹ *viſitare eum*, a פְּקוֹד, קָצְרְךָ in קָצְרְךָ *metere te*, à קְצוֹר:

i] Ut פֹּקֶדְךָ in פֹּקֶדְךָ *viſitans te*, à פֹּקֵד; ſic פֹּקֵד à פֹּקֶדְךָ:

k] Si ſc. prima aut ſecunda ſit gutturalis, aut reſch, ut עַבְדִּי in עַבְדִּי *ſervus meus*, à עֶבֶד; לַחְמִי in לַחְמִי *panis meus*, à לֶחֶם; רַגְלִי in רַגְלִי *pes meus*, à רֶגֶל; קַרְנוֹ in קַרְנוֹ *cornu ejus*, à קֶרֶן; דַּעְתּוֹ in דַּעְתּוֹ *ſcientia ejus*, à דַּעַת; זַרְעוֹ in זַרְעוֹ *ſemen ejus*, à זֶרַע.

l] Ut מַלְכִּי in מַלְכִּי *Rex meus* à מֶלֶךְ; ſic in plur. conſtr. מַלְכֵי & cum affixo conſtr. מַלְכֵיהֶם: Eodem modo habent patach loco chirek נַפְשׁ *anima*, כַּסְפִּי *argentum*, צַלְם *ſimulacrum*, שַׁמְן *oleum*, קַשְׁת *arcui*, פַּלְג *rivus*, גַּפְן *vitis*, טַנְא *corbis*, כַּלְב *canis*, דַּלְת *janua*, יַלְד *puer*, סַלְע *petra*, צַלְע *coſta*, שַׁבְע *conſecratio*, מוֹלֶדֶת *nativitas*, מְלָאכֶת *opus*, עֲטֶרֶת *corona*, תִּפְאֶרֶת *gloria*, &c. Aliquando tamen præter patach etiam

ordinarium punctum chirek admittunt; ut à יֶלֶד in plur. constr. dicitur יַלְדֵי & יִלְדֵי;

m] Ut חֶפְצוֹ delectatio ejus, à חֵפֶץ, עֶזְרִי auxilium meum, à עֵזֶר, אֶצְלִי apud me, ab [illegible]; sed & speciatim א pro chirek amat segol, ut Reg. VI. dicetur.

n] Ut נִכְדִּי in נֶכֶד nepos meus, à נֶכֶד: Sic שְׁכֶנְתָּהּ vicina ejus, à שְׁכֶנֶת, לֶכְתּוֹ ambulare eum, à לֶכֶת infin. verbi יָלַךְ, נֶגְדִּי coram me, à נֶגֶד: Huc refer גִּלְיוֹן [illegible] ejus, à גָּלָל:

o] Ut in exemplis jam datis.

p] Sic וְהָיָה mutatur in וִהְיָה & erit; quod & fit quum dagesch ex litera schevata excidit, ut מִידֵי ex manibus, pro מִיְּדֵי.

q] Hoc est mutatur in compositum; ut pro בְּעֲצַת est בַּעֲצַת in consilio (vid. Reg. seq.)

Nota, Litera Gutturalis aliquando regulare punctum chirek obtinet, ut עִבְדִּי servus meus, חִזְקִי fortitudo mea, חִשְׁקִי desiderium meum: & sæpe Resch, ut פִּרְדִּי mulus meus.

Plura exempla de Resch, & eorum quæ vel chirek vel patach adsciscunt, vid. Buxt. Thes. l. 2. c. 7. p. 3[illegible]9.

De Mutatione ob Gutturales & Resch.

REGULA IV.

Scheva simplex Mobile sub Gutturali locum non habet, sed semper mutatur in compositum [r];

tum [r]; Quiefcens vel locum habet [s], vel mutatur in compofitum [t].

r] e. g. ab initio vocis, אֶהְיֶה *ero*, עֲבָדִים *ſervi*, אֳהָלִים *tentoria*, & in medio פֹּעֲלִים *operarii*, הָאֱלֹהִים *Deus*, הֶחֳדָשִׁים *menſes* [ſ. t.] יֶחְפּוֹץ vel יֶחֱפּוֹץ *delectabitur*, יֶהְגֶּה vel יֶהֱגֶה *meditabitur*, &c. quanquam ſcheva ſimplex ſub Gutturali ſemper fere ſit ex reſolutione euphonica (*de qua Reg. ſeq.*) pro compoſito.

NOTA hic, Rarius ſub litera non gutturali euphoniæ cauſa loco ſcheva ſimplicis mobilis eſſe compoſitum. *Exempla vid. Buxt. Theſ. l.* 1. *c.* 4. *p.* 18.

Quale Scheva compoſitum, loco ſimplicis, ſub gutturali ponendum ſit, analogia, uſuſque docebit. In genere notandum, quod loco ſcheva ſimplicis mobilis in medio vocis, quæ eſt ſine præfixis ſemper ſit (-:) ut & initio vocis idem (-:) frequentiſſimum eſt, niſi quod א plerumque amet (∵:) juxta *Reg VI.* & (т:) ſit loco ſcheva, quod eſt ex cholem, atque in characteriſtica Hophal. Loco autem Scheva quieſcentis ſcheva compoſitum cum præcedente puncto cognato convenit, juxta *Reg V.* Quomodo vero hîc chirek breve vel kibbytz, quibus nullum ſcheva compoſitum reſpondet, mutentur, illud in patach vel ſægol, hoc in kametz chat. *vid. Alting. Fundam. Punctat.* §. 69.

REGULA V.

Litera Gutturalis punctat aliquando ſe & præcedentem puncto cognato: *h. e. Si Gutturalis, loco ſcheva ſimplicis quieſcentis, aſſumat compoſitum, præcedenti literæ apponit punctum cognatum.*

Sunt autem puncta cognata (-:) & (-); (∵:) &

 (∵);

(ֵ); (ֳ) & (ָ chat.) Ut si sub gutturali sit *chateph patach*, præcedens litera requirit *patach*; si sub gutt. sit *chateph ſegol*, præcedens adſciſcit *ſegol*; si sub gutt. sit *chateph kametz chatuph*, præcedens exigit *kametz chatuph*: e. g. יַעֲשֶׂה *faciet*, pro יַעְשֶׂה, הֶעֱלָה *adſcendere fecit*, pro הֶעְלָה, פָּעֳלוֹ *opus ejus*, pro פָּעְלוֹ à פֹּעַל: Sic בַּאדֹנָי *in Domino*, pro בְּאדֹנָי, לֵאמֹר *ad dicere, h.e. dicendo*, pro לְאמֹר, וָחֳלִי (vocholi) *& infirmitas*, pro וְחָלִי, בָּחֳרִי (bochori) *in ira*.

Hic obſervetur Craſis & Reſolutio.

Crasis est, quando sub א contrahuntur (ֲ) & (ְ) in (ַ), (ֱ) & (ְ) in (ֵ):

Scilicet (1.) in nominibus Dei אֲדֹנָי & אֱלֹהִים atque, quod cum præfixis per puncta illorum legitur, nomine τετραγράμματῳ יהוה; (2.) in vocibus אָדוֹן cum affixis, & אָמַר cum præfixis: ob frequentem harum vocum in S. S. uſum. e. g.

pro בַּאֲדֹנָי est בַּאדֹנָי & בַּיהוָה *in Domino*:

pro בֶּאֱלֹהִים est בֵּאלֹהִים & בֵּיהוִה *in Deo*;

pro לַאֲדֹנִי est לַאדֹנִי *domino meo*;

pro לֶאֱמֹר est לֵאמֹר *dicendo*.

Resolutio *Scheva compoſiti fit, vel in illius brevem vocalem, vel in nudum ſcheva: eaque vel Neceſſaria, vel Euphonica.*

Neceſſa-

Necessaria *est, sequente alio scheva, & tum resolutio fit in alterutrum punctum:*

Sic (ֲ) resolvitur aut in (ַ) aut in (ָ); (ֱ) aut in (ֶ) aut in (ִ); (ֳ) aut in (ָ) aut in (ֹ conj.) e. g.

pro יַהַרְגוּ est יַהְרְגוּ vel יַהַרְגוּ *occident*;

pro יֶאֶשְׁמוּ est יֶאְשְׁמוּ vel יֶאֶשְׁמוּ *delinquent*;

pro הָחָרְבוּ est הָחְרְבוּ vel הָחָרְבוּ (hochorbhu) *occiduntur*: &c. *vid. Gramm. p.* 11.

Euphonica *est, nullo sequente scheva; & tum resolutio fit solummodo in nudum scheva:*

Sic (ַ) vel (ֶ) vel (ָ) solummodo resolvuntur in Scheva; e. g. pro יֶהְגֶּה est יֶהְגֶּה *meditabitur*, &c. *vid Gram. p.* 53.

REGULA VI. Bimembris.

I. Literæ Gutturales & Resch amant sæpe Patach, pro aliis punctis;

Ut communiter pro Cholek brevi, & *pro Segol in formis penacutis*, *quin & quandoque pro longis Tzere, Chirek, Cholem, & Schurek.*

Illæ etiam pro Scheva quiescente quandoque amant Patach genubah.

II. א amat Sægol pro Chirek, itemque Chateph ſegol pro Chateph patach [z].

u] Ut docent exempla Regulæ III. lit. k. [x] Ut ad formam פָּקַד propter gutturalem datur נָשַׁם defectio, הֲצַת ſeventus, &c. [y] Sic in pihel dicitur propter gutturalem ac resch בִּלַּע abſorbuit, שִׁבֵּר confregit; ſic & ex cauſi patach genebab pro tzere, chirek, cholem, & ſchurek, eſt patach, vid. Rudiment. Part. I. cap. 2. in fine. [z] Ut אֶפְקוֹד pro אַפְקוֹד Vid. & Reg. III. & IV.

De Vocalium Cognatarum Permutatione.

REGULA VII.

Quædam vocales inter ſe ſunt cognatæ & permutabiles:

Ut Chirek longum & Tzere [a]; *Cholem & Schurek* [b]; *Cholem & Patach* [c]; *Schurek & Kibbytz* [d]; *Kametz chatuph & Kibbytz* [e]; *Chirek breve, Patach & Sægol* [f].

a] Ut Infinit. Hiphil. habet הַפְקִיד & הַפְקֵד: [b] Sic Infinitivus, Imperativus & Futurum Quieſcentium ſecundâ Vau deſinunt in וּ & in וֹ, ut קוּם vel קוֹם, אָקוּם vel אָקוֹם: [c] Sic Infinit. Imperat. & Futurum in Kal deſinit in וֹ & in ַ, ut פְּקֹד vel

vel פְּקֹד, אֶפְקוֹד vel אֶפְקֹד; [d] Ut Imp. שְׁבוּ vel שֵׁב, & cum ה paragog. שְׁבָה vel שְׁבָה *reverti*: Fut. יַעֲפוּ vel יַעֲפוּ *volabunt*; quemadmodum ita sæpe subbitum est pro vocali longa scheva. [e] Ut in Præterito & Participio Hophal dicitur הָפְקַד & הֻפְקַד, מָפְקָד & מֻפְקָד. [f] Ut exempla Reg. III. docent.

De Dagesch forti.

REGULA VIII. *Bimembris.*

1. **V**Oces defectivæ secundâ radicali in *vocalem Longam, aut brevem Patach desinentes, excedente *voce* * dagesch forte ad secundam radicalem adjiciunt, & vocalem illius longam resolvunt in analogam brevem.

* [illegible] סַב, [illegible] סֹב סַבּוּ סֹבּוּ. סַבּוֹתָ [illegible] סַבּ [illegible]

[illegible]

Sic resolvuntur Kametz in Patach; *Tzere in Chireck breve vel Segol*; *Cholem in Kametz*

[illegible] *champh aut Kibbytz* [l], *Schurek in Kibbytz* [k],

[illegible] literas [illegible] compensatione vocalis [illegible] dagesch [illegible] per vocales longas [illegible]

I. EXEMPLA NOMINUM

[g] U. תָּם *perfectus*, f. תַּמָּה, cum affix. תַּמָּתִי, pl. תַּמִּים (a תָּמַם *perfectus fuit.*) מוּסָב *circumdatus*, fœm. מוּסַבָּה, pl. מוּסַבִּים, & substantive cum aff. מְסִבּוֹ *ambitus ejus*, (a סָבַב *circumdedit.*) [h] U. לֵב *cor*, cum aff. לִבִּי, fœm. לִבָּה *idem*, pl. לִבּוֹת cum aff. לִבּוֹתָם, (a לֵבָב *cor*, vel à לָבַב in Niph. נִלְבַּב *cordatus fuit.*) סֹבֵב *circumducens*, f. סֹבֵבָה, pl. m. סֹבְבִים, cum aff. מְסִבּוֹ (a סָבַב *circumdedit.*) [i] U. רֹן *cantus*, pl. רָנִּים (a רָנַן *recinuit*;) אֹם [illegible], pl. אֻמִּים & אֻמּוֹת (ab אָמַם;) תָּם *integer, integritas*, fœm. תַּמָּה pl. תַּמִּים, cum affix. תַּמִּי (a תָּמַם *perfectus fuit.*) [k] חוּם *fuscus*, pl. חוּמִּים (a חָמַם *caluit.*) [l] U. דַּל *tenuis*, f. דַּלָּה, pl. דַּלִּים, דַּלּוֹת, cum aff. דַּלָּיו (a דָּלַל *attenuatus fuit.*)

II. EXEMPLA [illegible]

Sic & Verba defectiva secundâ radicali in affixis dagesch adsumunt, & vocalem, si longa sit, in brevem resolvunt; ut a Præt. חַן (defective pro חָנַן) est חַנֵּנִי *largitus est mihi*; ab Imperat. חֹן est

est חָנֵּנִי *miserere mei*; à Fut. יָחֹן est יְחֻנֶּנּוּ *miserebitur ejus*, à תָּחֹן est תְּחָנֵּם *misereberis eorum*. Ab Inf. תּוֹם est תֻּמֵּנִי *perficere me*. A Præt. Hiph. הֵדַם est הֲדִמָּנוּ *silere fecit nos*, (à דָּמַם *siluit*.)

Nota 1. Huc pertinent quædam, quæ à radice inusitata, secundam geminante, derivantur; ut גָּג *tectum*, אֵשׁ *ignis*, חֵךְ *palatum*, &c.

Nota 2. Quædam illud Patach commutant in Chirek breve; ut סַף *limen*, pl. סִפִּים, סִפּוֹת (& סַפּוֹת) cum aff. סִפּוֹ (ab inusit. סָפַף;) מַס *tributum*, pl. מִסִּים, cum aff. מִסּוֹ, fœm. מִסָּה, constru&. מִכַּת (à מָסַס *liquefactus fuit*.) Sic פַּת *frustum* (à פָּתַת) צַד *latus* (ab inusit. צָדַד,) מֵסַב *circuitus* (à סָבַב *circumdedit*,) גַּת *torcular* (ab inusit. גָּתַת,) & quandoque סַד *cippus* (à מָדַד *dimensus fuit*. De בַּת *filia*, vid. [illegible].

Nota 3. Hanc regulam sequuntur אַף, בַּת, & אָמָה, quæ speciatim defective scribuntur, tametsi non sint ex verbis secundam radicalem geminantibus: ut אַף *ira*, *facies*, dual. אַפַּיִם, cum aff. אַפּוֹ, אַפְּךָ (ab אָנַף *iratus fuit*;) בַּת *filia*, cum aff. בִּתִּי (à בָּנָה *ædificavit*;) אָמָה *ancilla*, cum aff. אֲמָתוֹ (ab אָמַן *nutrivit*.)

Nota 4. Quoties [illegible] Patach & [illegible] compensabitur per vocalem longam [illegible] הַר [illegible] plur. הָרִים. ab הָרַר [illegible] שַׂק [illegible] שַׂקִּים [illegible] & ante ה & ח [illegible] compensatio (ut פַּח [illegible] פַּחִים, pro פחח.

פחת, in cujus loco הַפַּח *decipula*, quam à פּוּח *deducunt*,) &c. ex praecedenti dagesch st. supp. ex *Radice* פחת innotescit.

11. Ad horum defectivorum imitationem, quaedam etiam, solâ euphonia, dagesch adsumunt.

E. g. זְמַן *tempus*, pl. זְמַנִּים cum aff. זְמַנָּם (Sic אִלְּפָן *rana*, גָּמָל *camelus*, לָשָׁד *humor*, עִזָּן *anus montanus*, קָטָן *parvus*, שַׁאֲנָן *tranquillus*; sic & מַעֲמַקִּים est à sing. inusit. מַעֲמָק:) עָמֹק *profundus*, f. עֲמֻקָּה, pl. עֲמֻקִּים, עֲמֻקּוֹת (Sic אָדֹם *rufus*, עָרֹם *nudus*, עָקֹד *cruribus varius*, נָקֹד *punctis respersus*, קָטֹן *parvus*, כְּרֻתִּים *scutum*, קַרְסֹל *talus*, קְרֻמִּים *magnus*: sic הֲשֵׁכִּים *obscuri*, a sing. inus. חָשֵׁךְ: huc referendum אַשְׁפֹּת *sterquilinium*, pl. אַשְׁפַּתּוֹת, quod tamen potius est à sing. inus. אַשְׁפָּה:) חָרוּל *urtica*, pl. חֲרֻלִּים: (Sic פָּרוּד *macula, quasi grandinis respersio*. מַחְמָד *desiderabilis*; sic & אֲפֻנִּים *rotundi*, à sing. inus. אָפוּן; huc & referri potest מַלְכוּת *regnum*, plur. מַלְכֻיּוֹת:) מַחְמָד *desiderium*, pl. מַחֲמַדִּים, unde & constr. מַחֲמַדֵּי, cum affix. מַחֲמַדַּי: (Sic מַחְשָׁךְ *tenebrae*, מִשְׂגָּב *arx edita*, quae duo etiam per ־ in fine scribuntur, מַשְׁבַּת *cessatio*, מִשְׁמָן *pinguedo*; sic מַשְׁמַנִּים & אַשְׁמַנִּים *pinguedines*, à sing. inus. מַשְׁמָן, אַשְׁמָן; מַטְעַמִּים, & מַטְעַמּוֹת

cupe-

cupediæ, à ſing. inuſ. מַטְעָם ; מַמְתַקִּים *dulcedines*, à ſ. inuſ. מַמְתָּק ; מַעֲדַנִּים & מַעֲדַנּוֹת *delicia*, ab inuſ. מַעֲדָן ; מַרְבַדִּים *ſtragula*, ab inuſ. מַרְבַד ; מַשְׁאַבִּים *hauſtra*, à ſ. inuſ. מַשְׁאָב ; מַטְמֻנִים מַנְעַמִּים *res amœnæ*, à ſ. inuſ. מַנְעַם , מִכְמַנִּים *theſauri*, à ſ. inuſ. מִכְמָן ; ſic & הֲדַס *myrtus*, אֶתְנַן *merces*, אֶשְׁנָב *feneſtra*, &c. מִנְט *paucus*, אֲגַם *ſtagnum*, in pl. quidem habet אֲגַמִּים , at in ſtatu conſtr. & cum affix. conſtr. ſequitur formam אַגְמֵי ;

Sic in *Verbis*, Infinitivus formæ קוּם cum affixis ſæpe ſchurek convertit euphonice in kibbytz: ut בְּקֻמָהּ *in ſurgere ipſam*, (*Gen.* 19. 33.) בְּנֻסָם *in fugere eos*, (*Joſ.* 10. 11.) &c.

Quin & initio verbi Hophal, verbo à fine non creſcente, ob ſolam euphoniam; Schurek quandoque reſolvitur in kibbytz, ſeq. dageſch: ut in Præt. הֻקַּם pro הוּקַם *conſtitutus* eſt, (2. *Sam.* 23. 1.) הֻפַּךְ pro הוּפַךְ *everſum* eſt, (*Jeſ.* 34. 13.) Sic in Infin. הֻלֶּדֶת vel הוּלֶּדֶת *naſci*, (*Gen.* 40. 20. *Ezech.* 16. 4.) compoſita forma ex Infin. Hoph. הוּלַד , & Infin. Kal לֶדֶת à יָלַד *peperit*.

De Mutatione Punctorum ob Accentum.

REGULA IX.

ACCENTUS additus vocalem brevem producit; ablatus longam corripit.

ADDITUR *accentus, vel in pausa majore*[m] *punctis* Patach, Segol, & Scheva *simplici aut composito; vel quum ad Scheva retrahitur*[n]:

Producendo *Patach & Segol prius formæ* בֶּגֶד *in Kametz*[o]*; Scheva autem in vocalem unde fuit natum, quæ si fuerit Patach, illud insuper transit in Kametz; At Scheva formæ* פְּרִי*, & ante affixum* ךְ[p] *mutatur in Segol; Et Scheva Vau copulæ (vel quod illius loco aliquando est Schurek) in Kametz. Compositum vero Scheva convertitur in vocalem longam analogam.*

m] Quales Pausæ majores sunt *Athnach & Silluk*; quas nonnunquam alii minores accentus imitantur.

n] De *Retractione* mox in ablatione accentus agetur.

o] *Excipiuntur* plurima, quæ Patach vel Segol in pausa retinent, ex quibus usitatissima vox מֶלֶךְ *rex aliquando* ob pausam mutatur; (*Vid. Buxt. Thes. l. 2. c. 23. p. 195.*) Sed אֶרֶץ *terra*, etiam extra pausam, prius ֶ in ָ convertit cum præfixis ָ habentibus, ut בָּאָרֶץ *in terra.*

p] *Exci-*

p] *Excipiuntur* מִמֵּךְ · אִתָּךְ · בָּךְ · לָךְ &c.

AUFERTUR *Accentus, vel simpliciter per Makkaph; vel quum Retrahitur, sive propter Vau hippuch, sive propter sequentem monosyllabam, aut dissyllabam penacutam, ne accentus se mutuo allidant:* Corripiendo *ante consonam mobilem* (··) *in* (·:), & (ֻ) *in* (ׇ) *chatuph.*

Quæ singula exemplis illustrata, plenius vide *Gramm. p* 35 & 36. De ו hippuch vid. & *Rudim. Part. I. c.* 22.

De Mutatione Punctorum ob Formationem Grammaticam.

FORMATIO GRAMMATICA, mutationem punctorum inferens, est aut *Nominum*, aut *Verbi*, aut *Particularum*: sc.

Nominum tum Flexio è genere Masc. in Fœm. numeroque Sing. in Plural. Dualemve; tum Status Constructus & Affixus:

Verborum * vero ac *Particularum* status solummodo affixus.

Quæ formatio Grammatica quomodo puncta sæpissime immutet, tum in genere ex præcedd. de Scheva, de Gutturalibus, de Dagesch f. deque Accentu, tum in specie & maxime ex seqq. Regulis cognoscitur.

* Verbo-

* [illegible] paradigm[illegible] [illegible] *l. p* 4 [illegible]

De punctis non decrescentibus.

REGULA X. Quadrimembris.

I. VOcales Breves, sequente Scheva quiescente, expresso q, vel latente in Dages forti r: nunquam decrescunt s.

q) Ut מַפְקִיד (particip. hiphil. à פָּקַד) in fœm. מַפְקִדָה, pl. מַפְקִידִים, מַפְקִידוֹת: אֶצְבַּע *digitus*, cum aff. אֶצְבָּעִי, pl. אֶצְבָּעוֹת, cum affix. אֶצְבְּעוֹתָיו: מִשְׁפָּט *judicium*, cum aff. מִשְׁפָּטִי, pl. מִשְׁפָּטִים, constr. מִשְׁפְּטֵי, cum aff. מִשְׁפָּטַי: קָרְבָּן (korban) *oblatio*, constr. קָרְבַּן, cum aff. קָרְבָּנְךָ, pl. קָרְבָּנִים, cum aff. קָרְבְּנֵיהֶם: שֻׁלְחָן *mensa*, cum aff. שֻׁלְחָנִי &c. (r) Ut שַׁבָּת *Sabbathum*, constr. שַׁבַּת, pl. שַׁבָּתוֹת, cum aff. שַׁבְּתוֹתַי: נִקֵּשׁ *perversus*, pl. נִקְּשִׁים, constr. נִקְּשֵׁי: פִּקֵּד *participium pyhel*, fœm. פִּקְּדָה, pl. פִּקְּדִים, פִּקְּדוֹת: מִשְׁמַנִּים *pinguedines*, in st. constr. מִשְׁמַנֵּי, cum aff. מִשְׁמַנָּיו &c.

s) Secus vocales breves quomodo decrescant infra certis regulis docebitur.

II. Ex vocalibus Longis nunquam decrescit

crescit Chirek longum[t]; neque Tzere cum jod quiescente[u]; nec ordinarie decrescunt Cholem[x], & Schurek[y].

Nisi Cholem *sit penultimæ syllabæ in voce penacuta*[z], *aut ultimæ Verborum in Kal*[a], *aut accentu privatum*[b]: *ac nisi* Cholem *&* Schurek *in defectivis secundâ radicali resolvantur in brevem sequente dagesch*[c].

I. Exempla Nominum.

t] Ut שִׁיר *canticum*, constr. שִׁיר, fœm. שִׁירָה, pl. שִׁירִים, שִׁירוֹת, cum aff. שִׁירוֹ: [u] Ut מֵיטִיב *benefaciens*, fœm. מֵיטִיבָה, pl. מֵיטִיבִים, מֵיטִיבוֹת: [x] Ut טוֹב *bonus*, f. טוֹבָה, pl. טוֹבִים, טוֹבוֹת: קוֹל *vox*, constr. קוֹל, cum aff. קוֹלִי: [y] שׁוּר *inimicus*, pl. שׁוּרִים, cum aff. שׁוּרִי:

II. Exempla Verborum.

Sic ab Imperat. Hiph. שִׂים est cum affix. שִׂימֵנִי *pone me*; ab Infin. Kal שׂוּם est שׂוּמוֹ *ponere eum*, à Præt. Pihel כּוֹנֵן est כּוֹנְנָהּ *stabilivit eam*, &c. Sic terminatio Cholem Præt. Kal, formæ יָכֹל, invariata manet; sed rarissima sunt istius formæ affixa: at si Scheva post cholem sequatur, cum affixis corripitur in Cham. ut à יָכֹלְתִּי *potui*, est יְכָלְתִּיו *prævalui ipsi*.

z] De Cholem penultimæ syllabæ in voce penacuta agitur *Regula XVI*.

a] De

a) De Cholem ultimæ Infinitivi, Imperativi & Futuri in Kal, Reg. XX.

b) De Cholem propter ablatum accentum in (ָ) chat. mutato, vid. Reg. IX. [illegible] huc referunt SCHURFK, quod mutetur in (ֶ) seq. makkaph, in נְאָם, & in (ָ) chat. propter ablatum accentum, in quiescentibus secundâ vau, ut וַיָּקָם pro יָקוּם: Sed נְאֻם cum schurek est in[illegible]sitatum, illudque kibbytz potest esse vocalis longa pro ו quum sint vocales permutabiles; וַיָּרָם autem non est ex יָקוּם sed יָקֻם:

c) Quomodo Cholem & Schurek ultimæ in defectivis secundæ radicalis non quidem decrescunt in scheva, sed considerentur in kibbytz assumto dagesch, vel necessario vel euphonico. Regula VII. [illegible]

* De vocali [illegible] קָטֹן, קָטֹל, קָבוֹל vid. Reg. XI. Except. 2.

III. Vocalis COMPENSATIVA Dagesch fortis nunquam decrescit.

Vocales autem Compensativæ dagesch fortis sunt quatuor (ָ)[d], (ֵ)[e], (וֹ), *& quod ob* κακοφωνίαν *vitandam quandoque pro kamets substituitur* (ֶ)[f]. (*Vid. Rudim. p. 7.*)

Ex quibus (וֹ) *etiam extra compensationem ordinarie non decrescit.* (*Ut dictum hujus Reg. membr. II.*)

Et ut substitutum illud segol non decrescit, sic *nec* vocalis brevis *si* incompensata *maneat, decrescit*[g]. (*Quia eadem æstimatur tanquam post se habens dagesch forte; quo casu vocalis brevis nunquam decrescit, ut dictum hujus Reg. membr. I.*)

d) E. g.

I. Exempla Nominum.

[d] E. g. עָרִיץ *violentus*, fœm. עָרִיצָה, pl. עָרִיצִים, עָרִיצוֹת, constructe עָרִיץ, עָרִיצַת, עָרִיצֵי *&c.* quod (ָ) compensativum sub ע est pro (ַ) seq. dagesch, in ר locum non habente, ad formam צַדִּיק *justus*. Sic חָרוּץ *sedulus*, fœm. חָרוּצָה, pl. חָרוּצִים *&c.* quod ad formam vocis חַנּוּן *gratiosus* sub ח haberet (ַ) seq. dag. nisi ר esset indagessabile. [e] Ut חֵרֵשׁ *surdus*, f. חֵרְשָׁה, pl. חֵרְשִׁים, חֵרְשׁוֹת, constr. חֵרְשֵׁי, cum aff. חֵרְשַׁי *&c.* ubi (ֵ) sub ח immutatum manet, quia est compensativum vocalis brevis chirek & dagesch f. quod in ר locum non habet; quum sit ad formam vocis עִוֵּר *cæcus*. [f] Ut גֶּחָל *pruna*, pl. גֶּחָלִים, cum aff. גֶּחָלָיו *prunæ ejus*, quod (ֶ) (ob euphoniam loco kametz) est compensativum propter ח, quod non est susceptibile dagesch, ad formam אִכָּר *agricola*. (Dicitur tamen constr. גַּחֲלֵי; sed hoc potius est à forma inus. גַּחַל instar נַחַל:) Sic פֶּחָה *dux*, cum aff. פֶּחָתְךָ: (dicitur quidem constr. פַּחַת, sed illa rursum est alia forma, quæ & absolute usurpata est; uti & פַּחֲוֹת & contracte פַּחוֹת, est à sing. inus. פַּחֲוָה:) Sic כֶּחָשִׁים *mendaces*, est à sing. inus. כֶּחָשׁ: Ejusdem formæ sunt פֶּחָם *carbo*, & פֶּחָר *figulus*. [g] Ut בָּחוּר *electus* (formæ תַּנּוּר *furnus*) pl. בַּחוּרִים &c.

II. Exempla Verborum.

Sic in Verbis manet (ָ) compensativum; ut ab

Infin. & Imper. Pihel, בָּרֵךְ *benedicere* & *benedic*, eſt cum affix. בָּרְכוּ, à Præt. 1. perſ. Kal. defect. 2. rad. אָרוֹתִי *maledixi*, eſt אָרוֹתִיהָ: Sic & (··) compenſativum ſive penultimæ ſive antepenultimæ ſyllabæ manet; ut à Præt. Pihel בֵּרֵךְ *benedixit*, eſt cum aff. בֵּרְכוּ. à בֵּרַכְנוּ *benediximus*, eſt בֵּרַכְנוּכֶם, à יֵרְאוּנִי *timorem incuſſerunt*, eſt יֵרְאוּנִי: Sic nec (-), quod ante quiescens compenſatum mutatur, mutatur; ut ab Inf. Pih. רַחֵם *miſereri* eſt רַחֲמֶךָ, à Particip. Pih. מְנַחֵם *conſolans*, eſt מְנַחֲמֵם. &c.

IV. Kametz ˆ & Tzere ˈ Penultimæ ſyllabæ Pluralis numeri Maſculinorum in ים. & Dualis in יִם; ut & Kametz Infinitivi Niphal [k] in affixis * non decreſcit.

I Exempla Nominum & Participiorum.

h] Ut à Plur. פָּנִים *facies*, eſt cum aff. פָּנֶיךָ: à דְּבָרִים *verba*, eſt cum aff. דְּבָרָיו &c. A Dual. שָׁמַיִם *cœli* eſt cum aff. שָׁמֶיךָ, à שְׂפָתַיִם *labia*, cum aff. שְׂפָתַי: Sic Adverbia abſolute inuſitata עָדַיִם, עָדָיִם cum aff. habent עָדַי, עָדֶיךָ, עָדָיו, עָדֵינוּ &c.

i] Ut à Plur. זְקֵנִים *ſenes*, eſt cum aff. זְקֵנֶיךָ: à Dual. מֵעַיִם *viſcera* eſt מֵעָיו, à יְרֵכַיִם *femora*, יְרֵכֶיךָ:

* In ſtatu autem Conſtructo, & ante affixa conſtructa hæc (ˆ) & (·) ordinarie decreſcunt: ut פָּנִים *facies*, conſtr. פְּנֵי, cum aff. conſtr. פְּנֵיהֶם;

פִּירֶם ; שָׁמַיִם *cœlum*, constr. שְׁמֵי cum aff. constr. שְׁמֵיכֶם ; sic Adverb. עָלִים cum aff. constr. עֲלֵיכֶם : Similiter זְקֵנִים *senes* constr. זִקְנֵי , cum aff. constr. זִקְנֵיכֶם :

EXCIPIUNTUR tamen quædam pluralia masculina, quæ (ᵀ) & (··) etiam in statu constructo, atque ante affixa constructa retinent. (c) Sic ᵀ retinent hæc pluralia masculina, עָרִים *civitates*, הַיּשְׁבִים *incolæ*, מוֹרָשִׁים *possessiones*, מַטָּעִים *plantæ*, אִכָּרִים *agricolæ*, חָרָשִׁים *artifices*: (ex quibus עָרִים ad quiesc. 2. rad. referri potest, de quibus *Except.* 1. *Reg. XI.* ubi & vid. plur. שָׂרִים) (d) Similiter (··) retinent hæc participialia plur. masc. עֲבֵרִים *obitus*, שְׂמֵחִים *læti*, חֲפֵצִים *delectantes*, & אֲבֵלִים *lugentes*.

II. EXEMPLA INFINITIVI NIPHAL.

k] Sic Kametz Infinitivi Niphal sub litera dagessata, cum affixis non decrescit, ut ab הִכָּנַע est הִכָּנְעוֹ *humiliare se ipsum*, ab הִנָּבֵא est הִנָּבְאוֹ *prophetare ipsum*, ab הִוָּסֵד est הִוָּסְדָהּ *fundari eam*.

* Quomodo (ᵀ) & (··) [illegible] non decrescant, in specialibus ad suas Regulas exceptionibus [illegible].

ADDITIO.

Ad Membrum II. hujus Regul. X. adde hæc omissa.

Nec Kametz vel Tzere cum א quiescente decrescunt [l]; nisi א ob vocalem immediate sine consona accedentem fiat mobile [m].

l] Sic (1) *Penultimæ syllabæ* Kametz & Tzere manent, ut רָאשִׁים *capita*, constructe רָאשֵׁי (*quod plur. majs. ut libere quoque aff. regulariter juxta IV. hujus Reg. Membrum non decrescit*;) רֵאשִׁית *principium*, constr. רֵאשִׁית & semel defective רֵשִׁית, cum aff. רֵאשִׁיתְךָ: Et in verbis à קָרָאתִי *vocavi*, est קְרָאתִיךָ, à מִלֵּא *replevit*, est מִלְּאַנִי: Sic (2) Kametz & Tzere *Ultimæ syll.* in statu constr. immutata manent: ut à צָבָא *exercitus*, constructe צְבָא יִשְׂרָאֵל *exercitus Israelis*; a מָלֵא *plenus*, constr. מְלֵא יָמִים *plenus dierum*; à טָמֵא *immundus*, constr. טְמֵא שְׂפָתַיִם *immundus labiis*. (*Quomodo alias Tzere ultimæ mutetur, vid. Reg. XIV.*)

m] Sed si א fiat mobile, Kametz & Tzere ordinarie, juxta Regulas de Kametz & Tzere, aut manent, aut mutantur. Ita *Kametz ult.* juxta *Reg. XII.* manet, ut צָבָא *exercitus*, cum aff. צְבָאִי, pl. צְבָאִים & צְבָאוֹת; & *pen.* mutatur juxta *Reg. XI.* ut צְבָאוֹת constr. צִבְאוֹת: Ita & *Tzere ult.* juxta *Reg. XIV.* mutatur, ut נָשָׂא *extulit*, cum aff. נְשָׂאוֹ; & præcedente kametz manet, ut שָׂנֵא *odio habuit*,

cum

cum aff. שְׂאֵתָהּ, מָלֵא *plenus*, fœm. מְלֵאָה, pl. מְלֵאִים &c.

De Punctis decrescentibus.
De KAMETZ.
REGULA XI.

KAMETZ PENULTIMÆ Syllabæ in Flexione Nominis a, itemque Constructo & Affixo b mutatur in Scheva.

Similiter in Affixis Verbi Kametz non solum Penultimæ, sed & ANTEPENULTIMÆ c transit in Scheva.

I. FORMULÆ NOMINUM & PARTICUL.

a) Sic in Flexione nominis è Masc. in Fœm. & è Sing. in Plur. Dualemve, Kametz decrescit in Scheva; ut גָּדוֹל *magnus*, fœm. גְּדוֹלָה, pl. גְּדוֹלִים, גְּדוֹלוֹת; שָׂפָה *labium*, dual. שְׂפָתַיִם.

b) Ut כָּבוֹד *gloria*, constr. כְּבוֹד אֵל *gloria Dei*. Cum aff. כְּבוֹדִי *gloria mea*, &c.

Sic *Particulæ* עָלִים, עָדִים (quæ extra affixa in forma plurali sunt insolitæ) voce affixa constructa habent עֲלֵיכֶם *supra vos*, עֲדֵיהֶם *ad eos*; (ante affixa vero alia, quæ levia dicuntur, eadem kametz *juxta Reg. X. numerum IV.* retinent.)

 II. [illegible]

II. Exempla Verborum.

p] Sic in toto Præterito Kal, in Conjugationibus omnibus, tum Analogis, tum Defectivis, atque Quiescentibus primâ, ut & Quiescentibus tertiâ rad. א, Kametz non solum penultimæ, sed & antepenultimæ, propter affixa mutatur in Scheva; ut à פָּקַד *visitavit*, est פְּקָדַנִי *visitavit me*, פְּקָדוֹ *visitavit eum*; A פָּקַדְתָּ *tu vir visitasti*, est פְּקַדְתַּנִי *tu vir visitasti me*; A פָּקַדְתְּ *tu fœm. visitasti*, est פְּקַדְתִּינִי *tu f. visitasti me* (ubi *jod* ante affixa ex forma pronominis אַתִּי assumitur, & cæterum affixa 2. pers. fœm. cum affix. 1 pers. conveniunt, sensu dignoscenda;) A פָּקַדְתִּי *ego visitavi*, est פְּקַדְתִּיךָ *ego visitavi te*; A פָּקַדְנוּ *nos visitavimus*, est פְּקַדְנוּךָ *nos visitavimus te* &c. (*Vide Exemplum, p. 223. .... 227.*) Similiter à נָטַשׁ *dereliquit*, est נְטָשָׁנוּ *dereliquit nos*; à נָטַשְׁתָּ, est נְטַשְׁתַּנִי *dereliquisti me*; à נָטַשְׁתִּי est נְטַשְׁתִּיךָ *dereliqui te*; à יָדַע *cognovit*, est יְדָעוֹ *cognovit eum*; à יָדַעְתָּ est יְדַעְתּוֹ *cognovisti eum*: A קָרָא *vocavit*, est קְרָאַנִי *vocavit me*; à קָרָאתָ est קְרָאתָהּ *vocavisti eam*; à קָרָאתִי est קְרָאתִיו *vocavi illum*; (in quibus duobus postremis exemplis kametz antepenultimæ decrevit, manente kametz penultimæ, quod in א quiescit, *juxta Additionem Reg. X.*)

In *Tertia* autem *Singulari fem.* פָּקְדָה & *Tertia Plurali*

Plurali פָּקְדוּ Kametz quidem antepenultimæ similiter decidit in Schva, sed, ne duplici Schva ab initio concurrente, posterius eorum transit in Kametz; ut videatur esse priorum transpositio. Verum propter posterius illud Schva transit in vocalem unde fuit natum, quæ quia communiter est patach, mutanda in Kametz; Aliàs si Schva illud ex tzere sit ortum, ut in verbis in tzere terminantibus, illud ipsum in tzere transit; ut patet ex duobus postremis subjectis exemplis. (*Similiter retracto ad Schva accentu, illud mutari in vocalem unde fuit natum, dictum Reg. IX. & Gramm. p. 46.*) Sic à פָּקְדָה *illa visitavit*, est פְּקָדַתְנִי *visitavit me*, פְּקָדַתְךְ *visitavit te fæm.* ה sc. fœm. gen. ut in Nomine mutato in ת, assumtoque ante illud modo patach, modo Kametz. A פָּקְדוּ *visitarunt* est פְּקָדוּנִי *visitarunt me*, &c. *vide Gramm. p.* 224, & 226. Sic à יָלְדָה *peperit*, est יְלָדַתְךָ *peperit te*, יְלָדַתְנִי *peperit me*. A יָדְעוּ *noverunt*, est יְדָעוּךָ *noverunt te*. A נָתְנוּ *dederunt*, est נְתָנוּךָ *dederunt te*. A מָצְאָה *illa invenit*, est מְצָאַתְנוּ *invenit nos*; à מָצְאוּ *invenerunt*, est מְצָאוּךָ *invenerunt te*. A יָרְאוּ *timuerunt*, est יְרֵאוּךָ *timuerunt te*. Ab אָהֲבָה *illa dilexit*, est אֲהֵבַתְהוּ *dilexit eum*; ab אָהֲבוּ *dilexerunt*, est אֲהֵבוּךָ *dilexerunt te*, אֲהֵבוּם *dilexerunt eos*.

Præteriti *Secunda Pluralis* per omnes conjuga-

niones & formas mutat utramque terminationem tam masc. [illegible] quam fœm. [illegible] in [illegible], assumtis affixis nudis, sine ulla mutatione punctorum; (quia Kametz Præteriti Kal, quod reliqua præfixa, accentu manente, retinent, hæc secunda solum plurali, accentu translato, mutat in Schevam. Hic ut genuinus sensus sit cognoscendum. Ut à [illegible] ac [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible])

[illegible]

I. Multa nomina ex Defectivis [illegible] ac Quiescentibus secunda, atque etiam ex Quiescentibus tertia radicalis, Kametz [illegible] retinent.

q] Sic מ heemanticum præfixum nominibus ex defectivis [illegible] Kametz retinet, ut [illegible] [illegible] [illegible] constr. [illegible], cum aff. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible]

r] Ut [illegible] [illegible], constr. [illegible], cum aff. [illegible], plur. cum aff. [illegible]: [illegible] [illegible], constr. [illegible] [illegible] [illegible], cum

cum aff. חֻקּוֹ: Sic רָכָה seges, נִפָּה agitatio, קָמָה item רָמָה & רָמַת excelsum, בָּבָה pupilla: & ex plurali עָבִים (a sing. עָב) constr. עָבֵי שְׁחָקִים nubes colorum.

Huc referri possunt [illegible] עָרִים (a sing. עִיר [illegible]) & fem. עָרָה & עָרוֹת [illegible] עִיר [illegible] עֵרֶר [illegible] s, [illegible]

s] Ut (1) hæc Fœminina in וּת, הָגוּת meditatio, constr. הָגוּת לִבִּי meditatio cordis mei: גָּלוּת deportatio, cum aff. גָּלוּתֵךְ: חָזוּת visio, cum aff. חֲזוּתְכֶם: בָּרוּת cibus, cum aff. בְּרוּתִי: (2) Hæc Fœm. in הָ, אָלָה juramentum, cum aff. אָלָתוֹ: מְעָרָה spelunca, constr. מְעָרַת: תְּעָלָה aquæ ductus, constr. תְּעָלַת, pl. cum aff. תְּעָלֹתֶיהָ: (3) Hæc Pluralia חֲטָאִים peccatores, constr. חַטָּאֵי: הָרוֹת gravidæ, cum aff. הָרִיּוֹתֵיהֶם, cujus tamen vocis in sing. constr. deest. Sic (4) in solo statu absoluto retinent קָמֶץ, ut שָׂדֶה ager, ut קִצְוֹ, שָׂדֵהוּ, שָׂדְךָ, aff. in st. constr. decrescunt.

II. Specialis anomalia [illegible], (1) Fœminina quædam trisyllaba sub litera dagessanda, aut gutturali indagessabili, ut בַּקָּשָׁה petitio, cum aff. בַּקָּשָׁתִי: עֲוָתָה iniquitas, cum aff. עַוְתָתִךְ: סְבָכָה reticulum, constr. הֶבְרַת: חֶבְרָה consortium,

 cum

cum aff. נֶאָצוֹתַי: נְאָצָה *contumelia*, pl. cum aff. נֶאָצוֹתֶיךָ. (2) Masculina קָטֹן *parvus*, קְבֹב *excipe*, & adverbium קְבוֹל *coram*, (hæc quia præter morem euphonicè, *juxta Reg. VIII. Memb. II.* Cholem ultimum mutant in kametz chatuph) ut קְטַנִּי (*katanni*) קָבְּבֶךָ (*kabbebha*) excidente dagesch te in. [illegible]; קָבָל־ (*kabbol*) *contra eum*; & seq. makkaph. קָבָל־עָם (*kabbol am*) *coram populo*. Constructa tamen dicunt קְטֹן mutante cholem, & kametz decrescente. (3) Differentiæ causa penultimæ retinent שָׁלִישׁ *trientem*, & שָׁבוּעַ *septimana*; uti שָׁלִשׁ, שָׁלִשׁוֹן, שְׁלִשִׁים, שָׁלִישִׁן, (ut distinguatur à שְׁלֹשִׁים *triginta*) שְׁבֻעַ, שָׁבֻעִים, שְׁבֻעוֹתֵיכֶם, שָׁבֻעוֹת, (ut distinguatur à שְׁבֻעִים *jurantes* vel *jurati*, & שְׁבֻעוֹת *juramenta*) constructè tamen dicitur שְׁבוּעַ, שְׁבֻעוֹת & שְׁבֻעוֹת. & in dual. שְׁבֻעַיִם. (4) & fœm. nul. [illegible] dicitur præter normam קְטֹרֶת pro בְּגוֹרֶת;

[illegible] sunt, quæ hic omnium reti nentia referant nonnulli Grammatici; (1) Gentilis שָׁאוּלִי *Saulitæ*, עֲמָלֵקִי *Amalekitæ*; quia illud non est penultimæ, sed antepenultimæ, quod ordinariè in nominibus non decrescit: (2) Hæc fœm. in ית, דָּלִית *ramus*, זָוִית *angulus*, quæ in plurali retineant, ut דָּלִיּוֹת, זָוִיּוֹת; verum hæc pluralia non sunt à דָּלִית & זָוִית (ut reg. 15. *Rudim. docet*), sed à cognata forma דָּלִיָּה, זָוִיָּה,

&sic

& sic ⸗ illud non decrescens rursum est antepenultimæ, præterquam quod in tali flexione singularis numeri in pluralem, voce non crescente, nec puncta decrescant, *juxta Reg. I. Memb. II.* alias hæc fœminina ad nomina ex quiesc. 3. rad. quæ ut dictum ⸗ penultimæ retinent, referenda essent.]

EXCEPTIO VERBORUM [illegible]

I. Quiescentia tertiâ rad. ה, *in tertia persona tam sing.* גָּלָה ¹, גָּלְתָה ², *quam plurali* גָּלוּ ³ *Kametz hocce penultimæ retinent, propter abjectam tertiam rad.* ה *cum præcedente puncto: In reliquis vero personis Kametz antepenultimæ regulariter decrescit* ⁴.

a] Sic עָשָׂה *fecit*, cum affixis ⸗ penult. retinet, abjecto ה cum præcedente puncto ⸗; ut עָשְׂךָ *fecit te*, עָשָׂהוּ *fecit eum*, עָשָׂנוּ *fecit nos*: Sic & in reliquis conjugat. ה cum præced. puncto abjicitur; ut in Pihel à כִּסָּה est כִּסָּנוּ *operuit nos*, & in Hiph. ab הִכָּה est הִכְּךָ *percussit te*. (Unde, Affixis ⸗ & ה, hic non esse locum, ad distinctionem Quiescentium secundâ, sed pro iis usurpari ה, ה, :)

b] Fœmininum עָשְׂתָה *illa fecit*, ה characteristicum, quod est loco 3. rad. ה cum puncto suo ⸗, ac præcedente scheva, abjicit, atque ה fœminini [illegible] in ת mutat, assumto ante se vel Kametz vel patach;

patach; ut עָשַׂתְנִי illa fecit me, עָשָׂתֶךָ illa fecit te fœm. &c. Vid. Gram. 214. & 225.

x] Sic & עָשׂוּ fecerunt, tertiâ rad. ה ob characteristicam conjugationis carens, in affixis ָ retinet; ut עָשׂוּנִי fecerunt me, עָשׂוּהוּ fecerunt eum, &c.

y] In reliquis vero personis ָ antep. decrescit; Ut à עָשִׂיתָ est עֲשִׂיתָהּ fecisti hanc; à עָנִיתִי est עֲנִיתִיךָ respondi tibi; à עָשִׂינוּ est עֲשִׂינוּךָ fecimus te, &c.

II. Quiescentia secundâ Vau in Præterito Kametz non solum ultimæ, (ut Regula XII. traditur) sed & penultimæ ָ retinent.

z] Ut a שָׂמָה illa posuit, est שָׂמַתְהוּ (ה fem. gen. instar nominum in ת mutato, ut modo dictum in מִקְנָה:) a שָׂמוּ posuerunt, est שָׂמוּךָ

N o t a.

I. Nomina quæ in ה præcedente duplici kametz, & in ת præcedd. duobus segol, vel (propter gutturalem) patach desinunt, affixa non ad formam ה, sed ad formam posteriorem ת (de qua Reg. XVI.) assumunt; uti & posteriores formæ sæpius in statu constructo usurpantur. Sic forma מִלְחֶמֶת מִלְחָמָה bellum, מֶמְשָׁלָה dominatum, מַמְלָכָה regnum, & Participia פֹּקְדָה מְפֻקָּדָה; & quædam alia, ut עֲטָרָה corona, גְּבִרָה hera, אִשָּׁה uxor;

uxor; non assumunt affixa, sed pro iis in affixis usurpatur forma agnata penacuta מִלְחֶמֶת ,מַמְלֶכֶת, גְּבֶרֶת, עֲטֶרֶת, מִפְקֶדֶת, פְּקֻדַּת, כְּמֹ֫רֶת, אִשֶּׁת:

II. De ↄ Plur. masc. in [illegible] & Dual. in [illegible] & ↄ Infiniti [illegible] Niphal, vide [illegible] *Reg. X. Monito IV.*

III. De ↄ Compensativo [illegible] *Reg. XI. Monito* [illegible].

IV. De ↄ Formæ מָוֶת directa [illegible].

V. גָּלָל *stercus* sequitur formam מֶלֶךְ tanq. ab [illegible] גֵּלֶל:

REGULA XII.

KAMETZ ULTIMÆ Syllabæ in flexione nominis, statuque affixo nominis ac verbi manet[a]: In statu autem constructo mutatur in patach[b].

a] Sic ↄ Ultimæ retinetur in *Nominibus*; Ut à נוֹדָע *notus*, fœm. נוֹדָעָה, pl. נוֹדָעִים. נוֹדָעוֹת: אוֹצָר *thesaurus*, cum aff. אוֹצָרִי, pl. אוֹצָרוֹת:

Sic & in *Verbis*; ut Quiescentibus [illegible], ac Defectivis tertiâ rad. א, e.g. à שִׂים est שָׂמָהוּ *posuit eum*; à קָרָא est קְרָאָךְ *vocavit te*. A דָּן *judicavit* est cum dagesch euphonico דָּנַנִּי:

Quomodo ↄ ultimæ in Quiescentibus [illegible] ה [illegible], dictum *Reg. XI.*

b] In *Statu* autem *Constructo* ↄ mutatur in Patach, ut ab אוֹצָר *thesaurus*, constr. אוֹצַר:

Quomodo [illegible] ↄ ultimæ [illegible] א [illegible], vide *Reg. X. in Additione*.

Et

Et quomodo ꞇ ultimæ, vel necessario in defectivis, vel explosive ... in patach ... vid. Reg. VIII.

EXCEPTIO TRIPLEX.

I. Quædam ꞇ ultimæ in statu constr. retinent: Ut (1) Hæc monosyllaba masculina, scheva ante ꞇ habentia; צִנָּה *frigitura*, שְׁאָר *residuum*, יְקָר *gloria*, (quod quibusdam Ps. 37. 20. dicitur ꞇ mutare in patach, sed ibi potius est ab adjectivo יָקָר) שְׁאָט *contemtus*, (quod cum affix. א habet quiescens, ut שְׁאָטְךָ pro שְׁאָטְךָ:) (2) Speciali anomalia ꞇ ubi retinent hæc Masculina, מַתָּן *donum*, אוּלָם *porticus*, פִּתְגָם *verbum*; & Fœminina מְנָת *portio*, constr. מְנָת, מִקְצָת *finis*, constr. מִקְצָת; item illa, quæ per enallagen status constr. pro absoluto in ת præced. ꞇ desinunt, ad formam constructorum; *de quibus vid. Buxt. Thes. l. 2. c. 4. in fine p. 368.*

II. Tria monosyllaba אָב, אָח, חָם, ꞇ penultimæ in statu affixo retinent, at in statu constr. illud mutant in -: ; in utroque autem statu י. *ad finem vocis adsumunt.*

Ut אָב *pater*, cum aff. אָבִיךָ *pater tuus*, אָבִיו *pater ejus*, (in affixo autem primæ personæ terminatio י. non additur, ne eadem geminetur, ut אָבִי *pater meus*, pro אֲבִיִּי;) constr. אֲבִי עַד *pater æternitatis*, (Gen tamen 17. 4. 5. bis constructe dicitur אַב:) Sic אָח *frater*, cum aff. אָחִיו *frater*

frater ejus, אָחִי *frater meus*, &c. (Similem fere rationem vocis פֶּה Vid. Except. *Reg. XLI.*)

III. Tria speciatim ‑ *constructè mutant in* ‑ ;
Ut a חָלָב *lac*, est constructe חֲלֵב; sic constructum הֲבֵל *vanitas* deducunt ab absoluto inusitato הָבָל; a לָבָן *albus* est constr. לְבֶן (ubi tzere propter ablatum accentum per makkaph mutatum in segol.)

De TZERE.

REGULA XIII.

TZERE PENULTIMÆ Syllabæ in flexione Nominis, statuque affixo mutatur in scheva [c]. Similiter in statu constructo, si sequatur ‑ [d], aut vox sit pluralis numeri [e]; secus invariatum manet [f].

In affixis vero Verbi tzere non solum penultimæ, sed & ANTEPENULTIMÆ decrescit in scheva [g].

I. EXEMPLA NOMINUM.

c] Sic in flex. Nominis, statuque affix. tzere penultimæ decrescit; ut מֵקִים *stabiliens*, fœm. מְקִימְכֶם, pl. מְקִימִים, מְקִימוֹת, cum aff. מְקִימִי;

d] Similiter in flex. constr. tzere penult. decrescit,

crescit, si • sequatur. ut à לֵבָב *cor* est constr. לְבַב; seu aut vox sit pluralis numeri, ut à כֵּלִים *vasa*, est constr. כְּלֵי, à שָׁבוּעַ *[illegible]*, est constr. שְׁבֻעוֹת:
[f] Secus in stat. constr. immutabilis manet; ut ab אֵפוֹד *ephod*, constr. אֵפוֹד בַּד *ephod lini*. ab אֵטוּן *filum*, constr. אֵטוּן מִצְרָיִם *filum Ægypti* &c.

II. [illegible]

g] Sic & in affixis Verborum tzere tum penultimæ, tum antepenultimæ decrescit in Scheva compositum; ut in Pret. Hiph. Defectivorum & Quiescentium 2. rad. ut ab הֵקִים est הֱקִימָנִי *stare fecit me*, ab הֵכִין est הֱכִינַנִי, *stabilivit me*, ab הֵמִית est הֱמִיתְךָ *interfecit te*, ab הֵמִיתָה est הֱמִיתַתְהוּ, ab הֵמִית est הֱמִיתוֹ *interfecit eum*, הֱמִיתָהּ *interfecit eam*, (ubi dagesch est in ה, quia est quoque ex defect. 3. rad. ה, positum autem irregulariter in charact. [illegible], ex quo fit [illegible],) ab הֵמִיתוּ est הֱמִיתֻהוּ *interfecerunt eum*.

[illegible]

Specialia anomalia Tzere penultima retinent, (1) Aliquot feminina formæ תְּאֵנָה *ficus*, ut cum aff. תְּאֵנָתְךָ, in pl. תְּאֵנִים & cum aff. constr. תְּאֵנֵיכֶם: Sic בְּרֵכָה constr. בְּרֵכַת *piscina*, גְּזֵלָה constr. גְּזֵלַת *rapina*, נְבֵלָה constr. נְבֵלַת *[illegible]*, אֲבֵדָה constr. אֲבֵדַת *rei perditæ*, אֲפֵלָה *caligo*, cum aff. אֲפֵלָתֶךָ, שְׁאֵלָה *petitio*, cum aff. שְׁאֵלָתֵךְ (cujus

(cujus tamen tzere quandoque in aff. decrescit, ut שְׁאֶלָתֵךְ, nisi illud sit ab alia forma inusitata שְׁאֵלָה.) sic à נְבֵלָה cadaver Es. 26. 19. est נְבֵלָתִי (alibi tamen ejus tzere regulariter decrescit,) sic חֲשֵׁכָה tenebræ, pl. חֲשֵׁכִים, (at construct. חֶשְׁכַת) & לְבֵנָה later, pl. לְבֵנִים, (at in st. constr. & aff. tzere decrescit:) Sic Adjectivum טְמֵאָה constr. habet טְמֵאַת, à masc טָמֵא impurus. (2) Plura alia à verbis quiesc. orta, ut צֵאָה exitus, excrementum, cum aff. צֵאָתֶךָ, constr. צֵאַת, תֵּבָה constr. זֵעָה sudor, à יזע; תֵּבָה constr. תֵּבַת arca; עֵדוֹת testimonia, cum aff. עֵדוֹתָיו, à עֵד: (3) Sic נֵכָר constr. נֵכָר alienigena. Sic & שְׁאֵרִית, & defective שֵׁרִית residuum, cum aff. שְׁאֵרִיתִי, constr. שְׁאֵרִית הָעָם residuum populi, (sed & regulariter in statu constr. non decresceret.)

N O T Æ

I. Forma בְּהֵמָה bestia, & תּוֹכֵחָה disceptatio, & quandoque מַצֵּבָה statua, non assumit affixa; sed [illegible] usurpatur forma [illegible] בְּהֶמְתָּ, תּוֹכַחַת, מַצֶּבֶת, de qua agitur Reg. XVI. Similem formam כִּדְרָמָה vid. Reg. XI. Nota I.

II. [illegible] in יָם, & [illegible] in יָמִים di- [illegible]

III. [illegible] jod vel א [illegible] dictum Reg. X. [illegible]

IV. [illegible] Formæ סֵפֶר vid. Reg XVI.

 REGU-

REGULA XIV. Bimembris.

I. TZERE ULTIMÆ Syllabæ in flexione Nominis, ftatuque affixo Nominis ac Verbi mutatur in fcheva [h]; fed fi Kametz præcefferit, manet [i]. Contra, in ftatu conftructo manet [k], fed præcedente Kametz, mutatur in patach [l].

[illegible]

[illegible]

h] Sic in NOMINUM flexione ftatuque affixo tzere ultimæ mutatur in fcheva: ut פֹּקֵד *vifitans*, fœm. פֹּקְדָה pl. פֹּקְדִים פֹּקְדוֹת, cum aff. פֹּקְדִי: fic מְסַפֵּר *enumerans*, נִקֵּשׁ *perverfus*, חֵרֵשׁ *furdus*, &c.

Similiter in affixis VERBORUM fi tzere ultimæ decrefcit in omnibus conjugationibus tum analogis tum anomalis (nifi ubi aut fecunda radicalis deficit, ut in conjug. *hiphil*, & infinitivo *hophal* defectivorum 2. rad. aut tzere in ה terminatur: de quibus in NOTA monetur.) Ut à Præt. Pihel גִּדֵּל *magnificavit*, eft גִּדְּלַנִי *magnificavit me*; ab Infin. צַדֵּק eft צַדְּקוֹ *juftificare eum*. A Præt. pih. quiefc. 2. כּוֹנֵן eft כּוֹנְנָהּ *ftabilivit eum*: A Fut. pih. defect. 2. תְּסוֹבֵב eft תְּסוֹבְבֵנִי *circumdabit me*: A Præt. pihel quiefc. 3. א נִשֵּׂא eft נִשְּׂאוֹ *extulit eum*.

[Si autem aliud scheva subsequatur, ut ante affixa ךְ, כֶם, כֶן; prius *juxta Reg. III.* mutandum in segol vel patach. Ut à Partic. פּוֹקֵד est פּוֹקֶדְךָ pro פּוֹקְדְךָ: A Præt. pihel פִּקֵּד est פִּקֶּדְךָ pro פִּקְּדְךָ; ab Inf. בַּקֵּשׁ est בַּקֶּשְׁךָ *quærere eum*; à Præt. בֵּרֵךְ est בֵּרַכְךָ *benedixit tibi*, à רַחֵם est רַחֶמְכֶם *misereri vestrûm.*]

[In Pihel quandoque cum affixis dagesch ex litera scheva excidit, ut à קִלֵּל est קִלְלַנִי *maledixit mihi*; à חִנֵּן est לְחַנְנָהּ *ad faciendum gratiam ei*, cum (·) loco (-): à יִסֵּר est cum dagesch euphonicorum affixo יִסְּרַנִי *erudivit me*; à פֵּאֵר *ornare* est propter accentum פֵּאֲרָךְ cum ּ pro פֵּאַרְךָ ad modum quiesc. 3 rad.]

Excipe, *Participia quædam præsentia Kal tzere ult. quandoque retinent*: Ut in flexione nominis שׁוֹמֵם *desolans*, fœm. שׁוֹמֵמָה, pl. שׁוֹמְמִים. שׁוֹמֵמוֹת; decrescit tamen constr. שׁוֹמְמוֹת, & cum affixis שֹׁמְמוֹתָיו: Sic in sola flexione sing. numeri in plur. tzere retinent, יוֹלֵד *generans*, fœm. יוֹלֵדָה *parturiens*, בּוֹגֵד *prævaricans*, fœm. בּוֹגֵדָה, נוֹטֵר *custodiens*, fœm. נוֹטֵרָה; & similia plura: quæ in plurali tamen, statuque constr. & aff. tzere regulariter mutant.

A *Particip.* שֹׁלֵחַ, specimen dicitur servato

tzere שֹׁלֵחֲךָ *mittens te*; sic à Particip. pihel מְשַׁלֵּחַ est מְשַׁלֵּחֲךָ: Similiter ab Infinit. pih. שַׁלֵּחַ est שַׁלֵּחֲךָ *dimittere te.*

Specialiter tzere ultimæ, præcedente Scheva, retinent, מַקְהֵל *congregatio*, pl. מַקְהֵלִים & מַקְהֵלוֹת, פַּרְדֵּס *paradisus*, pl. פַּרְדֵּסִים:

II. [illegible] MANENTIS.

i] Sic Tzere ultimæ præcedente (ָ) in Nominis flexione, itemque affixo manet; ut כָּשֵׁר *rectus*, fœm. כְּשֵׁרָה, pl. כְּשֵׁרִים, כְּשֵׁרוֹת: זָקֵן *senex*, pl. זְקֵנִים: חָצֵר *atrium*, pl. חֲצֵרִים, cum affixo חֲצֵרוֹ: מָלֵא *plenus*, fœm. מְלֵאָה, pl. מְלֵאִים, מְלֵאוֹת:

Similiter in affixis VERBORUM tzere ultimæ præcedente (ָ) manet; ut in Præt. Kal, 3. sing. masc. verborum in tzere terminatorum, ut ab אָהֵב *dilexit*, est אֲהֵבְךָ *dilexit te*; à שָׂנֵא *odio habuit*, est שְׂנֵאָהּ *odio habuit eam.*

[KAMETZ autem hic intellige, quod decrescit in scheva, ut in datis exemplis; non autem quod invariatum manet, quo ָ antecedente, tzere decrescit. Sic si ָ compensativum dagesch fortis, quod *juxta Reg. X. Memb. III.* non decrescit, antecedat, tzere decrescit; ut מְבָרֵךְ *benedicens*, fœm. מְבָרְכָה, pl. מְבָרְכִים, מְבָרְכוֹת, cum aff. מְבָרֶכְךָ: מָאֵן *renuens*, fœm. מָאֵנָה: Sic tzere Infinitiva

Niphal

Niphal decreſcit, quia præcedens ֵ *juxta Reg. III. Memb. IV.* immutatum manet; ut ab הִנָּבֵא *prophetare*, eſt בְּהִנָּבְאוֹ *in prophetando eo*: ab הִבָּרֵא eſt הִבָּרַאֲךָ *creari te*. Nam ratio, cur hic tzere præced. ֵ maneat, alia vero vocali antecedente decreſcat, hæc eſt; quòd ubi ֵ decreſcit, non opus ſit ut ſequens tzere decreſcat; ubi verò alia vocalis non decreſcens præcedit, ſequens tzere decreſcere debeat.

DE STATU CONSTRUCTO.

k] In Statu Conſtructo tzere ultimæ invariatum manet; ut à שׁוֹפֵט *judex*, eſt conſtr. שׁוֹפֵט צֶדֶק *judex juſtitiæ*; à מַקֵּל *virga*, eſt מַקֵּל תִּפְאָרָה *virga gloriæ* (quod tamen Gen. 30. 37. irregulariter tzere convertit in patach,) à עִקֵּשׁ *perverſus*, eſt עִקֵּשׁ שְׂפָתָיו *perverſus labiis* (*Prov.* 17. 20. legitur ablato accentu per makkeph, *juxta Reg. IX.* עִקֶּשׁ־לֵב *perverſus cordis.*) &c.

l] Sed præcedente ָ, tzere mutatur in patach; ut à זָקֵן *ſenex*, eſt conſtr. זְקַן, à יָחֵד *paciſcor*, conſtr. יְחַד &c.

NOTA. Sic & quandoque præcedente Scheva tzere tranſit in patach; ut מִזְבֵּחַ *altare*, conſtr. מִזְבַּח (niſi illud ſit ex יִזְבַּח) מִסְפֵּד *planctus*, conſtr. מִסְפַּד, מַעֲשֵׂר *decima*, conſtr. מַעֲשַׂר: At מַרְבֵּץ *cubile*, habet euphoniæ cauſa מַרְבַּץ (niſi illud

illud fit ab inusitato מִרְבָּץ, uti dicitur מִשְׁכָּן & מִשְׁכָּן [illegible], à quo constr. מִשְׁכַּן:)

EXCIPE. *Tzere irregulariter constructa retinent* [illegible] [illegible], אָבֵל *lugens*, [illegible] [illegible], [illegible] *coenum*, [illegible] [illegible].

NOTA. [illegible] Tzere [illegible] in Dalet [illegible] vel etiam [illegible], [illegible] sequente dagesch [illegible] Reg. VIII. Quandoque & retinetur ה quiescente [illegible] Reg. [illegible].

II. MONOSYLLABA tzere ubique retinent: *Nisi sint ex defectivis secunda radicali, quæ in statu quidem constructo tzere quoque retinent, at crescente voce illud juxta Reg. VIII. in chirek sequente dagesch convertunt.*

I. EXEMPLA [illegible]

100. Sic (1) tzere retinent omnia Monosyllaba, à quiescentibus 2. rad. orta; ut עֵד testis (à עוּד, in hiph. הֵעִיד testatus fuit) constructo עֵד שֶׁקֶר *testis falsitatis*, cum aff. עֵדִי, pl. עֵדִים: sic גֵּר *peregrinus* (à גּוּר *peregrinatus fuit*) עֵט *stylus* (ob celeritatem scribendi à עוּט vel עִיט *involare*) זֵר *corona* (à זוּר *circumvolvere*, vel [illegible], vel alias à זָרָה [illegible], *dispersit*, & sic pertinet ad sequentem ordinem quiesc. 3. rad. ה) רֵעַ *vociferatio* (à רוּעַ in hiph. הֵרִיעַ *vociferatus fuit*) רֵק *inanis*

inaris (à ריק in hiph הֵרִיק *evacuavit*) אֵל *fortis* (ab איל unde אֱיָל *fortitudo*) נֵר *lucerna* (à נור) עֵץ *lignum* (ab inusit. עיץ quod Arabibus significat *durus*; vel à עָצָא arabice *percussit baculo*, & sic pertineret ad quiesc. 3. rad.)

(2.) Sic quoque tzere retinent Monosyllaba orta à quiescentibus prima vel tertia radicali; ut דֵּעַ *scientia* (à יָדַע *cognovit*) רֵעַ *amicus* (à רָעָה *pavit*) cum aff. רֵעִי, plur. רֵעִים: Sic גֵּו *corpus* (a גָּוָה) כֵּס *solium* (à כִּסֵּא vel כִּסָּה *idem*.)

Excipe, I. כֵּן *basis* (à כּוּן *aptare*) crescente voce tzere mutat in patach seq. dagesch, (quasi à geminant. כנן ortum esset) ut in aff. כַּנּוֹ, & foem. כַּנָּה: II. שֵׁם *nomen* (ab inus. שְׁמָא Syris usitatissimo) & בֵּן *filius* (à בָּנָה *ædificavit*) cum Affixis tzere mutant in scheva, ut שְׁמוֹ, בְּנִי: Constructo autem שֵׁם tzere quidem regulariter retinet; sed בֵּן illud convertit in chirek, ac sequente makkaph, *juxta Reg. IX.* in segol, ut בֶּן, בִּן־: Sic & in Plurali, illud quidem regulariter tzere servat, ut שֵׁמוֹת, hoc vero [illegible], *ut Gram. p.* 50. *docetur*, tzere mutat in ·, ut בָּנִים

(3.) Similiter Monosyllaba quæ scheva ante tzere habent, idem tzere retinent; ut פְּאֵר *gloria*, cum aff. פְּאֵרֶךָ, pl. פְּאֵרִים: בְּאֵר *puteus*, constr. בְּאֵר שֶׁבַע *puteus septem*, cum aff. בְּאֵרְךָ, pl. בְּאֵרוֹת:

בְּאֵרוֹת : זְאֵב *lupus*, pl. זְאֵבִים ; כְּאֵב *dolor*, constr. כְּאֵב לֵב *dolor cordis*, cum aff. כְּאֵבִי : שְׁאֵר *caro*, constr. שְׁאֵר עַמִּי *caro populi mei*; cum aff. שְׁאֵרוֹ ; כְּרֵשׂ *venter*, cum aff. כְּרֵשׂוֹ : שְׂאֵת *excellentia*, *tumor*, constr. שְׂאֵת הַנֶּגַע *tumor plagæ*, cum aff. שְׂאֵתוֹ (à נָשָׂא *tulit, elevavit*.)

Ubi & hujus formæ voces, tsere penultimæ in plurali constructo, ac cum affixis, plerumque retinent; ut בְּאֵרוֹת הַמַּיִם *putei aquarum*, cum aff. בְּאֵרֹתֶיךָ *putei tui* (quamvis cum affixis plurale in S.l. non occurrat) à sing. בְּאֵר *puteus*; sic זְאֵבֵי עֶרֶב *lupi vesperæ*, à sing. זְאֵב (cum affixis non legitur, juxta hanc exceptionem, sed & regulariter juxta *Reg. X. Membr. IV.* cum omnibus pluralibus in ים, tsere retinet.) Ast פְּאֵר *gloria* in plur. constr. habet פַּאֲרֵי, ante affixa tamen constructa tsere retinet, ut פְּאֵרֵיכֶם cum defectu jod pro פְּאֵרֵיכֶם.

n] Monosyllaba in Tsere clausa à נוּד, tsere in *Statu Constructo* retinent, exempla sequentia iteratò testantur; quorum status constructus ab absoluto non differt.

Excipe, קֵן *nidus* constructè habet קַן)

o] In *Flexione vero nominis*, *utraque affixa* eadem Monosyllaba, à fine crescentia, tsere convertere in chirek sequente dagesch, *Regula VIII.* traditum. Qualia sunt עֵת *tempus* (à ועד) עִתִּי *tem-pestivi*

pestive loquutus fuit,) חֵן *gratia* (à חָנַן *gratiam fecit,*) לֵב *cor* (à לבב in niph. נִלְבַּב *cordatus factus fuit,*) חֵץ *sagitta* (à חָצַץ *excîdit*, in pih. חִצֵּץ *jaculatus fuit,*) קֵץ *finis* (à קָצַץ *amputavit,*) שֵׁן *dens* (à שָׁנַן *acuit,*) אֵם *mater* (ab אמם Arabibus usitato) צֵל *umbra,* (à צָלַל *obumbratus fuit,*) אֵשׁ *ignis* (ab אשש, unde אָשִׁישׁ *fundamentum*, quod fundamenti more rebus insit,) חֵךְ *palatum* (à חכך) נֵס *vexillum* (à נָסַס *vexillum erexit,*) עֵז *capra* (à עָזַז *roboratus,*) תֵּל *tumulus* (à תָּלַל *accumulavit,*) קֵן *nidus* (à קָנַן, in pihel קִנֵּן *ædificatus fuit.*)

II EXEMPLA VERBORUM.

EXCIPE, *Verba monosyllaba tzere juxta primum hujus Regulæ membrum, cum* ה *paragogico atque affixis corripiunt in scheva:*

Uti in Imperativo verborum quiesc. 1. rad. *Jod*; ut שֵׁב cum ה paragogico שְׁבָה *sede*, à יָשַׁב *sedit*; לֵךְ cum ה paragogico לְכָה *i*, pro quo etiam ter in Sacris abjecto ה legitur לְךָ, à יָלַךְ *ivit*. Sic ab Imper. תֵּן ex defect. 1. rad. *Nun*, est cum ה paragogico תְּנָה, & cum aff. תְּנֵם *da eis*, à נָתַן *dedit*.

At in Infinit. שְׂאֵת tzere antecedente scheva manet, instar nominum, nam & hic Infinitivus sæpe nominaliter usurpatur; ut שְׂאֵתִי *ferre me*, à נָשָׂא *tulit*.

Nota, Ab Infinitivo תֵּת per specialem anomaliam pro תֶּנֶת est cum affixo תִּתְּךָ ponere te, תִּתּוֹ ponere illum: propter defectum tertiæ radicalis, qui ad modum defectivorum 1. rad. compensatur per dagesch, correpto vocali longo in scheva, juxta Reg. VIII. Vide & Reg. XVI. in Exempl. Verb.

De PATACH.

REGULA XI.

PAtach Ultimæ Syllabæ in Flexione Nominis, itemque Affixo tum Nominis, tum Verbi ac Particularum mutatur in Kametz p. In statu autem Constructo manet q.

† Exempla Nominum & Particul.

p] Sic in Nominum flexione mutatur patach ultimæ in Kametz; ut אַרְבַּע quatuor, in masc. sub forma fœm. אַרְבָּעָה, in pl. אַרְבָּעִים quadraginta: [illegible] dignus, pl. [illegible], cum aff. [illegible] dignum ejus. [q] At in statu constructo manet; ut [illegible] [illegible] dignus Dei.

Sic Particulæ עַל supra, עַד usque, mutant in plural. patach in kametz; ut [illegible], עָדֵי, ad quam solam formam pluralem, absolute insolitam, assumuntur affixa; manente patach tamen

ante affixa constructa, *juxta Reg. X. Memb. III.* ut à עַל *supra*, est עָלַי *supra me*, עָלֶיךָ *supra te*, עֲלֵיכֶם *supra vos*; à עַד *usque*, est עָדַי *supra me*, עֲדֵיהֶם *supra eos*, &c. *vid. Gram. p. 249.*

II. EXEMPLA VERBORUM.

Similiter in VERBIS Patach ultimæ cum affixis mutatur in kametz; ut à פָּקַד *visitavit*, est פְּקָדַנִי *visitavit me.* Ante affixa vero constructa (velut & in statu constructo, atque ante affixa constructa Nominum) patach manet; ut פְּקַדְכֶם *visitavit vos.* Plura exempla vid. *Reg. XI.*

NOTÆ.

I. À לֵבָב *cor*, est cum affixo [illegible] *[illegible]*, ad modum formæ פְּרִי, *de qua Reg. XXIII.*

II. Patach ultimæ, quod in Verbis sæpe est loco tsere, instar tsere decrescit: Sive illud patach simpliciter sit pro tsere; ut à Præt. Pihel יִסַּר pro יִסֵּר est יִסְּרוֹ *[illegible] eum*, ab אִבַּד est אִבְּדָם *perdidit eos*, à יִסַּר est יִסְּרַנִי *erudivit eum*: Sive illud patach sit [illegible]; ut à Præt. Pihel שִׁלַּח pro [illegible] est שִׁלְּחוֹ *dimisit eum*; ab Infinit. Hiph. הִכָּנַע pro [illegible] est הִכָּנְעוֹ *humiliari se.*

III. De Patach ultimæ Infinitivi [illegible] Memb. II.

IV. De Verbis [illegible] in [illegible]

V. De Patach ult. [illegible]

[illegible]

De PATACH PENULTIMÆ

Patach Penultimæ invenitur solum I. In formis penacutis, quæ aut in duplex patach desinunt, ut בַּעַל *dominus*, aut in chirek longum præcedente patach, ut זַיִת *oliva:* (De Priori forma agitur *Reg. XVI.* de Posteriori *Reg. XVII.*) II. Est & Patach penultimæ sequente scheva quiescente, sive expresso, ut in מַחְמָד *desiderium*, sive latente in dagesch forti, ut in גַּנָּב *fur*; (Quod utrumque non decrescere *Reg. X. Memb. I.* traditur.) III. Aut est Patach, quod post se deberet habere dagesch forte, sed in gutturali locum non habet, nec est compensatum per vocalem longam analogam, uti ante ה & ח raro est compensatio; ut in אַחִים *fratres*, formæ גַּנִּים *horti*, רַחֲמִים *misericordia*, formæ מַקֵּל *baculus*, &c. (Quod quidem patach invariatum manere, *Reg. X. Memb. III.* docetur; nisi quod similiter ac ֶ compositivum, *de quo pag. 7. Eodem* sequente ֶ euphoniæ causa mutetur in ֶ.) *Sic ab* אַחִים *fratres*, est אַחֶיךָ *fratres tui*, & sequente ָ, אַחַי *fratres mei.*

De FORMIS PENACUTIS.

REGULA XVI. Bimembris.

I. Voces Penacutæ Segolatæ, vel propter gutturalem Patachatæ mutant

mutant in Flexione Singularis numeri in Pluralem prius punctum in Scheva, posterius in Kametz. Ast in statu Constructo sic utrumque punctum retinent: sic in statu Affixo, tum Nominum, tum Verborum ac Particularum; ut & si in Dualem flectantur, utrumque mutant in Scheva.

Tales voces Segolitæ *sunt, quæ in Segol exeunt, præcedente aut Segol*[r], *aut puncto cognato Tzere*[s], *vel Cholem*[t], *ut* מֶלֶךְ, סֵפֶר, קֹדֶשׁ:

Sic voces Patachatæ *sunt, quæ propter ultimam vel penultimam gutturalem in Patach exeunt, præcedentibus iisdem punctis Segol*[u], *Tzere*[x], *vel Cholem*[y]; *aut quæ etiam propter penultimam gutturalem in duplex Patach*[z] *desinunt, ut* פֶּתַח, נֵצַח, פֹּעַל, בַּעַל:

Per *Prius* itaque punctum intellige Segol, Tzere, Cholem, vel Patach. Per *Posterius* Segol vel Patach. Per Scheva intellige Simplex, Compositum sub gutturali. [illegible] in statu Affixo, ac Duali occurrunt, [illegible] (vide Reg. *III.*) *Prius* in [illegible] breve, kametz [illegible], Segol, vel patach; *Posterius* manet, & sub gutturali [illegible] dilatatur, h. e. mutatur in Compositum.

I. EXEMPLA NOMINUM.

Sic in Nominum Flexione e Singulari in Plural. prius punctum mutatur in Scheva, posterius in kametz; in statu autem Constr. utrumque manet, & Affixo

Affixo utrumque mutatur in scheva: ut [1] A מֶלֶךְ rex, in Plurali מְלָכִים, constr. מֶלֶךְ מִצְרַיִם rex *Ægypti*, cum Aff. מַלְכִּי, quod duplex scheva, quia juxta *Reg. II.* locum non habet, mutandum juxta *Reg. III.* in מַלְכִּי *rex meus*: 2 עֶבֶד *servus* est Constr. cum subjuncto Plurali עֶבֶד עֲבָדִים *servus servorum*, cum Affix. עַבְדּוֹ, quod mutandum in עַבְדּוֹ *servus ejus*. [3] A סֵפֶר *liber* est Constr. סֵפֶר תּוֹרָה *liber legis*, in Plurali סְפָרִים, cum Aff. סִפְרִי, quod rursus mutandum in סִפְרִי *liber meus*: 4 חֵלֶק *partis*, est Constr. חֵלֶק הָאֲנָשִׁים *pars virorum*, in Plur. חֲלָקִים, cum Aff. חֶלְקוֹ, quod mutandum in חֶלְקוֹ *pars vel portio ejus*. [5] A קֹמֶץ *pugillus* est Constr. קֹמֶץ, cum Aff. קָמְצוֹ, quod mutandum in קֻמְצוֹ *pugillus ejus*, in Plur. קְמָצִים: 6 קֹדֶשׁ *sanctitas*, Constr. קֹדֶשׁ cum Aff. קָדְשׁוֹ, quod mutandum in קָדְשׁוֹ (*kodscho*) *sanctitas ejus*; et in Plur. loco scheva simplicis sub ק habet irregulariter aut chateph kamets chat. ut קֳדָשִׁים, aut kamets longum cum metheg, ut קָֽדָשִׁים: [7] A פֶּתַח *janua*, est Constr. פֶּתַח הָאֹהֶל *ostium tabernaculi*, in Pl. פְּתָחִים cum Aff. פִּתְחוֹ quod mutandum in פִּתְחוֹ *janua ejus*. [8] A נֵצַח *æternitas, robur*, est Constr. נֵצַח יִשְׂרָאֵל *fortitudo Israelis*, Plur. נְצָחִים, cum Affix. נִצְחוֹ, quod mutandum

dum in נִצְחִי *robur meum.* [y] A פֹּעַל *opus* est Constr. פֹּעַל יְהוָה *opus Domini*, in Plur. פְּעָלִים, cum Aff. פָּעֳלוֹ, sed quia posterius scheva sub gutturali ע hîc juxta *Reg. III. & IV.* dilatatur, h. e. mutatur in compositum ־ֳ, sub פ requiritur juxta *Reg. V.* punctum cognatum ָ olim & dicitur פָּעֳלוֹ *opus ejus*; quemadmodum & ab אֹהֶל *tabernaculum* (quæ vox pertinet ad præced. *lit. x*) est cum aff. אָהֳלוֹ *obolo.* [z] A בַּעַל *dominus*, est Constr. בַּעַל דְּבָרִים *dominus verborum*, in Plur. בְּעָלִים, cum Aff. בְּעָלַי, quod mutandum esset in בְּעְלִי, sed quia posterius scheva hîc rursum sub gutturali dilatatur in ־ֲ, sub ב requiritur patach, & dicitur בַּעֲלִי *dominus meus*, juxta prædictas *literas y* Regulas.

In Duali autem numero, quia vox in fine magis quam in Plurali punctis crescit, puncta velut in Gravi Affixo decrescunt; ut à קֶרֶן *cornu*, est in Duali קַרְנַיִם *duo cornua*, (pro quo tamen etiam analogice legitur קְרָנַיִם) à רֶגֶל *pes*, est in *Duali* רַגְלַיִם *duo pedes*; ab אֶלֶף *mille*, in Dual. אַלְפַּיִם *duo millia*; ab אֹזֶן *auris*, in Dual. אָזְנַיִם *duæ aures*; à נְחֹשֶׁת *æs*, in Dual. נְחֻשְׁתַּיִם *compedes æneæ*; A נַעַל *calceus*, in Dual. נַעֲלַיִם *duo calces.* In quibus exemplis utrumque punctum vocis penacutæ

penacutæ mutatum in ſcheva; quod duplex ſcheva mobile quum locum non habeat, mutatum prius in patach, aut - chat. aut kibbutz, juxta *Reg. III.* in ultimo vero exemplo in punctum cognatum patach, quia ſequitur -, juxta *Reg. V.*

Ad exempla hujus Regulæ ſpectant formæ penacutæ polyſyllabicæ מֶמְשֶׁלֶת *dominatio*, מַמְלֶכֶת *regnum*, תִּפְאֶרֶת *gloria*, גְּבֶרֶת *domina*, מַלְכַּת *regina*, מוֹלֶדֶת *nativitas*, עֲטֶרֶת *corona*, מַשְׂכֹּרֶת *merces*, מִשְׁפַּחַת *familia*, תּוֹכַחַת *diſceptatio*, & Participia יוֹלֶדֶת *pariens*, יוֹעֶצֶת *conſulens*, ſic & participia fœm. reliquarum conjugationum in duplex ſegol, vel propter gutturalem in duplex patach, terminantia, &c. Quæ quidem formæ fœmininæ in Pluralem numerum non flectuntur, (ut *Rudim. part. 1. cap. 9. & 10. n. 15. monitum eſt*) ſed in ſtatu Conſtructo & Affixo hanc Regulam ſequuntur: ut Conſtr. מֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם *dominatum diei*, cum Aff. מֶמְשַׁלְתּוֹ *dominatum ejus*, &c.

NOTÆ AD NOMINA.

I. Formam penacutorum ſequuntur נֵרְדְּ *nardus*, in Plur. נְרָדִים, cum Aff. נִרְדִּי *nardus mea*, & דְּבַשׁ *mel*, cum Aff. דִּבְשִׁי *mel meum*.

II. אֱמֶת *veritas*, pro אֱמֶנֶת in compenſationem abjectæ tertiæ radicalis nun, cum Affix. aſſumit dageſch; ut אֲמִתּוֹ pro אֲמִנְתּוֹ *veritas ejus*. *Vide Reg. VIII. Nota 3.*

III. Hæ

III. Huc nonnulli etiam referunt שְׁכֶם *humerus*, tanquam hunc penacutorum formam sequens cum Aff. ut שִׁכְמוֹ *humerus ejus*; quum tamen ille status affixus rectius non a שְׁכֶם sed à שְׁכָם deducatur.

IV. Minus recte hîc à nonnullis excipiuntur voces constructæ חֲדַר *conclave*, הֲבֵל *vanitas*, & עַצְּבַת *dolor*, quasi essent à formis absolutis חֶדֶר, הֶבֶל, עַצֶּבֶת: quum sint à formis inusitatis חֲדָר, חֲבָל, עַצָּבֶת; & חֶדֶר ac חֶבֶל in statu constructo invariatæ maneant, ut *Cant.* 3. 4. *Ps.* 62. 10.

V. Quomodo Segol Characteristicum Dageschatum decrescat, vid. Reg. X. Membr. III. p. 64

II. EXEMPLA VERBORUM

Hanc Penacutorum Regulam in Affixis sequitur Infinitivus penacutus Kal, Verborum Deficientium & Quiescentium primâ rad. habens duplex sægol, vel propter gutturalem duplex patach, quorum utrumque punctum juxta hanc Reg. mutatur in scheva, & sic duplici scheva ab initio concurrente, prius *juxta Reg. III.* mutatur in chirek, vel sægol, vel patach; ut ab Infin. גֶּשֶׁת est cum Affix. גִּשְׁתּוֹ *accedere eum*, גִּשְׁתָּם *accedere eos*, à rad. נָגַשׁ *accessit*: A שֶׁבֶת est שִׁבְתּוֹ *habitare eum*, à rad. יָשַׁב *habitavit*, *sedit*: A לֶכֶת est לֶכְתּוֹ *ambulare eum*, à rad. יָלַךְ: A דַּעַת est דַּעְתּוֹ *scire ipsum*, à rad. יָדַע *cognovit*.

[illegible] AD VERBUM

I. A תֵּת contracte pro תֶּנֶת est תִּתִּי *dare me*, pro תִּתְנִי, à rad. נָתַן *dedit*, quæ tertia radicalis ן hic in Infinit. sequente ת deficit. (quemadmodum & in Præterito, quia sc. est non solum ex defectivis primæ *Nun*, sed & ex defect. 3. rad. *Nun*) & deficiens compensatur per dagesch forte, ad analogiam *Regulæ VIII.* ubi similia exempla dantur *Nota III.*

II. Plurima Verba Defectivorum primæ *Nun* Infinitivum analogice sicut פְּקֹד *formant*; uti & multa ex Quiescentibus primæ *Jod* & defective & analogice Infinitivum flectunt. Quorum analogici Infinitivi spectant ad *Reg. ultimam XX.*

III. [illegible] PARTICULARUM

Particulæ penacutæ נֶגֶד *coram*, אֵצֶל *apud*, תַּחַת *infra*, אַחַר *post*, לְמַעַן *propter*, נֹכַח *coram*, ut & monosyll. בְּעַד *circum* (ad formam nominis מֶלֶךְ de quo supra *Nota 3 ad Nomen*;) juxta hanc quoque Regulam instar nominum ejusdem formæ Affixa adsumunt, utroque puncto formæ penacutæ mutato in scheva, & sic duplici scheva concurrente prius mutant, *juxta Reg. III.* in chirek, segol, vel patach; vel (si posterius scheva, propter gutturalem, sit compositum,) *juxta Reg. V.* in punctum cognatum: ut & supra in exemplis Nominum ac Verborum dictum est. Ut à נֶגֶד *coram*, est

est juxta hanc Reg. נֶגְדִּי, quod juxta *Reg. III.* mutandum in נֶגְדִּי *coram me*; sic ab אֵצֶל *apud*, est אֶצְלְךָ *apud te*; A תַּחַת *infra*, est תַּחְתַּי *infra me*; ab אַחַר *post*, est אַחֲרֶיךָ *post te*; à לְמַעַן *propter*, est לְמַעֲנִי *propter me*; A נֹכַח *coram*, *e regione*, est נִכְחוֹ *e regione ejus*; A בְּעַד *circum*, est בַּעֲדִי *circum me*, בַּעַדְךָ *circum te*, in quo postremo ֲ sub ע, sequente scheva sub ד, resolvitur *juxta Reg. V.* in patach.

II. Si vox penacuta quandoque propter sexum in Fœmininum flectatur, decrescit aut utrumque punctum in Scheva, velut in statu Affixo, si flexio fiat in ־ָה; aut solummodo prius, si formatio fiat in ־ֶת:

Et sic priori modo, duplici scheva mobili concurrente, prius rursum *juxta dictam Reg. III.* mutandum in chirek vel patach, &c. Ut à מֶלֶךְ *rex*, in Fœmin. מַלְכָּה & מַלְכַּת *regina*; à כֶּבֶשׂ *agnus*, in Fœm. כִּבְשָׂה vel כַּבְשָׂה *agna*; גְּבִר *vir*, in Fœm. גְּבֶרֶת *domina*.

REGULA XVII.

I. IN formis penacutis contrahuntur ubique Patach & Chirek in Tzere [a]; ac Kametz & Segol in Cholem [b].

 1. Exem-

I. EXEMPLA FORMAE זַיִת:

a] Sic ubique, h. e. in flexione nominis, itaque constructo & affixo contrahuntur Patach & Chirek in Tzere; ut זַיִת *oliva*, Plur. זֵיתִים, Constr. זֵית, cum Aff. זֵיתְךָ. אַיִל *aries*, Constr. אֵיל, Plur. אֵילִים. עַיִן *oculus*, Constr. עֵין, cum Aff. עֵינִי, Dual. עֵינַיִם, &c.

EXCEPTIO TRIPLEX

I. *Rarum loco Tzere est Chirek*: Ut à עַיִר *asellus*, est cum Aff. עִירוֹ (*Plur. vid. Except. II.*) à שַׁיִת *vepres*, est cum Aff. שִׁיתוֹ (*qua vox constructo, & in plurali insolitum est.*) huc spectat עִינוֹת pro עֵינוֹת *fontes*, Prov. 8. 28. à עַיִן (*de qua voce seq. except. 2.*)

II. *Quaedam voces formae* זַיִת *in flexione Sing. num. ad Pluralem, mutant, ad formam penacutorum* דְּבָר, *prius punctum in Schewa, posterius in Kametz*: Ut תַּיִשׁ *hircus*, Plur. תְּיָשִׁים; חַיִל *exercitus*, Pl. חֲיָלִים (*quae tamen voces constructo, & cum affixis regulariter habent tzere;*) עַיִר *asellus*; Pl. עֲיָרִים. sic etiam עַיִן *oculus, fons*, in Pl. עֲיָנוֹת (& *regulariter* עֵינוֹת *fontes, ut & constructo, & cum affixis, atque in duali regulariter tzere obtinet.*)

III. פַּיִן

III. בַּיִת *domus, speciali anomalia in Pluli habet* בָּתִּים *per ־ seq. dagesch irregulari.*

II. Exempla Formæ מָוֶת:

b] Sic & ubique Kametz ac Sægol contrahuntur in Cholem; ut מָוֶת *mors*, Constr. מוֹת, cum Affix. מוֹתִי, Plur. מוֹתִים; תָּוֶךְ *medium*, Constr. תּוֹךְ, cum Aff. תּוֹכִי &c.

[Nota, Excipitur nonnullis עָוֶל *iniquitas*, habens Constructe עָוֶל, cum aff. עַוְלוֹ: Sed potius עֶוֶל diversa a עָוֶל forma est, regulariter juxta רֶגֶל praeced. cum affix. habens עַוְלוֹ: ita ut forma עָוֶל absolute solum, עֶוֶל vero in statu constr. & affix. usitata sit; uti linguæ Hebrææ non insolitum est, & passim fœminina polysyllaba, quæ in ־ָה & in ־ֶת vel propter guttural. in ־ַת terminantur, posteriori forma in statu constr. & affixo usurpantur. *Vid. pag. 76. in fine*, &c.]

II. Si vero propter ה Locale vel Paragogicum accentus in penultima manens non transferatur in ultimam, prius punctum maneat, ac posterius in Scheva transit:

Ut a בַּיִת *domus*, est בַּיְתָה, & cum pausa בָּיְתָה (constructe tamen cum ה paragogico dicitur בֵּיתָה) sic a לַיִל *nox*, est לַיְלָה, & cum pausa לָיְלָה: A מָוֶת *mors*, est מָוְתָה, &c.

De Formis פְּרִי, חֲצִי, חֳלִי:

REGULA XVIII.

TErminatio Nominum in יִ, praecedente Scheva simplici, compositove, sequitur punctationem vocum penacutarum formae [illegible]:

Sic formae פְּרִי, חֲצִי, חֳלִי, *juxta Reg. XVI. posterius punctum* (.) *in flexione singularis numeri in pluralem mutant in Kamets, ita ut Jod ubique fiat mobile, aut illi aliquando substituatur* א. *In statu Constructo idem punctum retinent; in Affixis verò mutant in Scheva.*

[illegible]

1.) Sic פְּרִי *fructus*, in Plur. facit [illegible], Constr. פְּרִי הָאָרֶץ *fructus terrae*, cum Aff. [illegible], quod mutandum in [illegible]; *fructus tuus* &c. [illegible]. Sed ante Affixa Contracta, nulla, ut in statu constructo, fit mutatio, ut [illegible]; legitur tamen Ezech. 36. 8. [illegible]. Sic [illegible] in Plur. [illegible] (in loco tamen plur. habet [illegible], & in masc. plur. constr.

constr. גְּדִי) Constr. גְּדִי עִזִּים *hœdus caprarum*: לְחִי *gena*, In Dual. לְחָיַיִם (pro quo & לְחָיִם dicitur.) שְׁבִי *captivitas*, Constr. שְׁבִי צַדִּיק *captiva turba justi*, cum Aff. שִׁבְיֵךְ *captivitas tua*; sic & שִׁבְיָם, & cum Affix. Constr. שְׁבִיכֶם: בְּכִי *fletus*, cum Aff. בִּכְיִי *fletus meus*: נְשִׁי *debitum*, cum Aff. נִשְׁיֵכִי cum jod paragog. pro נִשְׁיֵךְ *debitum tuum fem.*

d] חֲצִי *dimidium*, Constr. חֲצִי הַשָּׁמַיִם *medium cœli*, cum Aff. חֶצְיוֹ *dimidium ejus*; sic חֶצְיָהּ, חֶצְיֵנוּ חֶצְיָם. עֲדִי *ornatus, os*, Construitur cum subjuncto Plurali עֲדִי עֲדָיִים *ornamentum ornamentorum*, cum Aff. עֶדְיוֹ *os ejus*, עֶדְיֵךְ *os ejus fem.* &c.

e] חֳלִי *morbus*, Plur. חֳלָיִים (*cholajim*) cum Affix. חָלְיוֹ (*cholio*) *morbus ejus*; Sic חֳרִי *æstus*, Constr. חֳרִי אַף *æstus iræ*: עֳנִי *afflictio*, cum Aff. עָנְיִי *afflictio mea*: עֳבִי *densitas*, cum Aff. עָבְיוֹ *densitas ejus*. Sic & sub litera non gutturali יֳפִי *pulcritudo*, cum Aff. יָפְיוֹ (*jophjo*) *pulcritudo ejus*, sic דֳּכִי *contritio*, cum aff. דָּכְיָם (*dochjam*) *contritio eorum*.

f] A פְּתִי *fatuus*, est in Pl. פְּתָיִים & פְּתָאיִם;

Excipe, כְּלִי *vas, instrumentum*, in Plur. habet כֵּלִים: A דְּלִי *situla*, est Num. 24. 7. Duale

vel

vel Plurale cum Aff. רֵעָיו *socia ejus*, aut cum ָ longo sub ר, transpositis punctis pro רֵעָיו; aut cum ַ chat. sub litera non gutturali.

De Terminationibus Vocum Abjiciendis vel Immutandis.

REGULA XIX. Quinquemembris.

1. De NOMINE.

1. TErminatio Masculina NOMINUM in ֶה, in Flexione nominis, scilicetque Affixo, sine punctorum praecedentium mutatione, abjicitur [g]. In statu autem Constructo eadem manens, mutat segol in tzere [h].

g] Sic terminatio ֶה in Plur. & cum Affixis abjicitur, sine punctorum antecedentium decremento; Ut רֹעֶה *pastor*, Plur. רֹעִים; רֵעֶה *amicus*, cum Aff. רֵעוֹ & רֵעֵהוּ *amicus ejus*. (*vid. Rudim. pag.* 15. *&* 36.)

h] Constructe vero ֶ mutatur in ֵ, ut מִקְנֶה *possessio*, Constr. מִקְנֵה צֹאן *possessio ovium*.

EXCIPE, (1.) רֵעֶה *amicus*, Constructe retinet. (2.) פֶּה *os, oris*, contracte pro פְּאֶה, abjecta terminatione ה, resumit jod cum puncto chirek,

chirek; ut Construct. פִּי צַדִּיק *os justi*, cum Affixis פִּיךָ *os tuum*, פִּיהוּ & פִּיו *os ejus*, פִּיהֶם *os eorum*, &c. Quod י. sequente alio jod excidit, ne jod geminetur; ut pro affixo primæ pers. פִּיִּי dicitur פִּי *os meum*, pro Plur. masc. פִּיִּים dicitur פִּים *ora*. Sub forma autem fœm. habet in Plural. masc. פִּיּוֹת, & geminate פִּיפִיּוֹת, & cum tzere פֵּיוֹת: (3.) שֶׂה *pecus*, in statu quidem Constructo regulariter habet שֵׂה, at Affixa assumit ad formam integram inusitatam שֵׂיֶה ex qua (sicut & פֶּה) contractum est; ut שֵׂיוֹ & שֵׂיֵהוּ *pecus ejus*.

II. Terminatio Fœminina Nominum ה ָ in Plurali similiter, sine punctorum præcedentium mutatione, tollitur [i]. In Duali vero, statuque Constructo & Affixo mutatur in ת; illius Kametz in Duali, ac cum Affixis manente [k], at Constructe mutato in Patach [l].

i] Sic terminatio fœm. ה ָ in Plurali abjicitur, addita terminatione plurali וֹת, sine punctorum præcedd. decremento, propter abjectam terminationem ה ָ, adeoque voce in Plur. non crescente (*juxta Reg. I. Memb. II.*) ut יָפָה *pulcra*, Plur. יָפוֹת; בְּהֵמָה *bestia*, Pl. בְּהֵמוֹת (*Vid. Rud. p.* 15.)

k] In Duali vero ac cum Affixis illud ה mutatur

tur in ת, illius Kametz manente; ut שָׂפָה *labium* Dual. שְׂפָתַיִם (*Ibid.*)

l] Sed Constructè ה mutatur in ת, & Kametz in Patach, ut à שָׂפָה est שְׂפַת מִרְמָה *labium doli*, h. e. *dolosum*. (*Prov.* 12.)

III. Terminatio Pluralis ים Constructè mutatur in ֵי: Eademque ut & Dualis ַיִם cum Affixis collitur m.

m] Sic terminatio ים constructè mutatur in ֵי; ut à שָׂרִים *capita*, Constr. שָׂרֵי (*Ibidem.*)

n] Eadem vero, ut & Dualis ַיִם cum Aff. tollitur; ut à שָׂרִים est שָׂרֶיךָ *capita tua*; à יָדַיִם *manus*, est יָדֶיךָ *manus tuæ*. (*Pag.* 56. *ubi & vide quomodo fiat, tandem pluralis ac dualis numeri, in affixis noscatur.*)

IN VERBO & ADVERBIO.

IV. Terminatio Verborum Quiescentium 3. rad. ה, in ת, ת, & ת, cum Affixis, pariter sine punctorum antecedentium decremento, abjicitur o. At terminatio ה. fœminini generis omnium Verborum mutatur in ת, illius - aut mutato in patach, aut manente p.

Similiter in Adverbiis terminatio ה. cum Affixis tollitur q.

o] Sic

o] Sic in Præteritis verborum quiesc. 3. rad. ה, abjicitur cum affixis terminatio ָה; ut à עָשָׂה *fecit*, est עָשְׂךָ *fecit te* (*Vid. pag.* 75. *lit. t.*) Sic & in Futuris terminatio ֶה abjicitur; ut à יַנְחֶה *deducet*, est יַנְחֵנִי *deducet me*. Eodem modo in Imperativis tollitur terminatio ֵה; ut à נְחֵה *deduc*, est נְחֵנִי *deduc me*.

p] At terminatio fœm. ָה omnium Verborum, ut in Nominibus, mutatur in ת, mutato ָ in patach, aut manente; ut à פָּקְדָה *illa visitavit*, est פְּקָדַתְנִי *visitavit me*, פְּקָדָתְךָ *visitavit te fem.* (*Vid. pag.* 71. *& quomodo* ה *in quiesc.* 3. *mutatur, vid. pag.* 79. *lit. n.*)

q] Terminatio ֵה *Adverbiorum* הִנֵּה *ecce*, & אַיֵּה *ubi*, cum Affixis similiter tollitur; ut הִנְנִי & הִנֵּנִי *ecce me*, הִנְּךָ *ecce te*, הִנּוֹ *ecce eum*: אַיֶּכָּה *ecce me*, אֵיךְ *ecce te*; &c. (*vid. Gram. p.* 242.)

V. Terminatio fœminina תְּ Præteriti 2. sing. cum Affixis assumit י. ex pronomine אַתְּי. Terminatio vero Pluralis tam masculina תֶּם quam fœminina תֶּן mutatur in תּוּ:

r] Ut à פָּקַדְתְּ *tu fœm. visitasti*, est פְּקַדְתִּינִי *tu f. visitasti me.* (*Vid. Reg. XI. pag.* 70. *lit. e.*)

s] A פְּקַדְתֶּם & פְּקַדְתֶּן est פְּקַדְתּוּנִי *vos viri vel fœminæ visitastis me.* (*ibid. p.* 71. *lin. alt.*)

De

De CHOLEM & PATACH Verborum, Infinitivi, Imperativi, & Futuri Kal.

REGULA XX. Bimembris.

I. CHolem Ultimæ, Infinitivi, Imperativi & Futuri Kal, Verborum Analogorum & Quiescentium tertia radicali א, cum Affixis, ad differentiam Nominum, mutatur in Scheva.

I. EXEMPLA INFINITIVI & IMPERAT.

Sic ab Infinit. & Imperat. בְּרֹחַ *fugere*, & *fuge*, est cum aff. בָּרְחוֹ; ab Infin. קְרֹא *vocare*, est קָרְאֵנִי; à קְצֹר *metere*, est קָצְרוֹ. Sed quum duplex illud scheva mobile locum non habeat, *Scheva Prius* juxta *Reg. III.* mutandum in a. vel quandoque in o. quia tunc affixa Infinitivus & Imperativus terminabatur in cholem; ut בָּרְחוֹ (*barcho*) *fugere & fuge eum*, קָרְאֵנִי (*kor'eni*) *vocare me*, קָצְרוֹ *metere eum*; sic à כְּתוֹב *scribere & scribe*, est כָּתְבוֹ *scribere & scribe eum*, &c. Sic & cum ה paragog. à מְבוֹא est [illegible] *imperare se*. Cum defectu mappik in affixo ה, dicitur עָזְבָה *deserere eam*.

Si autem post duplex illud scheva adhuc versium

cum

cum affixis ךָ, כֶם, כְּ sequatur, eâdem Regulâ, eademque de causa indifferenter ex duplici illo scheva vel prius vel posterius transit in ּ chat. vel quandoque ֶ; ut à פְּקוֹד est פָּקְדְךָ (pokdecha) vel פְּקָדְךָ visitare te; פְּקָדְכֶם & פָּקְדְכֶם visitare vos: sic à קְצֹר est קָצְרְכֶם metere vos. Pro qua posteriori forma loco scheva simplicis propter primam gutturalem est scheva compositum ֲ aut ֳ; ut אֶסְרְךָ edere te, אָמְרְךָ dicere te; ubi & priori forma dicitur analogice אֱכָלְךָ אֲמָרְךָ:

Si vero secunda radicalis sit litera gutturalis, pro scheva simplici adsumit compositum ֲ, & sic præcedens litera, prima sc. radicalis, juxta Reg. V. adsciscit punctum cognatum ּ chat. ut à בְּחֹר eligere, est בָּחֳרִי (bochori) eligere me. Quod chateph kametz chat. si aliud scheva cum affixis ךָ, כֶם, כֶן subsequatur, resolvendum, juxta eandem Reg. V. in ּ chat. ut מָאֳסְכֶם resolvendum in מָאָסְכֶם (mo-ascbem) spernere vos. Sic sub ר pro קָרְבְכֶם est per resolutionem קָרָבְכֶם (korobhchem) appropinquare vos.

Sic & propter tertiam seu ultimam radicalem dicitur לְמָשְׁחֲךָ (limschochocha) pro לְמָשְׁחֲךָ, ad ungendum te, juxta Reg. IV.

I. Exempla Futuri.

In Futuro, quum cholem in scheva correpto, prius

prius ſchewa, ob antecedentem omnem ex literis אֵיתָן, ſit quieſcens, utrumque ſchewa manet; ut à יִרְדֹּף *perſequetur*, eſt יִרְדָּפְךָ *perſequetur te.*

Si vero poſt duo ſchewa aliud tertium cum aff. ךָ, כֶם, כֶן ſubſequatur, illorum duorum poſterius ſchewa, (ut & ſupra in Infinitivo) juxta dictam *Reg. III.* convertendum in ָ chat. ut à יִשְׁמֹר *cuſtodiet*, eſt pro יִשְׁמְרְךָ, יִשְׁמָרְךָ (*quaſi camets-chatuph*) *cuſtodiet te.*

Loco autem Schewa Simplicis ſub *Gutturali* eſt (ut & ſuprà) ſchewa compoſitum, juxta *Reg. IV.* ut pro יַעְבֹד eſt יַעֲבֹד *ſerviet*, unde cum affixo correpto chulem in ſchewa eſt יַעֲבְדֻנוּ, ſed quum illud ֲ, ſequente alio ſchewa, juxta *Reg. II.* locum non habeat, eſt juxta *Reg. V.* reſolvendum in (ַ) ut יַעַבְדֻנוּ *ſervient illi.*

Sic à הֶעֱבִיד *ſervire*, eſt cum aff. ֱ loco ֶ ideoque & ֶ chat. ſub praeced. lit. ut הֶעֱבִדִים, & quum illud ֱ iterum ſequente ſchewa locum non habeat, reſolvendum *eadem Reg.* in ֶ chat. ut הֶעֶבְדִים *ſervire eis.*

Sic & ſi Schewa cum dictis affixis ךָ, כֶם, כֶן ſubſequitur, ſchewa quod ex chulem correptum eſt, mutandum juxta *Reg. V.* in ֶ chat. ut ab אֶעֱבֹד eſt אֶעֱבָדְךָ, quod mutandum in אֶעֶבָדְךָ *ſerviam tibi*; ſic à יַעֲצֹר eſt יַעַצָרְךָ *intercludet te.*

A יְחִיָּה eſt *Num.* 35, 20. loco ſchewa ſimplicis compo-

compositum ┬: sub litera non gutturali ד, ut יֶהְדְּפֶנּוּ *depellet eum.*

II. PATACH Ultimæ *Infinitivi* eorundem verborum, cum Affixis transit in Scheva [t]; exceptis כֶם, כֶן, ante quæ Patach manet [u].

In *Imperativo* autem & *Futuro* ordinarie juxta *Reg. XV.* mutatur in Kametz.

t] Misso nunc Patach Imperativi & Futuri, de quo *Reg. XV.* actum est; Patach Infinitivi sic correpto in Scheva, duplex Scheva ab initio concurrit; quorum prius juxta *Reg. III.* mutandum in Chirek, quia est ex terminatione patach; vel propter gutturalem in Patach: ut ab Infinitivo פְּתַח & פִּתְחִי *aperire me*; a שְׁחֹט *jugulare*, est שַׁחֲטוֹ, שַׁחֲטְךָ vel שַׁחַטְךָ; &c.

u] Ante affixa vero כֶם, כֶן forma Infinitivi integra manet; ut פָּקָדְכֶם, פָּקָדְכֶן; sic à חָנַן est חֲנַנְכֶם *gratiam facere vobis*, &c.

NOTÆ AD CHOLEM.

I. [illegible] Reg. [illegible] Cholem Præt. Kal, *Verborum in Cholem* [illegible], quod [illegible] Scheva, mutatur cum affixis in ┬ chat. [illegible] jungantur; ut a יָכֹלְתִּי *prævalui*, est יְכָלְתִּיו *prævalui ei*.

II [illegible] בּוֹשַׁסְכֶם *conculcare vos*, Amos [illegible] בָּשָׁסְכֶם vel בֹּשַׁסְכֶם; & מֹצַאֲכֶם *invenire vos*, Gen. 32. 19. [illegible] מְצַאֲכֶם:

III. Ut

III. Ut [illegible] & in] [illegible] desiit; [illegible] formæ, [illegible] ה [illegible] fr[illegible]is videmur [illegible] רָאִתָה [illegible], רָאִיתִי [illegible] ex infin. רָא [illegible] חֶטְאָה [illegible], [illegible] ta[illegible]q. ex חָטָא; [illegible] מַחְאָה [illegible] [illegible] מַחְשָׁךְ [illegible] מָחָא;

Sed q[illegible]m po[illegible] [illegible] א [illegible] fit, potius [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] 3 [illegible] יִרְאָה timor, חֵטְא peccatum. [illegible] Infinitivi sæpissime [illegible].

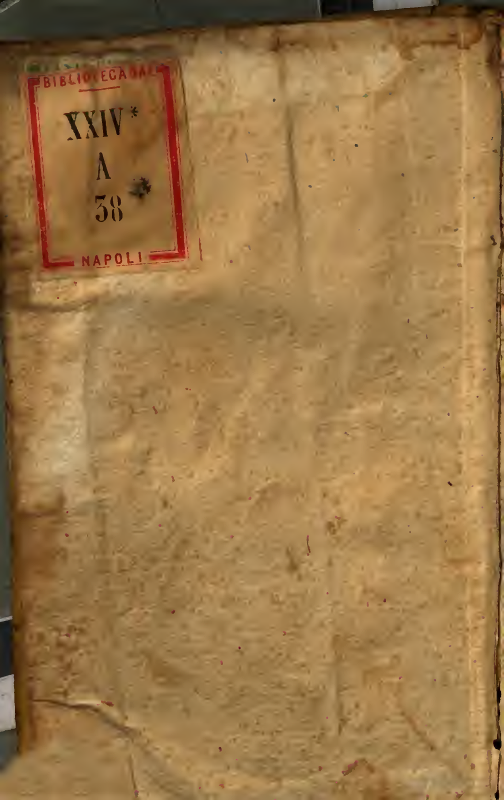
IV. Quomodo [illegible] ה [illegible] ph[illegible], & a[illegible] a[illegible] ad ה [illegible], illud in ח [illegible]etur, [illegible] p[illegible]ætera ut [illegible] v[illegible] [illegible] Infinitivo, Imp. & Fut. [illegible] aliæque figuræ accidant, *vide [illegible] & Parvum meæ Gramm. part. 1 c. 2[illegible].*

V. De שְׁאֹמְךָ ab absoluto שְׁאָם [illegible] Nomina *Reg. XII. Except. I.* quum שְׁאָם potius sit nomen, [illegible] verbum, quod patach haberet.

F I N I S.

NAZ.
V